

ETKİ ANALİZİ RAPORU

2010, 2011, 2012 YILLARI KOBİ PROGRAMLARI
ETKİ ANALİZİ RAPORU

2010, 2011, 2012 YILLARI KOBİ PROGRAMLARI ETKİ ANALİZİ RAPORU

Aralık 2016

Bu raporun tüm hakları saklıdır. ORAN'ın yazılı onayı olmadan raporun içeriği kısmen veya tamamen kopyalanamaz, elektronik, mekanik veya benzeri bir araçla her hangi bir şekilde basılamaz, çoğaltılamaz, fotokopi veya teksir edilemez, dağıtılamaz. Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

Barbaros Mahallesi Sümer Yerleşkesi Kümeevler No:1
38080 Kocasinan / KAYSERİ
Tel: 0 (352) 352 6726

1. GİRİŞ.....	6
2. ETKİ ANALİZİ DEĞERLENDİRME METODOLOJİSİ.....	6
3. 2010 İKTİSADİ KALKINMA MALİ DESTEK PROGRAMI ETKİ ANALİZİ DEĞERLENDİRMESİ	7
3.1 Programın Amacı Ve Öncelikleri.....	7
Programın Amacı.....	7
Programın Öncelikleri.....	8
Program Bütçesi ve Başvurular	8
3.2 Uygulama Dönemi Değerlendirmesi.....	9
Elde Edinilen Tecrübe ile Alınan Dersler	10
Süreçte Tespit Edilen Önemli Problemler	13
3.3 Etki Analizi Değerlendirmesi	15
ORAN desteği olmasaydı yatırımınızı nasıl gerçekleştirdiniz?.....	15
Destek sürecinin uygunluğuna ilişkin görüşleriniz nelerdir?.....	16
Proje İle İlgili Yorumlar.....	17
Yürütülen Projelerin Firmalar Üzerine Etkileri	18
Yürütülen Projelerin Firmalar Üzerine Davranışsal Etkileri	18
Proje Sayesinde Firmaların Attığı İlave Adımlar	19
Proje Başvuru Sürecinde Zorlanılan Unsurlar	20
ORAN Desteklerine Tekrar Başvurmayı Düşünür Müsünüz?.....	21
ORAN Destekleri Hakkında Ne Düşünüyorsunuz?	21
3.4 Program Kapsamında Geliştirilmiş Başarılı Proje Örnekleri	22
4. 2011 YENİ ÜRÜN, YENİLİKÇİLİK VE AR-GE MALİ DESTEK PROGRAMI ETKİ ANALİZİ DEĞERLENDİRMESİ	25
4.1 Programın Amacı Ve Öncelikleri.....	25
Programın Amacı.....	25
Programın Öncelikleri.....	25
Program Bütçesi ve Başvurular	25
4.2 Uygulama Dönemi Değerlendirmesi.....	26
4.3 Etki Analizi Değerlendirmesi	28
ORAN desteği olmasaydı yatırımınızı nasıl gerçekleştirdiniz?.....	28
Destek sürecinin uygunluğuna ilişkin görüşleriniz nelerdir?.....	28
Proje İle İlgili Yorumlar.....	29
Yürütülen Projelerin Firmalar Üzerine Etkileri	30
Yürütülen Projelerin Firmalar Üzerine Davranışsal Etkileri	31
Proje Sayesinde Firmaların Attığı İlave Adımlar	31
Proje Başvuru Sürecinde Zorlanılan Unsurlar	32
ORAN Desteklerine Tekrar Başvurmayı Düşünür Müsünüz?.....	33
ORAN Destekleri Hakkında Ne Düşünüyorsunuz?	33
4.4 Program Kapsamında Geliştirilmiş Başarılı Proje Örnekleri	34
5. 2011 JEOTERMAL VE MADENCİLİK MALİ DESTEK PROGRAMI ETKİ ANALİZİ DEĞERLENDİRMESİ.....	36
5.1 Programın Amacı Ve Öncelikleri.....	36
Programın Amacı.....	36
Programın Öncelikleri.....	36
Program Bütçesi ve Başvurular	37
5.2 Uygulama Dönemi Değerlendirmesi.....	37
5.3 Etki Analizi Değerlendirmesi	39
ORAN desteği olmasaydı yatırımınızı nasıl gerçekleştirdiniz?.....	39

Destek sürecinin uygunluğuna ilişkin görüşleriniz nelerdir?	39
Proje İle İlgili Yorumlar.....	40
Yürütülen Projelerin Firmalar Üzerine Etkileri	41
Yürütülen Projelerin Firmalar Üzerine Davranışsal Etkileri	41
Proje Sayesinde Firmaların Attığı İlave Adımlar	42
Proje Başvuru Sürecinde Zorlanılan Unsurlar	42
ORAN Desteklerine Tekrar Başvurmayı Düşünür Müsünüz?	43
ORAN Destekleri Hakkında Ne Düşünüyorsunuz?	43
5.4 Program Kapsamında Geliştirilmiş Başarılı Proje Örnekleri	44
6. 2012 GELİŞEN SEKTÖRLERDE REKABETÇİ KOBİLER MALİ DESTEK PROGRAMI ETKİ ANALİZİ DEĞERLENDİRMESİ.....	46
6.1 Programın Amacı Ve Öncelikleri.....	46
Programın Amacı.....	46
Programın Öncelikleri.....	46
6.2 Uygulama Dönemi Değerlendirmesi.....	46
6.3 Etki Analizi Değerlendirmesi	47
ORAN desteği olmasaydı yatırımınızı nasıl gerçekleştirirdiniz?	47
Destek sürecinin uygunluğuna ilişkin görüşleriniz nelerdir?	47
Proje İle İlgili Yorumlar.....	48
Yürütülen Projelerin Firmalar Üzerine Etkileri	49
Yürütülen Projelerin Firmalar Üzerine Davranışsal Etkileri	50
Proje Sayesinde Firmaların Attığı İlave Adımlar	50
Proje Başvuru Sürecinde Zorlanılan Unsurlar	51
ORAN Desteklerine Tekrar Başvurmayı Düşünür Müsünüz?	52
ORAN Destekleri Hakkında Ne Düşünüyorsunuz?	53
6.4 Program Kapsamında Geliştirilmiş Başarılı Proje Örnekleri	54
7. 2010, 2011 VE 2012 KOBİ PROGRAMLARI GENEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ	55
Satışlardaki Değişim	56
İstihdamdaki Değişim	57
İhracattaki Değişim	58
Kapasitedeki Değişim	58
Ar-Ge Yenilikçilik	59
Programlar Kapsamında Sağlanan İlk'ler	62
8. DİĞER PROGRAMLAR İÇİN ÖNERİLER.....	63
Uygulama Dönemine İlişkin Değerlendirmeler	63
9. ETKİ ANALİZİ SONUÇLARI.....	65
Ajans Desteklerinin Konumlandırılması	65
Proje Yürütme Kapasitesi Kazanan Firmalar	66
Ek: Örnek Anket Formu.....	67

Kısaltmalar

Ar-Ge: Araştırma Geliştirme

KOSGEB: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı

ORAN: Orta Anadolu Kalkınma Ajansı

TÜBİTAK: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

KOBİ: Küçük ve Orta Boyutlu İşletmeler

İKP: İktisadi Kalkınma Mali Destek Programı

Şekiller Listesi

Şekil 2 Etki Analizi Değerlendirme Metodolojisi.....	7
Şekil 3 2010 İktisadi Kalkınma Mali Destek Programı Yararlanıcılarının Sektörlere Göre Dağılımı	9
Şekil 4 2010 İktisadi Kalkınma Mali Destek Programı ORAN Desteği Olmasaydı Yatırımınızı Nasıl Gerçekleştirirdiniz?	16
Şekil 5 2010 İKP Destek Sürecinin Uygunluğu.....	17
Şekil 6 2010 İKP Proje ile İlgili Yorumlar	17
Şekil 7 2010 İKP Yürütülen Projelerin Firmalar Üzerine Etkileri.....	18
Şekil 8 2010 İKP Yürütülen Projelerin Firmalar Üzerine Davranışsal Etkileri.....	19
Şekil 9 2010 İKP Proje Sayesinde Firmaların Attığı İlave Adımlar	20
Şekil 10 2010 İKP Proje Başvuru Sürecinde Zorlanan Unsurlar	20
Şekil 11 2010 İKP ORAN Desteklerine Tekrar Başvurmayı Düşünür Müsünüz?	21
Şekil 12 2011 İKP01 Yararlanıcı Firmaların Sektörlere Göre Dağılımı	26
Şekil 13 2011 İKP01 ORAN Desteği Olmasaydı Yatırımınızı Nasıl Gerçekleştirirdiniz?	28
Şekil 14 2011 İKP01 Destek Sürecinin Uygunluğu	29
Şekil 15 2011 İKP01 Proje İle İlgili Yorumlar	30
Şekil 17 2011 İKP01 Yürütülen Projelerin Firmalar Üzerine Davranışsal Etkileri	31
Şekil 18 2011 İKP01 Proje Sayesinde Firmaların Attığı İlave Adımlar	32
Şekil 19 2011 İKP01 Proje Başvuru Sürecinde Zorlanan Unsurlar	32
Şekil 20 2011 İKP01 ORAN Desteklerine Tekrar Başvurmayı Düşünür Müsünüz?	33
Şekil 21 Özel Kazan	35
Şekil 22 Envotek	35
Şekil 23 Güven Çelik.....	36
Şekil 24 Başarılı Projelerin Sektörel Dağılımı.....	37
Şekil 25 2011 İKP02 ORAN Desteği Olmasaydı Yatırımınızı Nasıl Gerçekleştirdiniz?	39
Şekil 26 2011 İKP02 Destek Sürecinin Uygunluğu	40
Şekil 27 2011 İKP02 Proje İle İlgili Yorumlar	40
Şekil 28 2011 İKP02 Yürütülen Projelerin Firmalar Üzerine Etkileri	41
Şekil 29 2011 İKP02 Yürütülen Projelerin Firmalar Üzerine Davranışsal Etkileri.....	42
Şekil 30 2011 İKP02 Proje Sayesinde Firmaların Attığı İlave Adımlar	42
Şekil 31 2011 İKP02 Proje Başvuru Sürecinde Zorlanan Unsurlar	43
Şekil 32 2011 İKP02 ORAN Desteklerine Tekrar Başvurmayı Düşünür Müsünüz?	43
Şekil 33 Emre Taş	45
Şekil 34 Pozitif Madencilik	45
Şekil 35 2012 KOBİ ORAN Desteği Olmasaydı Yatırımınızı Nasıl Gerçekleştirdiniz?	47

Şekil 36 2012 KOBİ Destek Sürecinin Uygunluğu.....	48
Şekil 37 2012 KOBİ Proje İle İlgili Yorumlar.....	49
Şekil 38 2012 KOBİ Yürütülen Projelerin Firmalar Üzerine Etkileri.....	50
Şekil 39 2012 KOBİ Yürütülen Projelerin Firmalar Üzerine Davranışsal Etkileri	50
Şekil 40 2012 KOBİ Proje Sayesinde Firmaların Attığı İlave Adımlar	51
Şekil 41 2012 KOBİ Proje Başvuru Sürecinde Zorlanan Unsurlar.....	52
Şekil 42 2012 KOBİ ORAN Desteklerine Tekrar Başvurmayı Düşünür Müsünüz?	53
Şekil 43 Satışlardaki Değişimin İstatistiksel Gösterimi	56
Şekil 44 Satışlardaki Değişimin Boxplot Olarak Gösterimi	56
Şekil 45 İstihdamdaki Değişimin İstatistiksel Olarak Gösterimi	57
Şekil 46 İstihdamdaki Değişimin Boxplot Olarak Gösterimi	58
Şekil 47 Kapasitedeki Değişimin İstatistiksel Olarak Gösterimi	59
Şekil 48 Kapasitedeki Değişimin Boxplot Olarak Gösterimi	59
Şekil 49 Üniversite Mezun Sayısındaki Değişimin İstatistiksel Olarak Gösterimi	60
Şekil 50 Ar-Ge Çalışan Sayısındaki Değişimin İstatistiksel Olarak Gösterimi	60
Şekil 51 Ar-Ge Harcamalarındaki Değişimin İstatistiksel Olarak Gösterimi.....	60
Şekil 52 Ar-Ge Harcamalarındaki Değişimin Boxplot Olarak Gösterimi.....	61
Şekil 53 Alınan Kalite Belgesi Sayısının İstatistiksel Olarak Gösterimi	61
Şekil 54 Alınan Kalite Belgesi Sayısının Boxplot Olarak Gösterimi	62

Tablolar Listesi

Tablo 1 2010 Yılı İktisadi Kalkınma Mali Destek Programı Verileri.....	8
Tablo 3 Performans Göstergeleri	9
Tablo 4. Performans Göstergeleri	26
Tablo 5. Performans Göstergeleri	37
Tablo 6 Programlar Kapsamında Gerçekleşen İlkler	62

1. GİRİŞ

TR72 Bölgesinde yer alan Kayseri, Sivas, Yozgat illerini kapsayan 2010 yılı İktisadi Kalkınma Mali Destek Programı, 2011 yılı Yeni Ürün ve Yenilikçilik Mali Destek Programı, 2011 Yılı Jeotermal ve Madencilik Mali Destek Programı ve 2012 yılı Gelişen Sektörlerdeki Rekabetçi KOBİ'ler Mali Destek Programı Orta Anadolu Kalkınma Ajansı tarafından KOBİ'lere yönelik yürütülen programlardır..

Bu rapor, programların değerlendirme ve etki analizine yönelik olarak gerçekleştirilen çalışmanın nihai çıktısı olarak hazırlanmıştır. Değerlendirme ve etki analizi, bir taraftan bölge planları ile bu planlarla uyumlu biçimde hazırlanan destek programları vasıtasıyla programların kapsam ve hedeflerine ne düzeyde yaklaşıldığının analiz edilmesi, bir taraftan da Ajans tarafından gelecek dönemlerde hazırlanacak destek programlarının, etkinlik ve verimlilik ilkeleri kapsamında çarpan etkileri daha yüksek olacak şekilde kurgulanmasına katkı sağlaması amacıyla yapılmaktadır. Çalışma, aynı zamanda, Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği'nin 47. Maddesinde öngörülen etki ve sonuçları ortaya koymayı hedeflemektedir.

Programlar kapsamında gerçekleştirilen ve nitel ve nicel yöntemlerin kullanıldığı bu değerlendirme, programların bölge ve yararlanıcılar için uygunluğunu, verimli ve etkin bir biçimde yürütülüp yürütülmediğini, ortaya koyduğu etkiler ile elde edilen sonuç ve etkilerin sürdürülebilirliğini analiz etmekte; tüm bunlardan hareketle yeni tasarlanacak programlara ışık tutacak öneriler sunmaktadır.

Yapılan çalışmada programların amaç ve öncelikleri belirtildikten sonra uygulama dönemi değerlendirmesi yapılmış ve anketlerden elde edilen sonuçlar analiz edilmiştir. Programların toplu olarak değerlendirildiği bölümde ise satışlar, istihdam rakamları, kapasite ve yenilikçiliğe ilişkin veriler için hipotez testleri yapılmıştır.

2. ETKİ ANALİZİ DEĞERLENDİRME METODOLOJİSİ

Etki değerlendirmesinin temel amacı, gelecekte uygulanacak programlara geri besleme sağlanması ile bu programların uygunluğunun onaylanması için geçmiş tecrübelerin muhasebesinin yapılmasıdır. Etki değerlendirmesinin bir diğer amacı ise hedef grupların farklı kesimleri arasında çıktı ve etki göstergelerinin değişimlerini tahmin etmek, bu değişimlerde

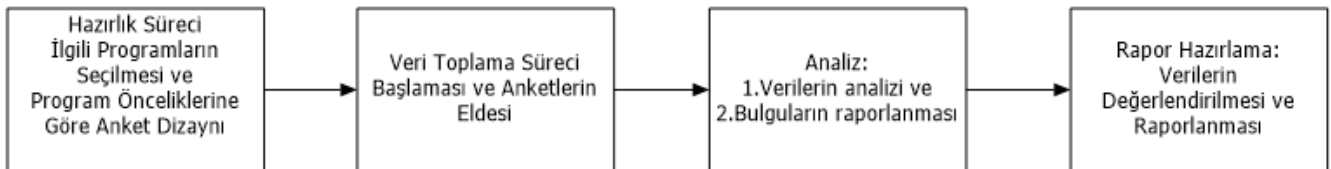
müdahalelerin payını ortaya çıkarmaktır. Diğer bir deyişle, müdahalelerin hedeflenen amaçlara katkısını tespit etmektir.

Bu kapsamda Orta Anadolu Kalkınma Ajansı tarafından 2010, 2011 ve 2012 yıllarında KOBİ'lere yönelik çıkılmış programların, program öncelikleri ile ne derece örtüştüğü ve hedeflerin ne derece tuttuğunu görmek maksadıyla bu rapor hazırlanmıştır.

Etki analizi değerlendirme süreci, programların seçimi ve program önceliklerine göre anket tasarımı ile başlamıştır. Anket web tabanlı bir program aracılığıyla yararlanıcılara ulaştırılmıştır. Online şekilde cevaplanan anketlerin sonuçları istatistiksel değerlendirme programları ile analiz edilmiştir.

3 yılı ilişkin 4 programda anketlerin değerlendirmesi program bazında yapılmıştır. Sayısal verilerin analizinin daha iyi yapılabilmesi maksadıyla KOBİ'lere yönelik çıkılan 4 programın ortak değerlendirmesi yapılmıştır.

Sayısal değerlendirme aşamasında ikili t- testi kullanılmıştır. %95 güven aralığında ortalamalar arasında bir farkın olup olmadığı incelenmiştir. İlgili dönemde 126 KOBİ'ye mali destek verilmiştir. Ankete katılan 27 firmanın verileri ile istatistiksel değerlendirme yapılmıştır.



Şekil 1 Etki Analizi Değerlendirme Metodolojisi

3. 2010 İKTİSADİ KALKINMA MALİ DESTEK PROGRAMI ETKİ ANALİZİ DEĞERLENDİRMESİ

2010 yılı İktisadi Kalkınma Mali Destek Programı kapsamında 42 yararlanıcı firma Orta Anadolu Kalkınma Ajansı'ndan mali destek almaya hak kazanarak, projelerini başarı ile tamamlamışlardır. 8 firma anket değerlendirmesine katılmış ve görüş bildirmiştir.

3.1 Programın Amacı Ve Öncelikleri

Programın Amacı

TR72 Bölgesi'nde istihdamın, rekabet edebilirliğin, üretimden elde edilen katma değer artırılması ve bölgede yenilikçi yatırımların desteklenmesi yoluyla bölge kalkınmasına katkı sağlanmasıdır.

Programın Öncelikleri

Mali destek programının öncelikleri;

- ↺ Stratejik öneme sahip sektörlerde bölge potansiyellerini de dikkate alarak, sürdürülebilir, katma değeri yüksek ve yenilikçi ürün üretiminin desteklenmesi
- ↺ Bölgedeki mevcut işletmelerin kapasitelerinin artırılması
- ↺ Tarımsal ürünlerin katma değerinin artırılması
- ↺ Bölgede turizm altyapısının iyileştirilmesi

Program Bütçesi ve Başvurular

Tablo 1 2010 Yılı İktisadi Kalkınma Mali Destek Programı Verileri

İKTİSADİ KALKINMA MALİ DESTEK PROGRAMI			
Başlangıç Tarihi	26.04.2011	Bitiş Tarihi	25.04.2012
Rapor Tarihi	25.01.2013		

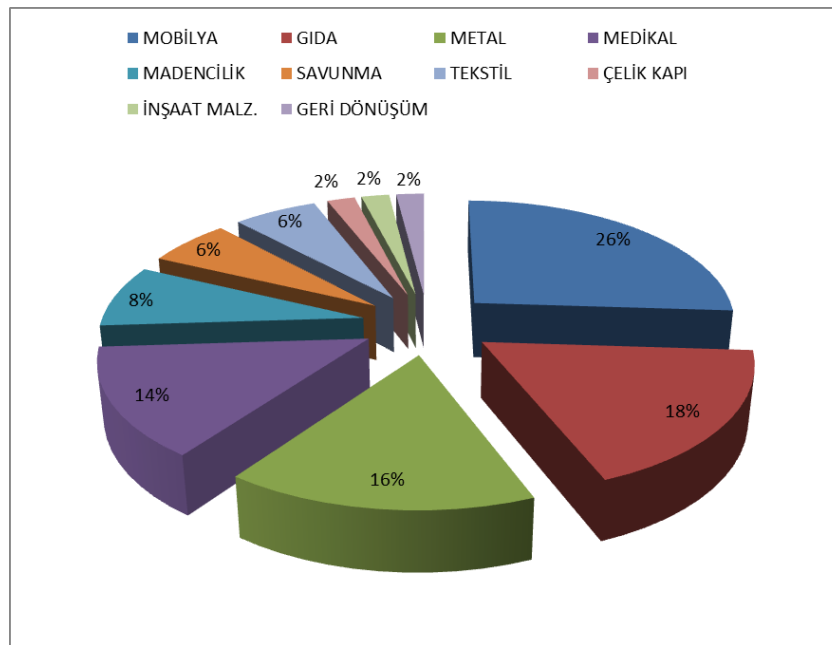
PROGRAM BÜTÇESİ (TL)	
Teklif Çağrısı Öncesi Bütçe	14.417.277,79
Sözleşmeye Bağlanan Destek Tutarı (a)	12.627.618,80
Toplam Eş finansman Tutarı (b)	15.883.626,55

2010 yılı İktisadi Kalkınma Mali Destek Programı uygulama dönemi toplam destek tutarı 12.627.618,80 TL'lik imzalanan 50 sözleşme ile 26.04.2011 tarihinde başlamıştır.

İktisadi Kalkınma Mali Destek Programı (İKP) kapsamında 377 proje başvurusu alınmış, değerlendirme süreci sonucunda asil ve yedek listeler 28.03.2011 tarihindeki Yönetim Kurulu Toplantısı'na sunulmuş, Yönetim Kurulunca onaylanan 50 adet proje asil listede yer almaya hak kazanmıştır. Toplantı sonrasında aynı gün Ajans web sitesinde başarılı projeler asil ve yedek liste olarak ilan edilmiştir. 18-22 Nisan 2011 tarihleri arasında randevu verilmek suretiyle ilgili proje sahipleri ile 49 adet sözleşme imzalanmıştır. Bu aşamada sözleşme imzalamayan 1 proje sahibi yerine yedek listeden 1 proje sahibi ile sözleşme imzalanmış ve mali destek programı çerçevesinde sözleşme imzalanan proje sayısı 50

olmuştur. Program kapsamında sağlanması planlanan mali destek 12.627.618,80 TL, gerçekleştirilecek toplam yatırım tutarı ise 28.511.245,35 TL öngörülmüştür.

Süreç sonrasında başarılı bulunan projeler incelendiğinde yoğunluğun Mobilya, Gıda, Metal ve Medikal sektörlerinde olduğu görülmektedir. Öncelikli sektörler arasında yer alan Gıda ve Medikal' in yanında Savunma Sanayi de 3 proje ile desteklenen sektörler arasında yerini almıştır. Bununla birlikte program kapsamında 10 farklı sektörün desteklenmesi, desteklenen faaliyet alanlarının çeşitliliğini ortaya koymaktadır.



Şekil 2 2010 İktisadi Kalkınma Mali Destek Programı Yararlanıcılarının Sektörlere Göre Dağılımı

3.2 Uygulama Dönemi Değerlendirmesi

Mali destek programı kapsamında gerçekleştirilen projeler neticesinde, programın başarı göstergeleri niteliğinde olan performans göstergeleri aşağıda verilmektedir.

Tablo 2 Performans Göstergeleri

<u>Performans Göstergeleri</u>	<u>Birim</u>	<u>Hedeflenen</u>	<u>Gerçekleşen</u>	<u>Gerçekleşme oranı (%)</u>
			26.04.2011 – 25.04.2012	
Çalışan personel sayısı artışı	Kişi	604	431	71,35
Bölgeye kazandırılan	Adet	410	377	91,95

makine sayısı				
Firma Yeni Ürün Sayısı	Adet	395	288	72,91
Kapasite Artışı	Yüzde	44,71	30,74	68,75
Tanıtım / Medya (Toplantı, Basın Bildirisi, WEB vb.)	Adet	25	20	80
Tanıtım / Reklam (Broşür, Katalog vb.)	Adet	57.421	24.755	43,11
Tanıtım /Görünürlük (Tabela, Afiş, Bayrak vb.)	Adet	505	298	59,00

Göstergelerde program hedeflerine tam olarak ulaşamamasının en büyük nedeni, projelerin başvuru aşamasında uygulanabilir biçimde tasarlanmaması ve bu nedenden kaynaklı fesihler ile sözleşme değişiklikleridir. Projeler kapsamında yeteri kadar planlanmadan yazılan istihdam öngörüler ve görünürlük faaliyetleri, uygulama safhasına gelindiğinde Ajans ve uzmanları açısından büyük sorun teşkil etmekte, genellikle yararlanıcılar tarafından değişiklik talep edilmektedir. Bu nedenle performans göstergelerindeki tamamlanma oranı yeterli düzeyde olmamaktadır.

Ancak program ile birlikte ortaya çıkan kapasite artışının tam olarak kullanılmaya başlanması ile istihdam sayılarının daha da artacağı tahmin edilmektedir.

Ajansın ilk mali destek programı olması sebebi ile Ajans uzmanları öğrenme aşamasında projeleri yakinen takip etmiş ve büyük oranda başarılı olduğu görülmüştür. Ajans personelinin program izleme konusundaki deneyimini de kayda değer düzeyde artırmış ve diğer birçok Ajans ile tecrübe paylaşım toplantılarına katılım sağlamıştır. Ajans edindiği deneyimler neticesinde, mevcut durumda yürütülen ve ileride yürütülecek mali destek programlarının uygulama dönemlerinde kullanılacak izleme süreç iyileştirmelerine yönelik çalışma yapmıştır.

Elde Edinilen Tecrübe ile Alınan Dersler

Elde edinilen tecrübeler ile alınan dersler aşağıda sıralanmıştır.

Bütçe revizyonları sırasında bütçe kalemlerindeki tamamen çıkarımlar nedeniyle, EK A'da kalan bu faaliyetlerin projeden de ve bütçeden çıkarılması için gerekli olan

zeyilnamenin İDB tarafından daha sonradan talep edilmesi zorunlu hale gelmektedir. Bu durumda EK A'da da gerekli revizyonların yapılmasını müteakiben imzalanacak sözleşme, ileride ortaya çıkan sözleşme değişikliklerini azaltacaktır.

Proje süreleri ile ilgili olarak, proje sürelerini kısaltmak isteyen yararlanıcılar ile uzatma talep eden yararlanıcıların fazla olduğu görülmüştür. Yapılan bilgilendirme ve eğitim faaliyetlerinde proje sürelerinin önemi ve faaliyetlerin zamanlama planlarının daha doğru yapılması gerekliliği üzerinde durulması faydalı olacaktır. Bu durumun daha kolay aşılabilmesi için proje süreleri standart maksimum zaman üzerinden yazdırılabilir. Erken biten projeler için sözleşme değişikliği düzenlenerek daha evvel tarihte bitirilebilir. Aynı zamanda süre uzatımına ihtiyaç duyulan projelerde yararlanıcı ile mutabakat halinde sözleşme süresinin uzatılabilmesi ve böylece süre kısıtlılığından kaynaklanan sorunların ortadan kaldırılması sağlanabilir.

İlk izlemelerde görülmüştür ki yararlanıcılar tarafından yazılan istihdam rakamları gerçekçi değildir. Projelerin daha yüksek puan almasını amaçlayan ve çoğunlukla danışmanlar tarafından yazılan projelerde performans göstergeleri üzerinde durulurken istihdam sayılarının azaltılması talep edilmiş ve bu yönde sözleşme değişikliği taleplerinin yararlanıcılar tarafından yapılması istenmiştir. Bu durumda projeye başvuracak kişilere bilgilendirme ve eğitimlerde bu konuda geri adım atılmayacağı belirtilir ve sözleşmeye de istihdam üzerinde yapılacak değişikliklerde belirli oranlarda destek kesintisi yapılacağı ikazı yapılır ve uygulanırsa faydalı olacaktır.

Danışmanlar tarafından hazırlanan ve firma sahiplerinin okumadığı ya da üstün körü okuyup imza attığı projelerde, bütçede herhangi bir artışa gerek olmadan, istihdam sayılarından, kapasite artışlarından vb. kaynaklı değişikliklere ihtiyaç hâsıl olmaktadır. Özellikle bütçenin büyütüldüğü projelerde revizyonlar sonucunda ortaya çıkan destek miktarının değişip oranın değişmediği durumlarda yararlanıcılar ciddi manada mağdur olduklarını belirtmişlerdir. Bu gibi durumlar ile daha az karşılaşmak için yapılacak bilgilendirme ve eğitim faaliyetlerinde üzerinde daha fazla durulması faydalı olacaktır.

Danışmanlar tarafından hazırlanan projeler genellikle kopya projeler olduğu için başvuru yapan firma için geçerli olmayan faaliyet ve alımlar olmaktadır.(Marka tescil belgesi, kalite belgeleri, vb. gibi) Bu durumda bu başlıkları faaliyetlerden ve bütçeden çıkarmak gereği doğmaktadır. Yine bilgilendirme ve eğitimlerde bu konulardan bahsedilmesi faydalı olacaktır.

Yapılan bazı makine değişiklik taleplerinden, başvuru sahipleri alacağı makine ve ekipmanların pazar araştırmasını sözleşme imzalıktan sonra yaptığı anlaşılmaktadır. Gelen

taleplerde “Üç makinenin yaptığı işi tek makine yapıyor”, “Alacağım bu makine işime yaramıyor, şu makine ise şu özelliklerinden dolayı projeye daha fazla katkı sağlayacak” gibi ifadeler ile sözleşme değişikliği talebinde bulunmuşlardır. Bu durumların azaltılabilmesi için bilgilendirme ve eğitim faaliyetlerinde Pazar araştırmasının önceden yapılarak projenin çok iyi hazırlanması gerektiğinin belirtilmesi faydalı olacaktır.

Gelen makine ve ekipman değişiklik talepleri incelendiğinde, teknik şartname alınmamasının sıkıntısı görülmüştür. Bütçede ve başvuru formunda yazan makine isimlerine göre çıkılan ihalelerde aslında alınmak istenen makinenin uygun olmadığı tespit edilmiştir. Örneğin, makine almak isteyen bir yararlanıcı, projede tek isimle yazmışken aslında üç makine almak istemektedir. Bu durumda teknik detayların yazılı olduğu zeyilname talebinin alınması ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Bu durum başvuru sırasında alınan proforma faturalarda teknik şartnamenin olması ile çözülebilir. Ancak burada unutulmaması gereken bir husus, farklı firmalardan alınan proforma faturalarda yazan teknik şartnamenin aynı formatta alınması gerektiğidir. Çünkü alınacak iki farklı teknik şartnameli proforma fatura yine yapılacak satın alma faaliyetinin hangisine göre yapılacağı sorusunu gündeme getirecektir. Bu nedenle istenen özellikleri yazan yararlanıcı imzalı teknik şartname ayrı olmalı, buna istinaden (farklı özellikleri tedarikçi yazabilir) alınan faturalar Ajansa ibraz edilmelidir.

Başvuru sahipleri bütçe kalemlerine neler yazabilecekleri konusuna tam hâkim olmadıkları için, bazı bütçe kalemlerinin başka kalemlere sözleşme değişikliği ile aktarılması talebinde bulunmuşlardır. Bu durum eğitimlerde bütçe başlıklarına yazılabilecek kalemlerin daha iyi irdelenerek anlatılması ile çözülebilecek veya en aza indirecektir.

Yararlanıcılar tarafından başvuru aşamasında proje ekibi olarak görevlendirileceği beyan edilen personelin uygulama döneminde etkin olarak görev almadığı ya da hiç görev almadığı (özellikle Kamu projeleri) durumlar oldukça yaygındır. Bu durum, yararlanıcı bünyesinde sözleşmeden doğan sorumlulukların yeterince sahiplenilememesi ve proje faaliyetlerinin gecikmeli olarak gerçekleştirilmesine neden olmaktadır. Proje ekibi olarak görevlendirilen kişilerin projeye yeterince zaman ayırabilecek personelden seçilmesi ve uygulama döneminin faaliyet planında öngörüldüğü şekilde yürütülmesi gerektiği hususları eğitimler sırasında özellikle vurgulanmalıdır.

Başvuru formunda ve sözleşmede bahsedilen proje ekibinin oluşturulması, istihdam rakamları, tanıtım harcamaları gibi kriterlerin yerine getirilemediği takdirde Ajansın hiçbir yaptırım uygulayamaması projelerin istenilen düzeye varamadan sona ermesine neden olabilmektedir. Bu durum sadece Ajansın çabaları ile değil Bakanlığın da ortak uygulama yapılmasını sağlaması ile çözülmelidir.

Bütçe kalemlerinde yararlanıcılar tarafından net olmayan ifadeler kullanılmaktadır. Buda satın alma aşamasında yararlanıcıların tam olarak ne alacaklarını bilmeden onay vermemizi gerektirmektedir. Bazı meblağların yüksek olduğu düşünülürse bütçe kalemlerinde muğlak ifadelerin kullanılması durumunda bütçe revizyonlarında yararlanıcılardan açıklama istenmesi uygulama sürecinde izleme ve değerlendirme ekiplerinin daha doğru işlem yapmasına sebep olacaktır.

Proje başvuru dönemlerinde başvuru sahiplerinden temsil ve ilzama yetkili isimlerin belirlenmiş olduğu Yönetim Kurulu kararları alınmaktadır. Uygulama döneminde yetkili kişilerin olmadığı dönemlerde projelerde aksama olduğu görülmüştür. Bu nedenle ilgili kararlar alınırken “Temsil ve ilzama yetkili isimlerin belirlenmesi ve o kişilerin olmaması durumunda makama vekâlet edenlerin de proje konusunda temsil ve ilzama yetkileri bulunmaktadır.” şeklinde alınması faydalı olacaktır.

Program bazındaki ilerlemelerin etkin şekilde ölçülebilmesi için, mali destek programının başlangıcında program için temel göstergelerin belirlenmesi gerekmektedir. Bu mali destek programında olduğu gibi, göstergelerin etkin olarak belirlenemediği durumlarda program bazındaki ilerlemenin belirlenmesi zorlaşmaktadır. Bu konuda öncelikle Kalkınma Bakanlığı koordinasyonunda ortak göstergelerin oluşturulması gerekmektedir. Mevcut göstergeler ile etki analizinin yapılması imkânsıza yakındır.

Süreçte Tespit Edilen Önemli Problemler

Bazı mali destek yararlanıcılarının proje uygulama bilgi ve becerisine yeterince sahip olmamaları uygulamada bazı aksaklıklara sebep olabilmektedir. Satın alma sürecinin küçük ve orta ölçekli işletmelerin aşına olmadıkları tedarik şekli olması ve bu nedenle prosedürü uygulamada zorlanmaları Ajans izleme uzmanları üzerindeki yükü artırmaktadır. Ajans uzmanları her ne kadar proje kültürünün gelişmesi için yararlanıcılara işleri yaptırmaya çalışsa da birçok faaliyeti kendileri tamamlamak zorunda kalmışlardır. Ajans olarak ihale yönteminin kaldırılması görüşü her platformda dile getirilmektedir.

Uygulamada yaşanan diğer bir sorun ise proje hesapları ve satın alma işlemlerinin TL üzerinden yapılması zorunluluğudur. Yurt dışından makine ekipman temininde yabancı para birimleri cinsinden ödeme yapılması gerekebilmektedir. Yine bu alımlarda tekliflerin yabancı para–üzerinden alınması problem çıkarmaktadır. Mevzuat gereği, proje hesabının TL hesabı ve Ajans tarafından yapılacak ödemelerin de TL cinsinden olması gerekse de mevzuatın farklı bir yerinde ödemelerin yabancı para birimi cinsinden yapılabileceğinden bahsedilmektedir.

Bu durum projelerin ödemelerinde sıkıntılara sebep olabilmektedir. Yararlanıcılara yabancı para biriminde ilave proje hesabı tanımlanması yoluyla bu sorun aşılırmaya çalışılmıştır. Yine tekliflerin TL, istenmesi durumunda ayrıca yabancı para birimi cinsinden de belirtilebileceği kabul edilerek ve hesaplamaların Merkez Bankası satış kuru baz alınarak TL'ye çevrilerek ihalenin ve sonraki süreçlerin iptal olmasının önüne geçilmiştir.

Rehberlere göre yararlanıcılar, yüklenicileri ile iki orijinal nüsha sözleşme imzalamakta ve mevzuat gereği her iki nüsha için de KDV hariç tutar üzerinden damga vergisi ödemektedir. Bu durum, yararlanıcılar üzerindeki mali yükü artırdığından Rehberde, hazırlanacak sözleşmenin tek nüsha üzerinden hazırlanmasına yönelik değişikliklerin yapılması gerekmektedir.

Satın almalarda önemli bir konu da işin ihale edildiği yükleniciye yapılabilecek ön ödemedir. Mevcut Rehberde yüklenicilere yapılabilecek ön ödeme (avans) tutarı, aynı miktarda avans teminat mektubu sunulması şartıyla sözleşme bedelinin %20'si ile sınırlandırılmaktadır. Ancak, özellikle yurtdışından yapılan makine ekipman alımlarında yüklenicilerin daha yüksek oranlarda ön ödeme hatta tamamını talep etmesi nedeniyle tedarik süreçlerinde tıkanmalar meydana gelmekte ve projelerin başarısızlıkla sonuçlanması riskini doğurmaktadır. Ön ödeme riskinin yararlanıcı tarafından üstlenilmesi kaydıyla ön ödeme miktarının daha yüksek oranlara çekilmesine yönelik mevzuatta değişiklik yapılması uygulamayı kolaylaştıracaktır.

Bazı mali destek yararlanıcılarının proje uygulama bilgi ve becerisine yeterince sahip olmamaları uygulamada birtakım gecikmelere, düzeltmelere sebep olabilmektedir. Her ne kadar Ajans tarafından uygulama dönemi başında proje uygulama eğitimi verilmiş olsa da, bu sorunun ortaya çıkmasındaki en önemli sebep, mali destek yararlanıcılarının Ajans tarafından hazırlanan dokümanları yeterince incelememelerinden kaynaklanmaktadır. Bazı mali destek yararlanıcılarının AB projeleri kapsamında edindikleri tecrübeleri bu programda bire bir uygulamaya çalışmaları bütünlük anlamında bir biri ile uyuşmayan faaliyetlerde yanlış değerlendirmelere sebep olmaktadır. Bu sorunu, Ajans izleme uzmanları sorumlu oldukları projelerin temsilcileri ile daha yoğun bir iletişim kurarak aşmaya çalışmaktadır.

Ayrıca, uygulama döneminde yararlanıcı tarafından sunulması gereken diğer dokümanların (Beyan, Ara ve Nihai rapor vb.) hazırlanması aşamasında da Ajans uzmanları tarafından proje özelinde eğitimler verilerek istenilen kalitede dokümanların yararlanıcı tarafından sunulmasının teminine çalışılmaktadır. Ancak istenilen kalitede rapor Ajansa ulaşmamaktadır.

Muhasebeleştirme konusunda kurumlar sorun yaşamaktadır. Bu durum yine Bakanlık ile paylaşılmakta, yapılan toplantılarda çözümlenmeye çalışılmaktadır. Muhasebeleştirme kısmı rehberde yeterli açıklanmamış olup öz kaynak yönetimini seçen yararlanıcılar tek düzende kayıt gerçekleştirememişler, sorumluluklar da net olmadığı için Ajans olarak büyük sıkıntı çekilmiştir.

Proje başvuruları sırasında başvuru sahipleri tarafından belirlenen performans göstergelerinin birbiri ile örtüşmemesi, uygulanabilir olmaması ve ölçülememesi nedenleriyle program için genel veri toplanmasında zorluk çekilmektedir. Bu sorun, başvuru aşamasında program için genel performans göstergelerinin belirlenerek, tüm projeler için aynı göstergelerin kullanılması ve uygulama aşamasında takip edilmesiyle çözülebilir. Bu sorunun aşılabilmesi için mevcut programın ilk izlemelerinde Ajansa verilen yetki ile performans göstergeleri revize edilerek hareket edilmiştir.

Projelerin uygulanmasında en fazla mesai gerektiren ve gereksiz olduğu düşünülen durum ise alınan dersler kısmında bahsedildiği gibi sözleşme değişiklikleridir. Projelerin yazımı sırasında proje sahipleri ile yazarlar arasındaki kopukluk, uygulanamaz proje faaliyetleri ve göstergeler oluşturmaktadır. Özellikle danışmanlar tarafından yazılan birçok proje uygulanmayacak faaliyetler içermekte, sözleşme değişikliğine ihtiyaç duyulmakta ve bu da ciddi mesai kaybına yol açmaktadır. Aynı şekilde firmaların azımsanamayacak sayıda olanları proje kapsamındaki makine ve ekipmanlarda değişiklik talep etmektedirler. Bu durum yapılan değişikliklerin hangisinin projenin genel amacını etkileyip, hangisinin etkilemeyeceği problemi ile karşılaşılmasına sebep olmaktadır.

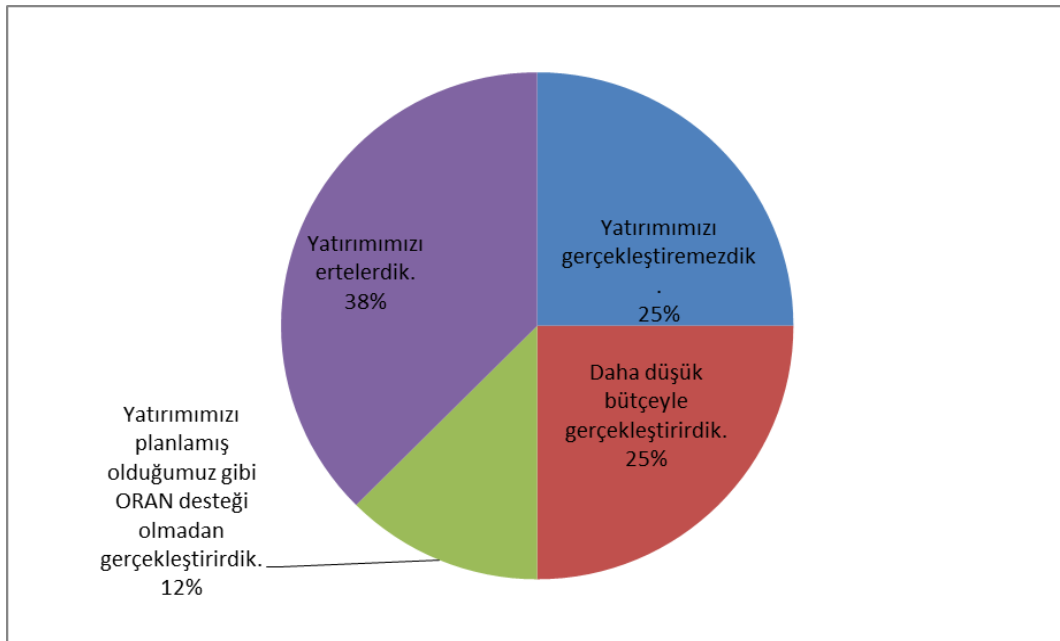
İzleme bilgi sisteminin güçlendirilmesi ve veri girişinin sağlıklı yapılmasının sağlanması gerekmektedir. Bu durum anlık olarak ilerlemelerin izlenebilmesi ve gerekli raporlamaların alınabilmesi için oldukça önemlidir.

3.3 Etki Analizi Değerlendirmesi

ORAN desteği olmasaydı yatırımınızı nasıl gerçekleştirirdiniz?

Anket değerlendirmesinde sadece %12 lik bir yararlanıcı diliminin kendi kaynakları ile projeyi yapabileceklerini beyan etmişlerdir. Buna göre, proje yararlanıcılarının %88'inin projelerinde, kaynağın harekete geçmesini sağlayan etken Ajans mali destek programlarının olmuştur. Bu durumda, Ajans desteklerinin bölgede faaliyete geçirilemeyen birçok projeyi mümkün hale getirdiğini ve yatırımların start-up sürelerinin hızlanmasını sağladığı söylenebilir. Ajans desteklerinin oluşturduğu katalizör etkisi ile, hem Ajans desteği hem de

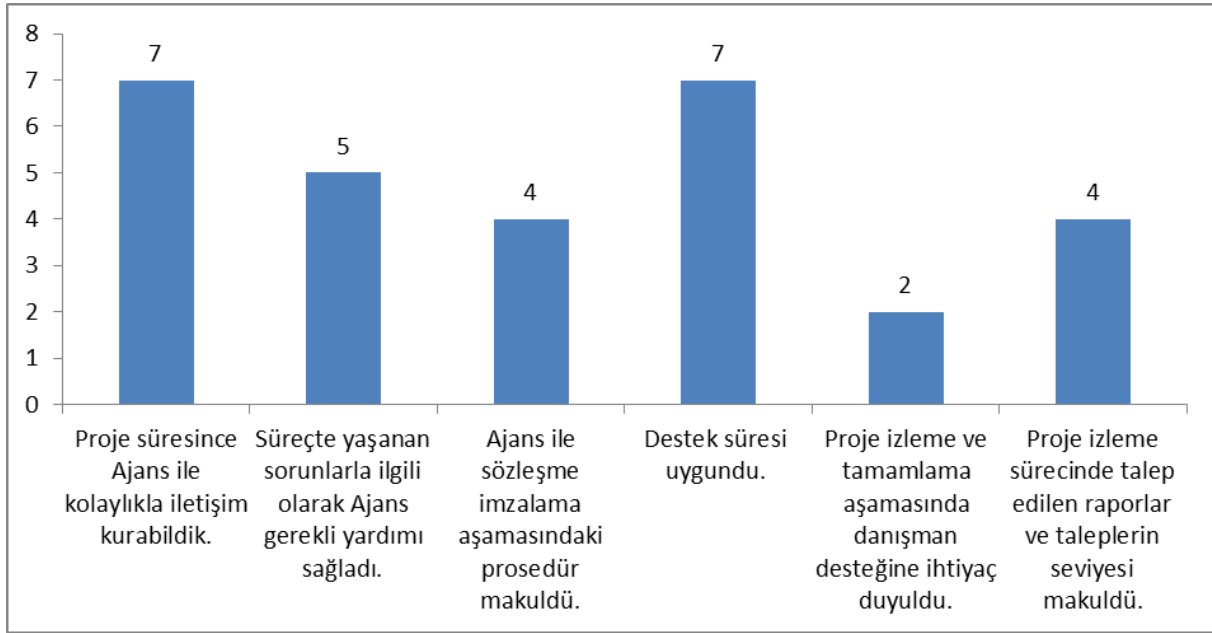
yararlanıcının sağladığı eş finansman harekete geçirilmiş, böylece yatırımlar ertelenmeden destek programı çerçevesinde hızla hayata geçirilebilmektedir.



Şekil 3 2010 İktisadi Kalkınma Mali Destek Programı ORAN Desteği Olmasaydı Yatırımınızı Nasıl Gerçekleştirirdiniz?

Destek sürecinin uygunluğuna ilişkin görüşleriniz nelerdir?

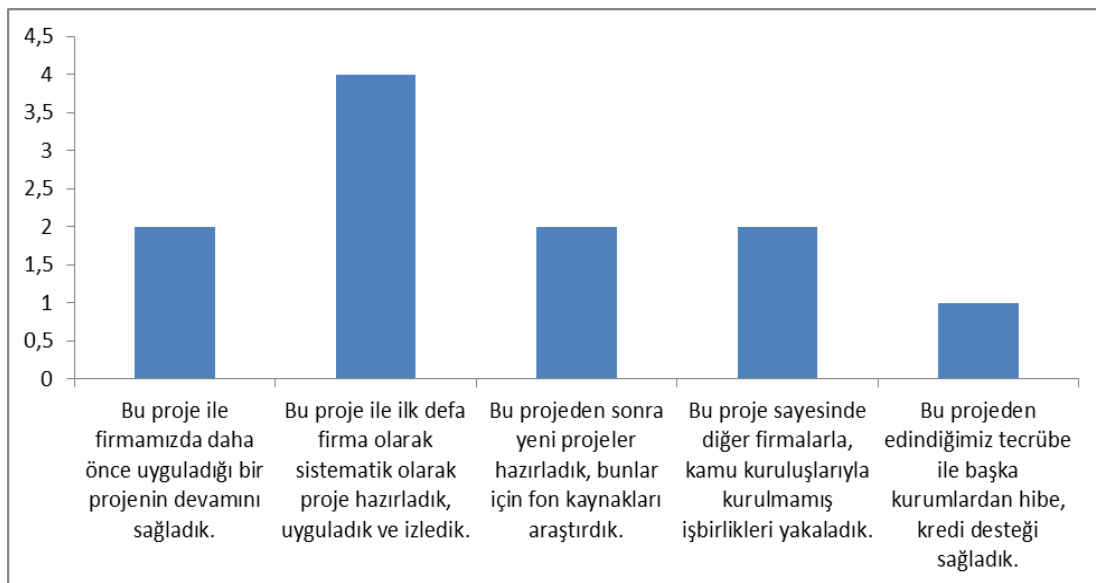
Destekten yararlanan kuruluşlar, genel olarak sözleşme sürecinde sıkıntı yaşamadıklarını belirtirler de, uygun maliyetlerin belirlenmesi ve ödeme sistemi konularında sıkıntı yaşadıklarını da belirtmişlerdir. Genel olarak Ajans uzmanları ile yararlanıcılar arasında pozitif bir diyalog ve iletişim ortamının olduğu anlaşılmaktadır. Bununla beraber uygulama sürecinde yararlanıcı firmalardan talep edilen belge ve raporların makul seviyede olduğu anlaşılmaktadır. Burada ajans uzmanları denetleyici sıfatının da ötesinde daha çok danışman gibi çalıştıkları gözlemlenmektedir.



Şekil 4 2010 İKP Destek Sürecinin Uygunluğu

Proje İle İlgili Yorumlar

4 mali destek yararlanıcısının ilk defa ORAN ile bir mali destek yürütüyor olması, ORAN'ın diğer kurumların ulaşamadığı yeni firmalara ulaşabildiğini ve destek veren kurumlar içerisinde ne kadar önemli bir boşluğu doldurmakla beraber firmalarda proje yönetim ve yürütme kültürünün oluşturulmasında önemli bir misyon sahibi olduğunu da göstermektedir. Bu durum firmalara ileride farklı kurumlardan destek almak için kullanabilecekleri ek bir kapasite sağlamaktadır.

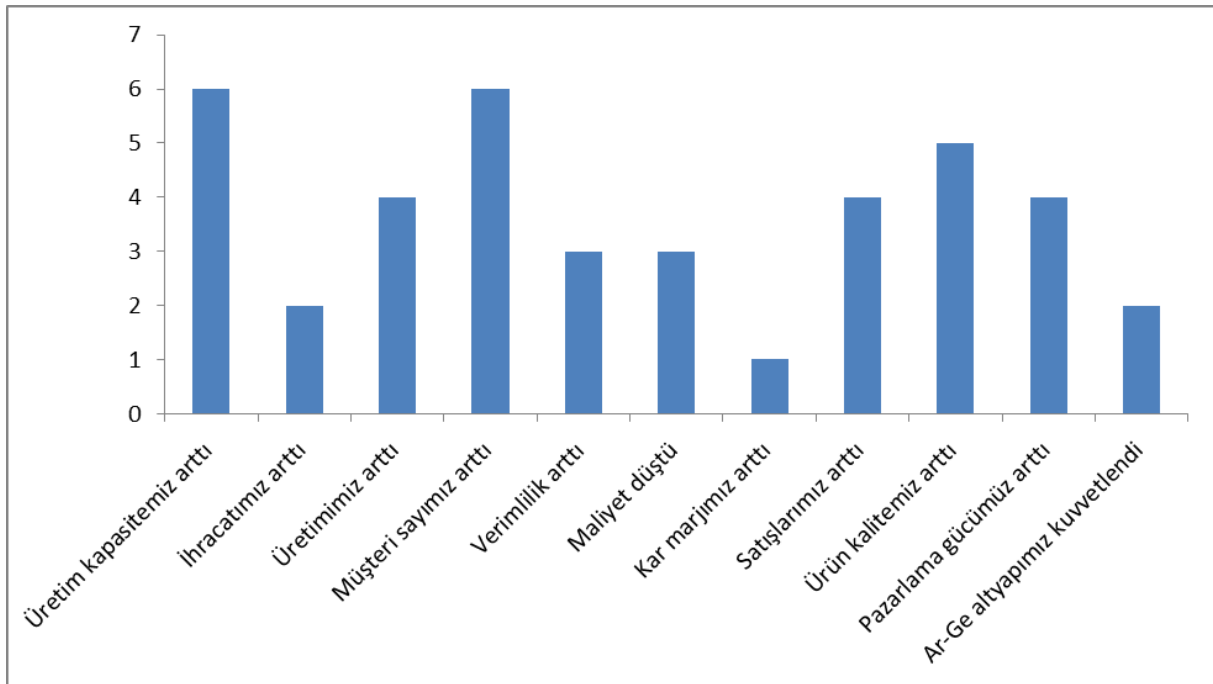


Şekil 5 2010 İKP Proje ile İlgili Yorumlar

Yürütülen Projelerin Firmalar Üzerine Etkileri

KOBİ programlarında ağırlıklı olarak makine alımlarına destek verilmesi bu grafikte etkisini göstermiştir. Alınan makineler ile üretim kapasitesi artmış, ürünleri kaliteli üretebilir hale gelmiş ve bu durum müşteri sayısının artmasına sebep olarak satışları artırmıştır. Ancak alınan makineler ile ihracat rakamlarına ve kar marjına fazlaca etki edilemediği de görülmüştür.

Bu noktada, cari açığın azaltılmasına katkı sağlanması adına toplam faktör verimliliği artırmak için makine alımının yanı sıra verimliliğe de etki edecek programların uygulanmasında fayda olduğu anlaşılmaktadır. Eğitim programları ve seminerler vasıtasıyla firmalara ihracat kültürünün kazandırılması gerekliliği de kendini belli etmektedir. Ayrıca destekler ile yaratılan bu kapasitenin gerekliliği ve verimliliği konusunda da ek çalışmalar yapılmalıdır.

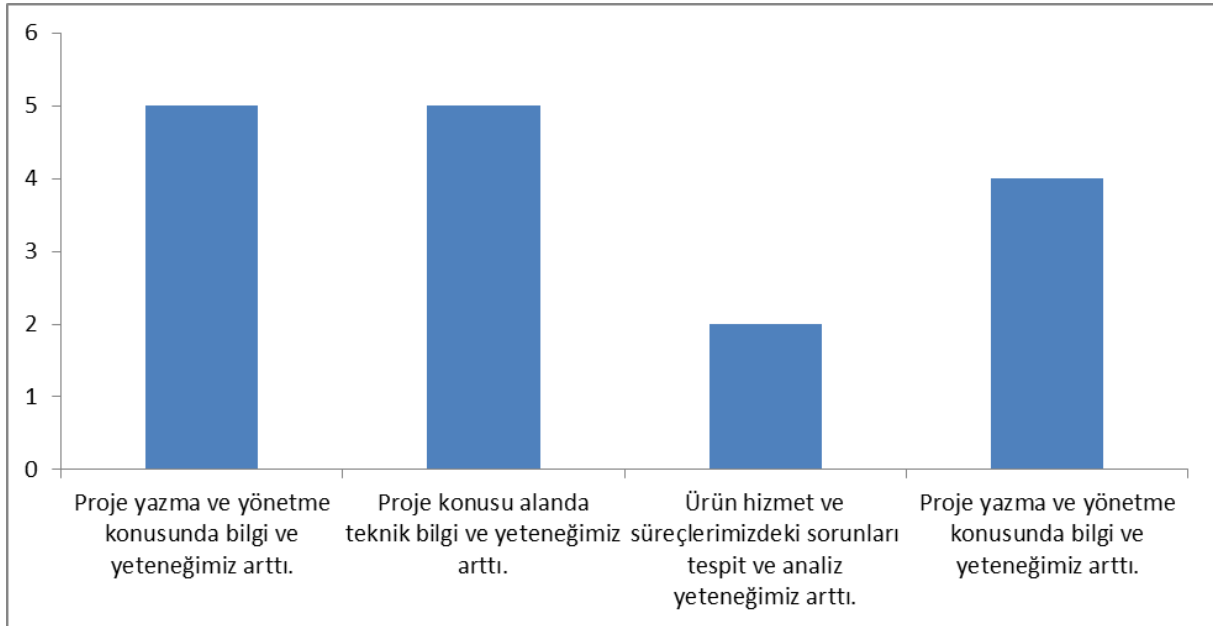


Şekil 6 2010 İKP Yürütülen Projelerin Firmalar Üzerine Etkileri

Yürütülen Projelerin Firmalar Üzerine Davranışsal Etkileri

Ajansın bölge için en önemli katkılarından biride bölgede proje kültürünün yaygınlaştırılmasını sağlamaktır. Grafikten de görüleceği üzere firmalarda yürüttükleri projeler ile ilgili olarak proje yazma (projelendirme) ve yürütme anlamında bir kurum kültürü oluşturulmuştur. Oluşturulan bu kurum kültürü sadece proje yazma üzerine değil aynı

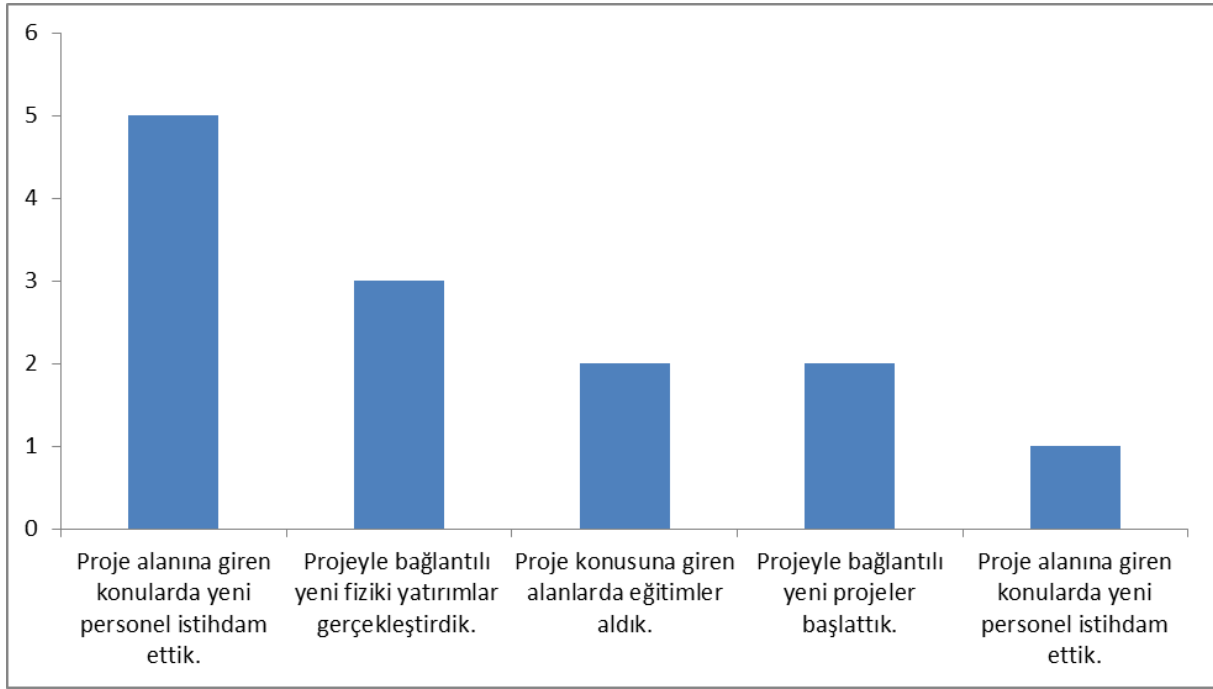
zamanda satın almalarda yazılı sözleşme yapılmasından çalışmalarda faaliyet takvimi oluşturmaya kadar birçok alanda etkisini göstermektedir.



Şekil 7 2010 İKP Yürütülen Projelerin Firmalar Üzerine Davranışsal Etkileri

Proje Sayesinde Firmaların Attığı İlave Adımlar

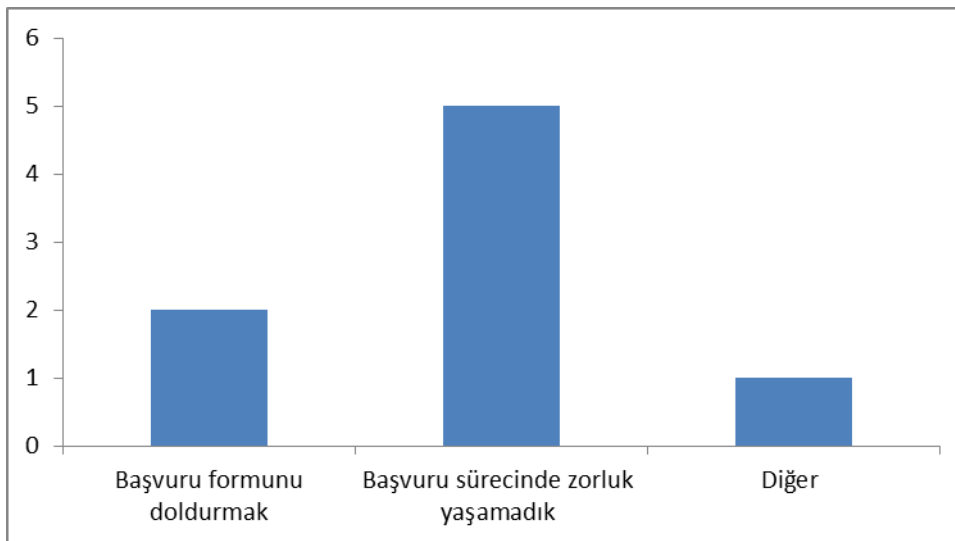
Firmalar projeye giren konularda yeni personel istihdam ettiklerini belirtseler de istihdam oranların da belirgin bir artış gözlemlenmemiştir. Proje ile ilgili fiziki yatırımların gerçekleşmesi daha somut bir çıktı olarak görünmektedir.



Şekil 8 2010 İKP Proje Sayesinde Firmaların Attığı İlave Adımlar

Proje Başvuru Sürecinde Zorlanılan Unsurlar

Firmaların büyük bir kısmı başvuru sürecinde sıkıntı yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Ancak özellikle küçük firmalar için başvuru süreci sıkıntılı olabilmektedir. Başvuru sürecindeki sıkıntıları firmalar danışmanlar ile çalışarak atlatmaktadırlar. Ajans'ın faaliyet gösterdiği 2010-2016 yılları arasında bölgede danışman sayısı da artmıştır. İlçe düzeyinde veriler incelendiğinde belli danışmanların olduğu bölgelerde Ajans'a düzenli proje başvurusunda bulunulduğu görülmüştür. Ancak danışman olmayan ilçelerde proje başvuruları da kısıtlı kalmıştır.

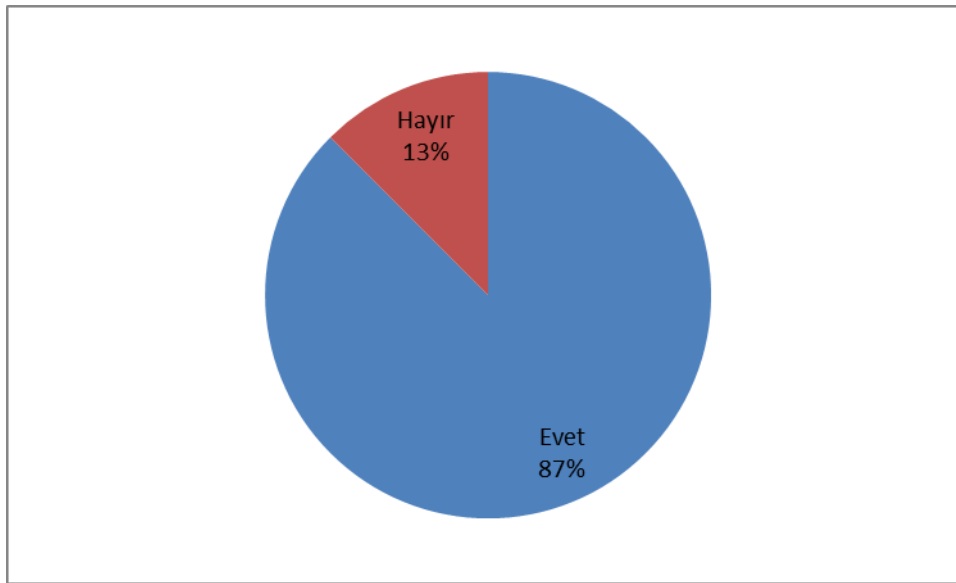


Şekil 9 2010 İKP Proje Başvuru Sürecinde Zorlanan Unsurlar

Anketteki seçenekler dışında diğer olarak belirtilen: “Projenin uygulanması aşamasında ki klasör renklerine kadar uzanan aşırı bürokratik süreçlerin” de başvuru sürecini zorlaştırdığı belirtilmiştir.

ORAN Desteklerine Tekrar Başvurmayı Düşünür Müsünüz?

Destek yararlanıcıları büyük bir oranda Ajans desteklerine tekrar başvurmayı düşünmektedir. Ancak %50 hibe veren bir desteğe rağmen tekrar Ajans desteklerine başvurulmasının düşünülmemesi uygulama süreçlerinde revizyon yapılması ihtiyacının olduğunu düşündürmektedir.



Şekil 10 2010 İKP ORAN Desteklerine Tekrar Başvurmayı Düşünür Müsünüz?

Ankete Hayır cevabını veren yararlanıcılardan : “Prosedürü çok fazla. Çok fazla evrak hazırlamak gerekiyor.” şeklinde bir sebep belirtilmiştir. Bürokratik sürecin azaltılması söz konusu olduğunda yararlanıcıların programlara tekrar başvurma oranı da artacaktır.

ORAN Destekleri Hakkında Ne Düşünüyorsunuz?

Ankete katılım yapan firmaların ORAN destekleri hakkındaki görüşleri aşağıdaki gibidir.

- “ORAN desteği ile yapmış olduğumuz proje ile ülkemizde üretilmeyen bir ürünü üretebilir hale geldik. Bu ürün sayesinde dış ticaretimiz arttı ve istihdam ettiğimiz personel sayımız arttı. Allah, bu imkânları bize sağladığı için devletimize zeval vermesin.”

- “Bölgemizde iş sahasının gelişmesi katma değer üretilmesi ve istihdam yapılması adına bu desteklerin yapılması elbette orta ölçekli işletmeleri hareketlendirecektir.”
- “Destek ödeme sistemi değişmeli, tedarikçi firmaya faydalanıcı tarafından yapılan ödeme nakit yerine proje hesabına bağlı banka çeki ile yapılmalıdır.”
- “Destekler çok yerinde olarak düşünüyorum. Firmalarımızın gelişmesine katkı sağlamaktadır.”
- “Hibe oranı daha yüksek olmalı ve prosedürü azaltılmalıdır.”
- “ORAN Kalkınma Ajansını kuruluşundan bu yana yayımladığı raporlar, düzenlemiş olduğu eğitimler ve vermekte olduğu hibe destekleri ile bölgemiz için önemli bir değer olarak görmekteyiz. Saha şartlarını bilen nitelikli personel konusundaki hassasiyetin devamını diliyoruz.”
- “Proje kapsamında sunulan ve onaylanma aşamasında kabul edilen desteklerin daha sonraki işlemler sırasında uygun olmayan maliyet olarak görülmesi sıkıntı oluşturmaktadır. Proje sürelerinin fiziki yapımların da olduğu süreçlerde (inşaat vb.) daha uzun süre tutulması faydalı olur.”

3.4 Program Kapsamında Geliştirilmiş Başarılı Proje Örnekleri

Program kapsamında uygulanan başarılı uygulamalara aşağıdaki projeler örnek verilebilir;



Yararlanıcı Adı: Arkopa Ahşap Panel Sanayi Ltd. Şti.

Sözleşme Referans No: TR72-10-İKP-01/54

Proje Adı: Arkopa Atık Değerlendirme Projesi

Proje Bütçesi: 611.900,00 TL

Mali Destek Miktarı: 303.679,99 TL

Projeyle, işletmenin üretiminde ortaya çıkan ve bertaraf edilmesi gereken talaş tozu ve plastik parçaları geri dönüşümde kullanılır hale gelmiş ve toz kısımdan elde edilen ürün yakıt olarak kullanılabilir durumda üretilmiştir. Proje çevreye duyarlı bir proje olup ekonomik anlamda da firmaya katkı sağlamıştır.

➡ **Yararlanıcı Adı:** İzosis Yalıtım Sistemleri İnş. Taah. İnş. Malz. Mim. Müh. İth. İhr. Tic. ce San. Ltd. Şti.

Sözleşme Referans No: TR72-10-İKP-01/09

Proje Adı: Ürün Çeşitliliği ve Dışa Açılımın Desteklenmesi

Proje Bütçesi: 790.958,14 TL

Mali Destek Miktarı: 387.569,49 TL

Proje Yozgat'ın Sorgun ilçesinde gerçekleştirilmiş olup bölgeye örnek olabilecek projelerdendir. İzolasyon malzemeleri alımı ve belli ölçülerde imalatını yaparak satın gerçekleştiren firma gerçekleştirdiği proje ile hammaddesini kendisi üretir hale gelmiş ve maliyetlerini düşürerek pazarda rekabet üstünlüğü yakalamış, pazar payını artırmasında etkili olmuştur. Aynı zamanda firmanın sahip olduğu vizyon bölge için örnek olabilecek düzeydedir.

➡ **Yararlanıcı Adı:** Muka Metal Tic. ve San. A.Ş.

Sözleşme Referans No: TR72-10-İKP-01/05

Proje Adı: En Modern Hasta Yatakları Kayseri'den Dünyaya

Proje Bütçesi: 549.200,00 TL

Mali Destek Miktarı: 274.600,00 TL

Sağlık sektöründe başta hasta yatakları olmak üzere farklı ihtiyaçları karşılayarak var olan firma proje ile birlikte imalatın bütününi kendi işletmesinde gerçekleştirerek maliyet ve zaman avantajı sağlamış, böylece rekabet gücünü artırmış, kendi imalatlarında ara ürün olarak kullandığı elektronik kart üretimini de gerçekleştirerek bölgede var olmayan ürünü de kendisi üretebilir hale gelmiştir. Aynı zamanda sahip olduğu çalışan kapasitesi ile de proje sorunsuz yürütülmüş ve bölgedeki firmalara örnek olmuştur.

➡ **Yararlanıcı Adı:** Şen Pastörize Ambalaj Gıda San Tic. Ltd. Şti.

Sözleşme Referans No: TR-72-10- İKP- 01/230

Proje Adı: Pastörize Yumurta Ve Ambalajlama

Proje Bütçesi: 741.668,00 TL

Mali Destek Miktarı: 370.834,00 TL

Uzun yıllar yumurta ticareti yapan firma dünyada yaygın kullanımı olan yakın gelecekte de Türkiye’de üretimine başlanılan pastörize yumurta üretim tesisi kurmuştur. Proje ile bölgede olmayan ve Türkiye’de sadece iki adet olan tesisten üçüncüsü kurulmuş olup daha katma değerli ürün olarak piyasaya sürülmüş ve firmanın rekabet gücünü artırmıştır.

➡ **Yararlanıcı Adı:** Anadolu Tıp Teknolojileri Ür. Paz. San. Tic. A.Ş.

Sözleşme Referans No: TR72-10-İKP-01/75

Proje Adı: Ürün Çeşitliliğinin Artırılması ve İşletmenin Geliştirilmesi

Proje Bütçesi: 1.068.452,00 TL

Mali Destek Miktarı: 400.000,00 TL

Türkiye’deki tek lens üreticisi olan firma proje ile üretim için gerekli kalıpları kendisi üretebilir hale gelmiş, zaman ve maliyet avantajı sağlayarak yurtdışındaki rakipleri de dâhil olmak üzere rekabet gücünü artırmıştır. Proje sadece Sivas için değil katma değerli ürün üretilmesi için vizyon bakımında da Türkiye için örnek bir proje olarak değerlendirilmektedir.

➡ **Yararlanıcı Adı:** Farmasol Tıbbi Ürünler San. ve Tic. A.Ş.

Sözleşme Referans No: TR72-10-İKP-01/312

Proje Adı: Farmasol Kartuş Bikarbonat Üretim Teknolojisi Geliştirme Projesi

Proje Bütçesi: 688.772,00 TL

Mali Destek Miktarı: 344.386,00 TL

Firma projeyi gerçekleştirmeden önce diyaliz sıvısı üretmekteydi. Piyasa koşulları bu ürünü artık toz talep ettiği için firma bu yönde proje üretmiş ve rakiplerine göre avantajlı konuma gelmiştir. Toz diyaliz ürünü üretmek için gerekli ekipmanların alımı projeyi oluşturmuş ve uygulama dönemi başarılı şekilde yürütülmüştür. Firma sağlık ürünleri sektöründe bölgeye ve ülkeye örnek teşkil etmektedir.

➡ **Yararlanıcı Adı:** Savsan Makina Telekomünikasyon İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş.

Sözleşme Referans No: TR72-10-İKP-01/18

Proje Adı: M-113 ZPT Transmisyonunun Gövde ve Kapak İmalatı Projesi

Proje Bütçesi: 363.400,00 TL

Mali Destek Miktarı: 181.700,00 TL

Firma Ajansın stratejik olarak belirlediği savunma sektöründe faaliyet göstermekte olup proje ile ülkemizin yurt dışından aldığı Zırhlı Personel Taşıyıcıların Transmisyon gövde ve kapaklarını üretebilir hale gelmiştir. Örnek yapılan ürün TSK'dan onay almış ve bu durum firmayı sektördeki üretim gücünü arttırmıştır. Projenin uygulama safhası firmanın sahip olduğu insan kaynakları nedeni ile kusursuz yürütülmüştür.

4. 2011 YENİ ÜRÜN, YENİLİKÇİLİK VE AR-GE MALİ DESTEK PROGRAMI ETKİ ANALİZİ DEĞERLENDİRMESİ

4.1 Programın Amacı Ve Öncelikleri

Programın Amacı

TR72 Bölgesi'nde (Kayseri, Sivas ve Yozgat) faaliyet gösteren KOBİ'lerin katma değeri yüksek ürün üretimi yapmaları, üretimde yenilikçi teknik, yöntem ve süreçlerin geliştirilmesi yoluyla rekabet edebilirliklerinin artırılması ve AR-GE faaliyetlerinin desteklenmesidir.

Programın Öncelikleri

Mali destek programının öncelikleri:

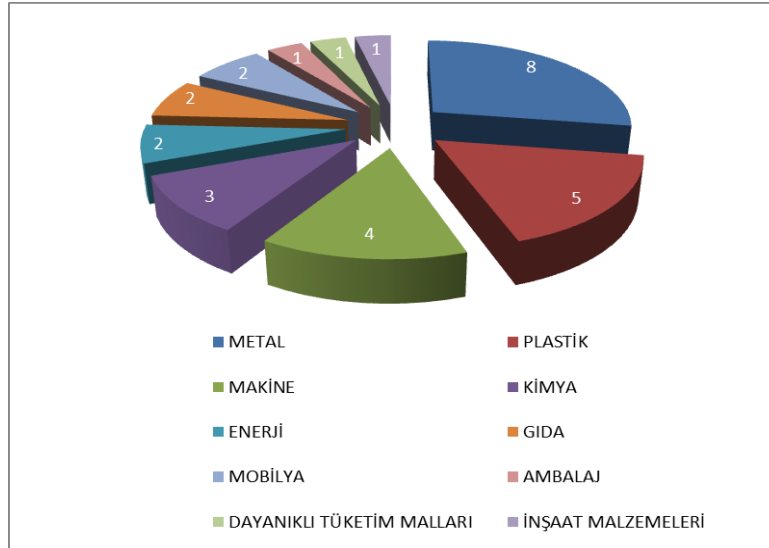
- ↳ KOBİ'lerin süreç ve tasarım kabiliyetlerinin geliştirilerek bölgede yeni, yenilikçi ve katma değeri yüksek ürün üretilmesinin sağlanması Bölgedeki mevcut işletmelerin kapasitelerinin artırılması
- ↳ KOBİ'lerin işletme faaliyetlerinde yeni organizasyonel yöntemler ile yenilikçi uygulamaların kullanımının yaygınlaştırılması
- ↳ Yeni veya geliştirilmiş ürün ve süreçlerin ticarileştirilmesi, bu ürün ve süreçler için pazarlama yeniliği getirilmesi, maliyet düşürücü tekniklerin geliştirilmesi
- ↳ KOBİ'lerin AR-GE altyapılarının geliştirilmesi ve AR-GE kapasitelerinin artırılması

Program Bütçesi ve Başvurular

Yeni Ürün, Yenilikçilik ve AR-GE Mali Destek Programı kapsamında 123 proje başvurusu alınmış, değerlendirme süreci sonucunda asil ve yedek listeler 01.02.2012 tarihindeki Yönetim Kurulu Toplantısı'na sunulmuş, Yönetim Kurulunca onaylanan 29 adet proje asil listede yer almaya hak kazanmıştır. Toplantı sonrasında aynı gün Ajans web

sitesinde başarılı projeler asil ve yedek liste olarak ilan edilmiştir. 20-24 Şubat 2012 tarihleri arasında randevu verilmek suretiyle ilgili proje sahipleri ile 24 adet sözleşme imzalanmıştır. İlk aşamada sözleşme imzalamayan 5 proje yerine yedek listeden 7 proje ile sözleşme imzalanmış ve program kapsamında sözleşme imzalanan proje sayısı 31 olmuştur. Program kapsamında sağlanması planlanan mali destek 7.247.402,94 TL, gerçekleştirilecek toplam yatırım tutarı ise 15.496.586,26 TL öngörülmüştür.

Süreç sonrasında başarılı bulunan projeler incelendiğinde yoğunluğun Metal, Plastik, Makine ve Kimya sektörlerinde olduğu görülmektedir. Öncelikli sektörler arasında yer alan Gıda Sanayi ve Enerji Ekipmanları 2'şer proje ile desteklenen sektörler arasında yerini almıştır. Bununla birlikte program kapsamında 10 farklı sektörün desteklenmesi, desteklenen faaliyet alanlarının çeşitliliğini ortaya koymaktadır.



Şekil 11 2011 İKP01 Yararlanıcı Firmaların Sektörlere Göre Dağılımı

4.2 Uygulama Dönemi Değerlendirmesi

Mali destek programı kapsamında gerçekleştirilen projeler neticesinde, programın başarı göstergeleri niteliğinde olan performans göstergeleri aşağıda verilmektedir.

Tablo 3. Performans Göstergeleri

Performans Göstergeleri	Birim	Hedeflenen	Gerçekleşen	Gerçekleşme oranı (%)
			28.02.2012 – 27.03.2013	
Çalışan Personel Sayısı Artışı	Kişi	276	233	84,42
Alınan Makine ve Ekipman Sayısı	Adet	192	141	73,43

Yeni Ürün Sayısı	Adet	71	42	59,15
Kapasite Artışı	Yüzde	43	24,1	56,04

Göstergelerde program hedeflerine tam olarak ulaşamamasının en büyük nedeni projelerin başvuru aşamasında uygulanabilir tasarlanmaması ve bu nedenden kaynaklı fesihler ile sözleşme değişiklikleridir. Projeler kapsamında düşünülmeden yazılan istihdam öngörülleri ve görünürlük faaliyetleri uygulama safhasına gelindiğinde Ajans ve uzmanları açısından büyük sorun teşkil etmekte, genellikle yararlanıcılar tarafından değişiklik talep edilmektedir. Bu nedenle performans göstergelerindeki tamamlanma yeterli olamamaktadır. Bu nedenle özellikle mali desteklerde istihdam gibi performans göstergelerine ulaşamaması konusunun tekrar değerlendirilip Ajanslar tarafından uygulanacak yaptırımlar hususunun tüm Ajanslarda ortak olarak uygulanması gerekmektedir. 2012 yılı mali destek programları ile birlikte istihdam ile birlikte diğer göstergelere cezai yaptırım sözleşme maddelerine ilave edilmiştir.

Ancak program ile birlikte ortaya çıkan kapasite artışının tam olarak kullanılmaya başlanması ile istihdam sayılarının daha da artacağı tahmin edilmektedir. Göstergelerdeki kapasite artışının da yeterli olmadığı değerlendirildiğinde bu durum daha iyi anlaşılabilmektedir. Kapasite artışı tespiti de rapor ile birlikte yapılabildiği için gerçekte daha fazla artışın olduğu öngörülmektedir. Göstergelere yansıyan değerler proje sahiplerinin beyanı olduğundan gerçekleşen kapasitenin daha fazla olduğu düşünülmektedir.

Ajans uzmanları projeleri yakinen takip etmiş ve projelerin büyük oranda başarılı olduğu görülmüştür. Ajans personelinin program izleme konusundaki deneyimini de kayda değer düzeyde artırmış ve diğer birçok Ajans ile tecrübe paylaşım toplantılarına katılım sağlanmıştır. Ajans, edindiği deneyimler neticesinde, mevcut durumda yürütülen ve ileride yürütülecek mali destek programlarının uygulama dönemlerinde kullanılacak izleme süreç iyileştirmelerine yönelik çalışma yapmıştır.

Yararlanıcıların yeni iş süreçlerinde standardizasyona ulaşmaları, yeni pazarlar ve müşteri arayışları, pazara nüfuz etme ve tutundurma politikalarının zaman gerektiren faaliyetler olması sebebiyle, performans göstergelerinde hedeflenen değerlere gerçek anlamda ne kadar ulaşıldığının analiz edilebilmesi için projelerin sonlanmasını müteakip birkaç yılın gerekli olduğu anlaşılmaktadır.

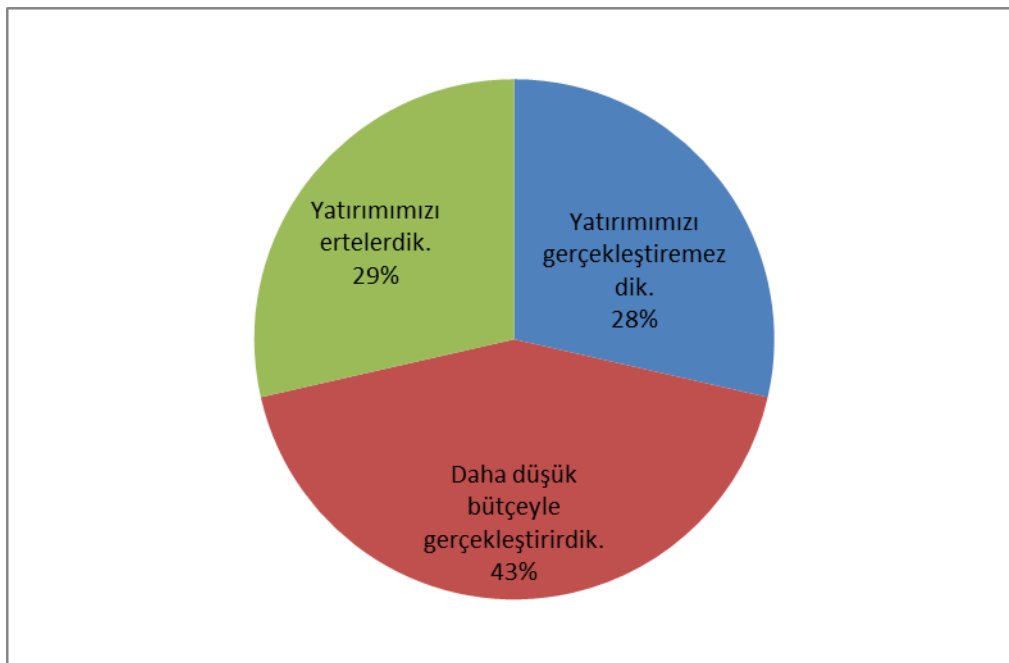
Şubat-Mart 2012'de imzalanan sözleşmelere göre program kapsamında sağlanacak mali destek 7.247.402,94 Milyon TL, gerçekleştirilecek toplam yatırım tutarının ise 15.496.586,26 milyon TL olması hedeflenmişti. Ancak uygulamada satın alma süreçleri sonunda ortaya çıkan tutarlar proje bütçesinin altında veya üzerinde gerçekleşebilmektedir.

Aynı zamanda yararlanıcıların proje uygulama sürecinde zaruri ihtiyaçları doğrultusunda yapılan zeyilnamelerde proje ve dolayısıyla program bütçesi değişmiştir. Fesih edilen projelerinde bütçeleri düşünüldüğünde gerçekleşme oranlarında sapmalar oluşmuştur. Program kapsamında Ajans katkısı 5.675.652,77 TL, yararlanıcı katkısı ile birlikte ise toplam 13.000.739,67 TL yatırım gerçekleşmiştir. Ajans katkısının hedeflenenden az olmasının sebebi fesih olan projeler olup, toplam yatırımın yani yararlanıcı katkısının yüksek olmasının sebebi ile döviz kurlarındaki artış ile alınan makine ve ekipmanların değerlerinin yükselmesidir.

4.3 Etki Analizi Değerlendirmesi

ORAN desteği olmasaydı yatırımınızı nasıl gerçekleştirirdiniz?

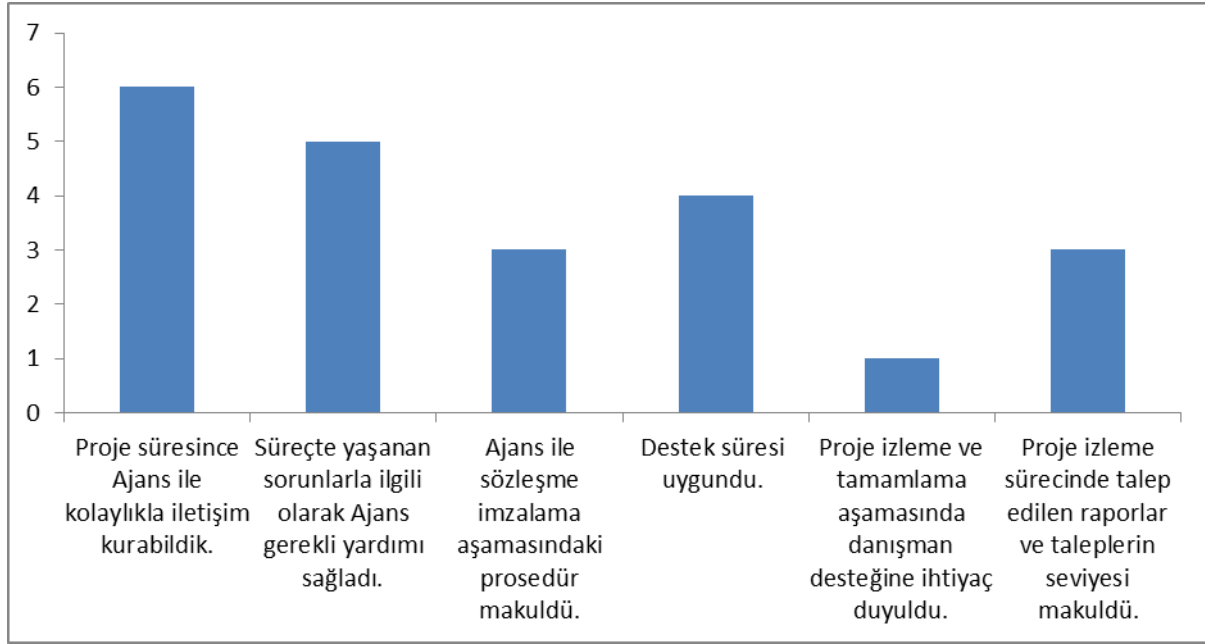
2010 yılı mali destek programına göre göreceli olarak kendi imkânlarımla projeyi gerçekleştirirdim diyenlerin oranı artmıştır. Bu durum destek yararlanıcılarının finansal açıdan kuvvetli olduklarını ve daha çok orta büyüklükteki işletmeler olduklarını göstermektedir.



Şekil 12 2011 İKP01 ORAN Desteği Olmasaydı Yatırımınızı Nasıl Gerçekleştirirdiniz?

Destek sürecinin uygunluğuna ilişkin görüşleriniz nelerdir?

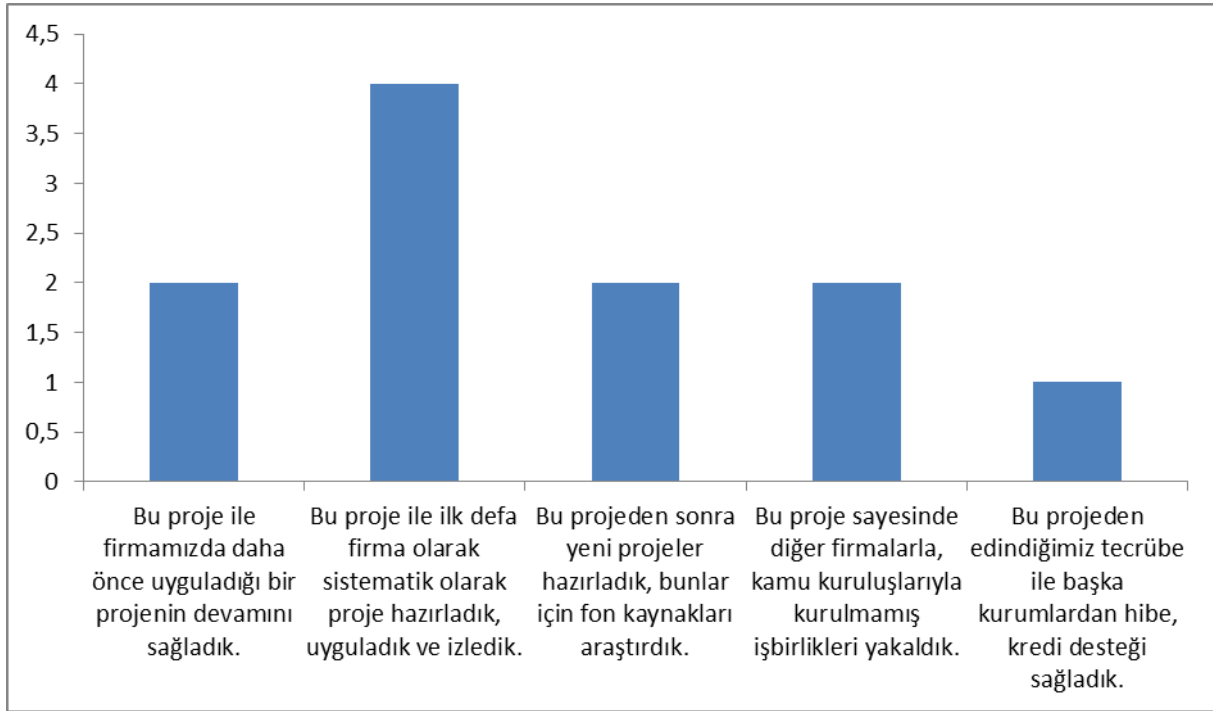
2011 yılı Yeni Ürün ve Yenilikçilik Mali Destek Programı destek süreci görüşleri de büyük ölçüde 2010 yılı mali destek programının ki gibidir. Ancak, ORAN desteklerinin miktar olarak yetersiz olduğu ve istenen belge ve dokümanın çok fazla olduğu yararlanıcı görüşlerinde belirtilmiştir. ORAN desteğinin az bulunması, projeyi kendi imkânlarıyla yapabilirim diyenlerinin fazla olması ile de uyumludur. Bu durum 2011 mali destek yararlanıcılarının daha çok orta büyüklükte KOBİ'ler olduklarını göstermektedir.



Şekil 13 2011 İKP01 Destek Sürecinin Uygunluğu

Proje İle İlgili Yorumlar

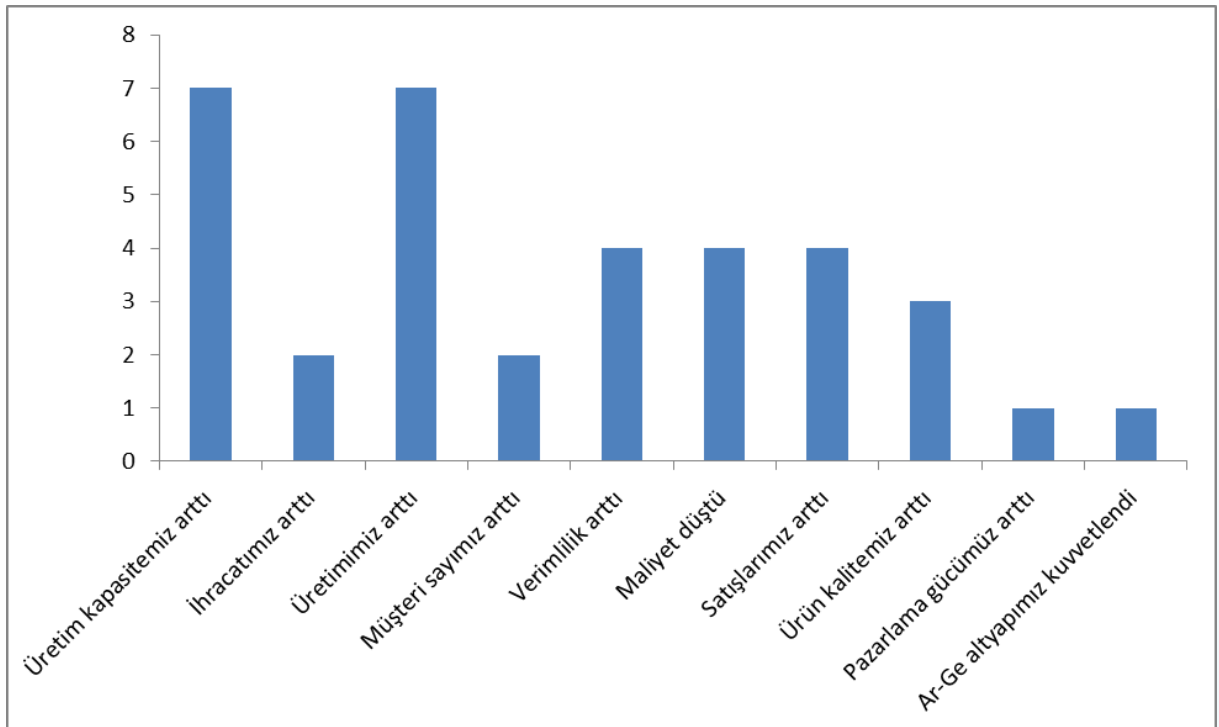
4 mali destek yararlanıcısının ilk defa ORAN ile bir mali destek yürütüyor olması, ORAN'ın diğer kurumların ulaşamadığı yeni firmalara ulaşabildiğini ve destek veren kurumlar içerisinde önemli bir boşluğu doldurduğunu göstermektedir. Proje ile daha sonraki süreçte diğer firmalar ile işbirliklerinin araştırılması, alternatif fon kaynaklarının araştırılması ve yeni fon kaynakları kullanılması Ajans projelerinin farklı çarpan etkilerinin de bulunduğunu göstermektedir.



Şekil 14 2011 İKP01 Proje İle İlgili Yorumlar

Yürütülen Projelerin Firmalar Üzerine Etkileri

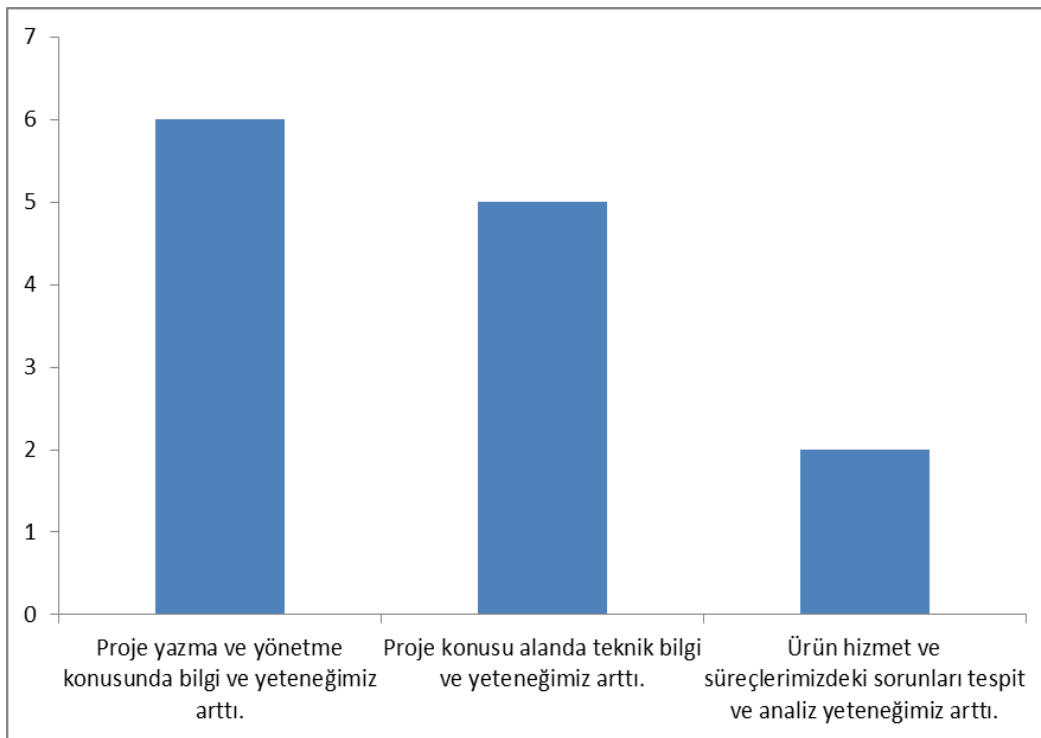
Yürütülen projeler ile sağlanan en somut etki üretimin ve üretim kapasitesinin artmasıdır. İhracat miktarının artırılması, Ar-Ge altyapısının kuvvetlendirilmesi seçeneklerinin az seçilmesi program önceliklerinden olan yeni ürün ve yenilikçilik hedeflerinin tam olarak gerçekleşmediğini göstermektedir.



Şekil 15 2011 İKP01 Yürütülen Projelerin Firmalar Üzerine Etkileri

Yürütülen Projelerin Firmalar Üzerine Davranışsal Etkileri

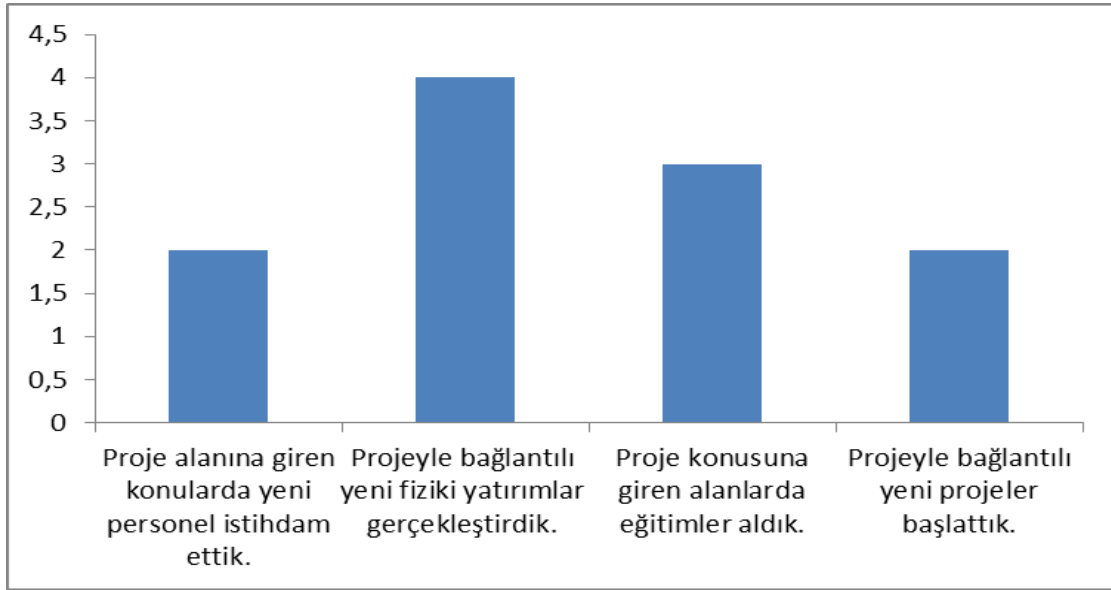
Ajansın bölge için en önemli katkılarından biride bölgede proje kültürünün yaygınlaştırılmasını sağlamaktır. Özellikle mali destek programları bilgilendirme döneminde üç ilde ve ilçelerinde de verilen proje yazma eğitimleri ile bölgenin proje bilinci hayli artmaktadır. Grafikten de görüleceği üzere firmalarda yürüttükleri projeler ile ilgili olarak proje yazma ve yönetme kültürü artmıştır.



Şekil 16 2011 İKP01 Yürütülen Projelerin Firmalar Üzerine Davranışsal Etkileri

Proje Sayesinde Firmaların Attığı İlave Adımlar

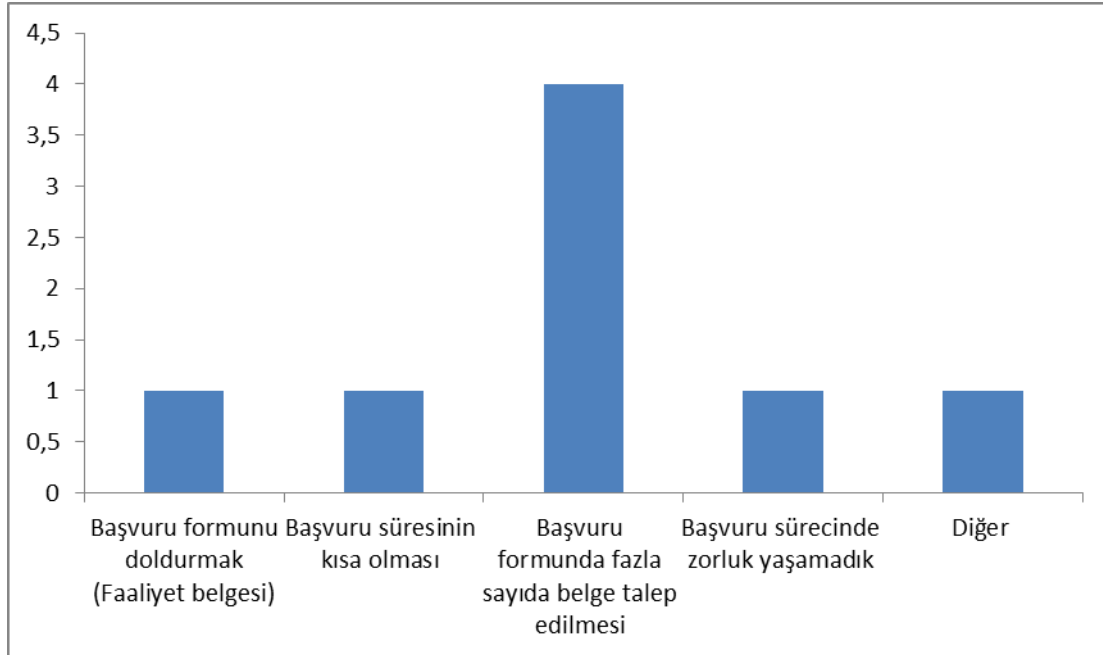
Proje ile firmaların attığı ilave adımlar daha çok fiziki yatırımlar şeklinde olmuştur. Proje ile bağlantılı yeni projelerin gerçekleşmesi program için pozitif bir unsurdur. Bu grafikte de görüleceği üzere istihdam artışı istenildiği kadar kuvvetli gerçekleşmemektedir.



Şekil 17 2011 İKP01 Proje Sayesinde Firmaların Attığı İlave Adımlar

Proje Başvuru Sürecinde Zorlanılan Unsurlar

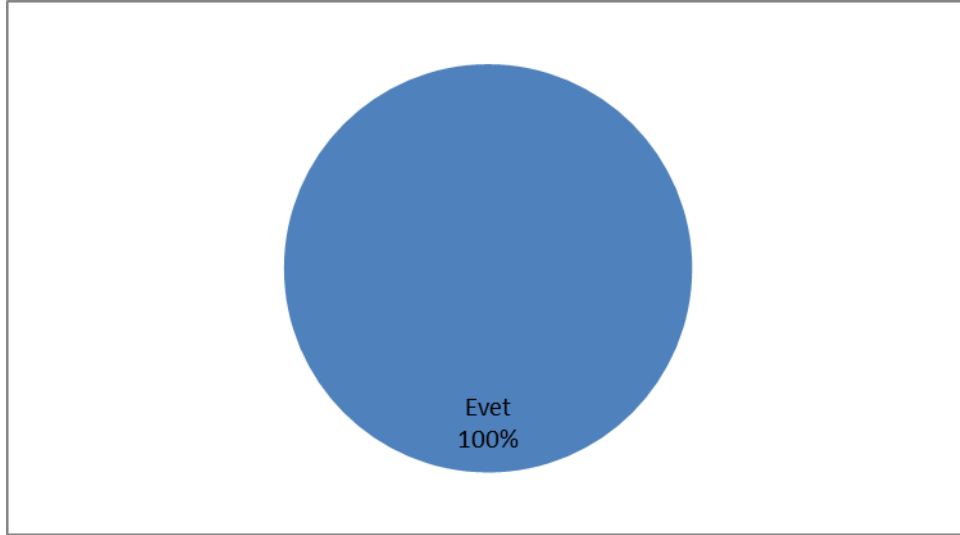
Başvuru sürecinde karşılaşılan temel engel başvuru sürecinde fazla sayıda belge talep edilmesidir. 2010 yılı mali destek programı ile kıyasladığımızda başvuru süreciyle ilgili zorluklar şekilde 2011 Yeni Ürün ve Yenilikçilik Programında ön plana çıkmaktadır. 2010 yılı ile 2011 yılları arasında başvuru ve yürütme süreci ile ilgili farklılıklar bulunmaktadır. Ayrıca satın alma süreçlerinde uygulanan prosedür problem olarak özellikle belirtilmiştir.



Şekil 18 2011 İKP01 Proje Başvuru Sürecinde Zorlanan Unsurlar

ORAN Desteklerine Tekrar Başvurmayı Düşünür Müsünüz?

Başvuru ve satın alma sürecinde sıkıntı yaşandığı belirtilmesine rağmen ankete katılan tüm firmalar Ajanstan tekrar destek almak istediklerini belirtmişlerdir.



Şekil 19 2011 İKP01 ORAN Desteklerine Tekrar Başvurmayı Düşünür Müsünüz?

ORAN Destekleri Hakkında Ne Düşünüyorsunuz?

Ajans hakkındaki genel görüşler aşağıdaki gibidir.

- Başarılı bir uygulama. Devam ettirilmesi faydalıdır.
- Olumlu buluyoruz.
- ORAN destekleri miktar olarak yetersiz. İstenen belge ve doküman çok fazladır.
- Firmamız adına 1 adet TÜBİTAK 2 adet ORAN desteği kullandık. Sonuçları her defasında beklenenin üzerinde oldu. Açıkçası her sene ciromuzu %40 artırdık. Maliyetlerimiz düştü, karlılığımız arttı dolayısıyla ödediğimiz vergiler son 3 yıl içinde geometrik arttı. Her yıl ikiye katlandı. Dolayısıyla doğru firmalar ve doğru projeler desteklendiği takdirde özelde firmalar ama genelde bölgemiz ve milletimiz kazanmaktadır. Bence daha önce destek almış amaç ve taahhütlerini fazlasıyla yerine getirmiş firmalar devamı ve yeni projelerde de desteklenmeli ve kurumsal kimlik ve markalaşmasına yardım edilmelidir.
- ORAN Kalkınma Ajansı'ndan aldığımız destek firmamızın ileri adım atılmasında faydası olmuştur.

4.4 Program Kapsamında Geliştirilmiş Başarılı Proje Örnekleri

Daha önce Bölgede Avrupa Birliği destekli mali destek programlarının uygulanmış olması ve Ajansın ikinci dönem mali destek programları olması sebebi ile projelerin uygulanması açısından önemli bir artı olduğu söylenebilir. AB destekli programların uygulanmış olması uygulama farklılıklarının yararlanıcılar tarafından öngörülmediği durumlarda dezavantaj olarak karşımıza çıkmaktadır. Projelerde ihale yöntemiyle satın alma yapılmasının zorunlu olması ve daha önce Kamu İhale Mevzuatı kapsamında yapılan ihalelere katılmış mali destek yararlanıcılarının bulunması proje satın alma faaliyetlerinin daha kolay uygulanmasını sağlamıştır. Ancak bahsedildiği gibi tecrübeli yararlanıcıların işi tam manası ile bildiğini öngörmesi beklenmedik hatalara yol açmış ve yararlanıcılar bu konularda uyarılmıştır. Hatta sürekli kamu ihalelerine giren bir firmanın ihalesinin tedarikçinin SGK borcu nedeni ile iptal olması bunun en büyük kanıtı olarak gösterilebilir. Program kapsamında uygulanan başarılı uygulamalara aşağıdaki projeler örnek verilebilir;



Yararlanıcı Adı: Özel Kazan Makina Gıda İnş. Taah. San. ve Tic. Ltd. Şti.

Sözleşme Referans No: TR72-11-İKP-01/091

Proje Adı: Üretimde Otomasyona Geçilmesi ve Üretim Alt Yapımızın Güçlendirilmesi

Proje Bütçesi: 545 675,00 TL

Mali Destek Miktarı: 272.837,50 TL

Buhar kazanı, sıcak su kazanı, su borulu ön ocak, boyler, katı yakıt yakma sistemleri (otomatik- yarı otomatik), petrol, yağ ve su tankları, hidrofor, çimento silosu, baca, baca arıtma sistemleri ve diğer basınçlı kaplar ve ısı cihazları üretimi ve tüm bu cihazların yerinde montaj işlerini yapan firmanın otomasyondan uzak olan manuel altyapı sisteminin teknolojik makine ve ekipmanlar ile yenilenerek iş bitirme süresinin azaltılması, birim maliyetlerin düşürülmesi, firenin azaltılması ve ürün kalitesinin artırılması sağlanmıştır. Bu sayede firmanın rekabet gücü artırmıştır. Aynı zamanda firma aldığı ekipmanlar ile özellikle enerji sektörüne yönelik basınçlı tanklar ve hareketli ızgaralı kömür yakma sistemlerini ürün portföyüne eklemiştir.



Şekil 20 Özel Kazan

➤ **Yararlanıcı Adı:** Envotek Enerji verimlilik Otomasyon Yazılım Eğitim ve Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.

Sözleşme Referans No: TR72-11-İKP-01/024

Proje Adı: Ultrasonik Kalorimetre Üretim Projesi

Proje Bütçesi: 743.392,60 TL

Mali Destek Miktarı: 343.298,70 TL

Sadece ısıtma yapılan alanlarda kullanılan mekanik kalorimetre (ısı sayacı) üretimi yapan firma hem soğutma hem de ısıtma olarak iki yönde ölçüm yapabilen ve prototipi daha önce firma tarafından yapılan ultrasonik kalorimetre üretimi gerçekleştirebilmek için gerekli olan masa ve tezgâh takımlarını almıştır. Böylece mekanik kalorimetre sektöründe belirli pazara sahip firmanın pazardaki hareket alanı genişlemiş ve rekabet gücü yükselmiştir. Firma beyanına göre ülkemizde üretilen ilk ultrasonik kalorimetredir.



Şekil 21 Envotek

➤ **Yararlanıcı Adı:** Güven Çelik LPG Doğalgaz Güneş Enerjisi Soba Oto. Orman Ürün. Kuy. Tic. ve San. Ltd. Şti.

Sözleşme Referans No: TR72-11-İKP-01/060

Proje Adı: Hızlı Renk Değiştirebilen Boya Kabini İmalatı Projesi

Proje Bütçesi: 424.200,60 TL

Mali Destek Miktarı: 212.100,70 TL

Boya ve emaye kaplama makineleri üretimi gerçekleştiren firma ülkemizde boya tesisi ve otomasyonu konularında çalışan ilk 5 firma arasında yer almaktadır. Anti statik toz boyama kabinlerinin temel problemi boya renginin değiştirilememesi olup hızlı renk değiştirebilen, monosiklonlu boya kabinlerinin tasarımı ve imalatını gerçekleştirmek için ihtiyaç duyduğu makine ve ekipmanlar firma tarafından proje ile alınmıştır. Proje ile yurt dışına da üretim gerçekleştiren firma Pazar alanını ve rekabet gücünü artırmıştır.



Şekil 22 Güven Çelik

5. 2011 JEOTERMAL VE MADENCİLİK MALİ DESTEK PROGRAMI ETKİ ANALİZİ DEĞERLENDİRMESİ

5.1 Programın Amacı Ve Öncelikleri

Programın Amacı

TR72 Bölgesi'nde (Kayseri, Sivas ve Yozgat) var olan maden potansiyellerinin ve jeotermal kaynakların kullanımının yaygınlaştırılması ve bu kaynakların bölge gelirinin artmasında kullanımıdır.

Programın Öncelikleri

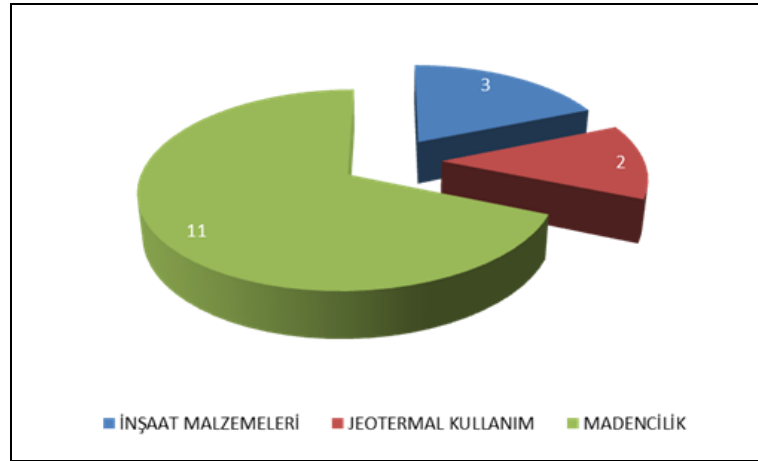
Mali destek programının öncelikleri:

- ↳ Jeotermal kaynakların seracılık ve sağlık turizmi başta olmak üzere çeşitli alanlarda kullanımının yaygınlaştırılması
- ↳ Maden ve doğal taş kaynaklarının değerlendirilmesi

Program Bütçesi ve Başvurular

Jeotermal ve Madencilik Mali Destek Programı kapsamında 31 proje başvurusu alınmış, değerlendirme süreci sonucunda asil ve yedek listeler 01.02.2012 tarihindeki Yönetim Kurulu Toplantısı'na sunulmuş, Yönetim Kurulunca onaylanan 16 adet proje asil listede yer almaya hak kazanmıştır. Toplantı sonrasında aynı gün Ajans web sitesinde başarılı projeler asil liste olarak ilan edilmiştir. 20-24 Şubat 2012 tarihleri arasında randevu verilmek suretiyle ilgili proje sahipleri ile 16 adet sözleşme imzalanmıştır. Program kapsamında sağlanması planlanan mali destek 4.496.497,90 TL, gerçekleştirilecek toplam yatırım tutarı ise 9.537.682,05 TL öngörülmüştür.

Süreç sonrasında başarılı bulunan projeler incelendiğinde yoğunluğun madencilik sektöründe olduğu görülmektedir. İnşaat malzemeleri ve jeotermal kullanımda desteklenen diğer sektörlerdir.



Şekil 23 Başarılı Projelerin Sektörel Dağılımı

5.2 Uygulama Dönemi Değerlendirmesi

Mali destek programı kapsamında gerçekleştirilen projeler neticesinde, programın başarı göstergeleri niteliğinde olan performans göstergeleri aşağıda verilmektedir.

Tablo 4. Performans Göstergeleri

Performans Göstergeleri	Birim	Hedeflenen	Gerçekleşen	Gerçekleşme oranı (%)
28.02.2012 – 27.03.2013				
Çalışan Personel Sayısı Artışı	Kişi	236	100	42,37
Alınan Makine ve Ekipman Sayısı	Adet	525	509	96,95

Yeni Ürün Sayısı	Adet	29	23	79,31
Kapasite Artışı	Yüzde	49	39,1	79,79

Göstergelerde program hedeflerine tam olarak ulaşamamasının en büyük nedeni projelerin başvuru aşamasında uygulanabilir tasarlanmaması ve bu nedenden kaynaklı fesih ile sözleşme değişiklikleridir. Projeler kapsamında düşünülmeden yazılan istihdam öngörülleri ve görünürlük faaliyetleri uygulama safhasına gelindiğinde Ajans ve uzmanları açısından büyük sorun teşkil etmekte, genellikle yararlanıcılar tarafından değişiklik talep edilmektedir. Bu nedenle performans göstergelerindeki tamamlanma yeterli olamamaktadır. Özellikle mali desteklerde istihdam gibi performans göstergelerine ulaşamaması konusunun tekrar değerlendirilip Ajanslar tarafından uygulanacak yaptırımlar hususunun tüm Ajanslarda ortak olarak uygulanması gerekmektedir. 2012 yılı mali destek programları ile birlikte istihdam ile birlikte diğer göstergelere cezai yaptırım sözleşme maddelerine ilave edilmiştir.

Ancak program ile birlikte ortaya çıkan kapasite artışının tam olarak kullanılmaya başlanması ile istihdam sayılarının daha da artacağı tahmin edilmektedir. Göstergelerdeki kapasite artışının da yeterli olmadığı değerlendirildiğinde bu durum daha iyi anlaşılabilmektedir. Kapasite artışı tespiti de rapor ile birlikte yapılabildiği için gerçekte daha fazla artışın olduğu öngörülmektedir. Yazılan değerler tespit edilen değerler olmakta olup gerçekte daha fazla olduğu düşünülmektedir.

Ajans uzmanları projeleri yakinen takip etmiş ve büyük oranda başarılı olduğu görülmüştür. Ajans personelinin program izleme konusundaki deneyimini de kayda değer düzeyde artırmış ve diğer birçok Ajans ile tecrübe paylaşım toplantılarına katılım sağlanmıştır. Ajans, edindiği deneyimler neticesinde, mevcut durumda yürütülen ve ileride yürütülecek mali destek programlarının uygulama dönemlerinde kullanılacak izleme süreç iyileştirmelerine yönelik çalışma yapmıştır.

Yararlanıcıların yeni iş süreçlerinde standardizasyona ulaşmaları, yeni pazarlar ve müşteri arayışları, pazara nüfuz etme ve tutunma politikalarının zaman gerektiren faaliyetler olması sebebiyle, performans göstergelerinde hedeflenen değerlere gerçek anlamda ne kadar ulaşıldığının analiz edilebilmesi için projelerin sonlanmasını müteakip birkaç yılın gerekli olduğu anlaşılmaktadır

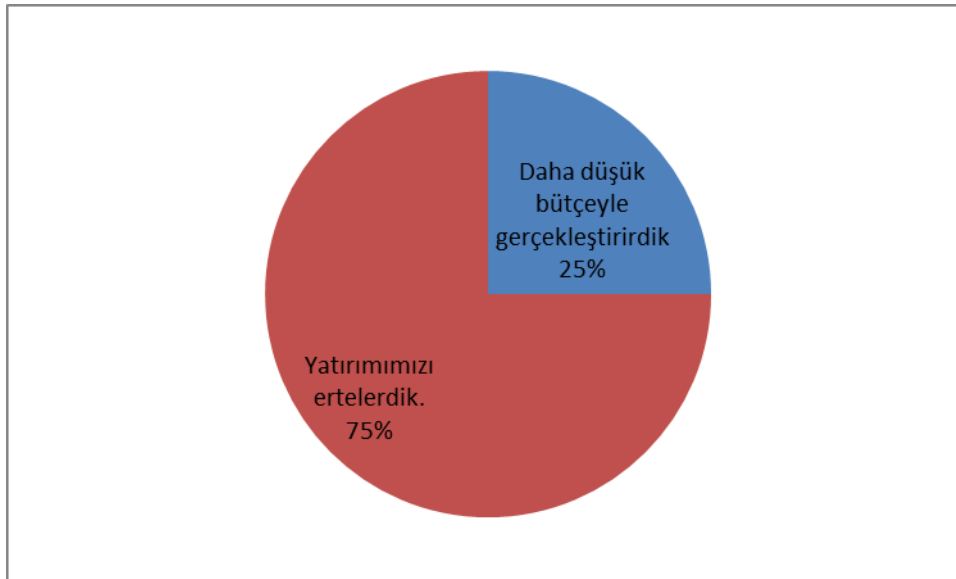
Şubat-Mart 2012'de imzalanan sözleşmelere göre program kapsamında sağlanacak mali destek 4.496.497,90 TL, gerçekleştirilecek toplam yatırım tutarının ise 9.537.682,05 TL olması hedeflenmişti. Ancak uygulamada satın alma süreçleri sonunda ortaya çıkan tutarlar proje bütçesinin altında veya üzerinde gerçekleşebilmektedir. Aynı zamanda yararlanıcıların

proje uygulama sürecinde zaruri ihtiyaçları doğrultusunda yapılan zeyilnamelerde proje ve dolayısıyla program bütçesi değişmiştir. Fesih edilen projenin de bütçesi düşünüldüğünde gerçekleşme oranlarında sapmalar oluşmuştur. Program kapsamında Ajans katkısı 3.951.661,96 TL, yararlanıcı katkısı ile birlikte ise toplam 9.089.387,53 TL yatırım gerçekleşmiştir. Ajans katkısının hedeflenenden az olmasının sebebi fesih olan projenin olması, toplam yatırımın yani yararlanıcı katkısının yüksek olmasının sebebi ise döviz kurlarındaki artış ile alınan makine ve ekipmanların değerlerinin yükselmesidir.

5.3 Etki Analizi Değerlendirmesi

ORAN desteği olmasaydı yatırımınızı nasıl gerçekleştirirdiniz?

2011 Jeotermal ve Madencilik Mali Destek Programı yararlanıcıları Ajans desteği olmasaydı yatırımlarını erteleyeceklerini ya da daha düşük bütçe ile yerine getireceklerini belirtmişlerdir. Bu durum Ajans desteklerinin bölgede faaliyete geçmemiş ya da kısmen geçmiş birçok projeyi gerçekleştirme ve yatırımları hızlandırma imkânı sunduğunu göstermektedir.

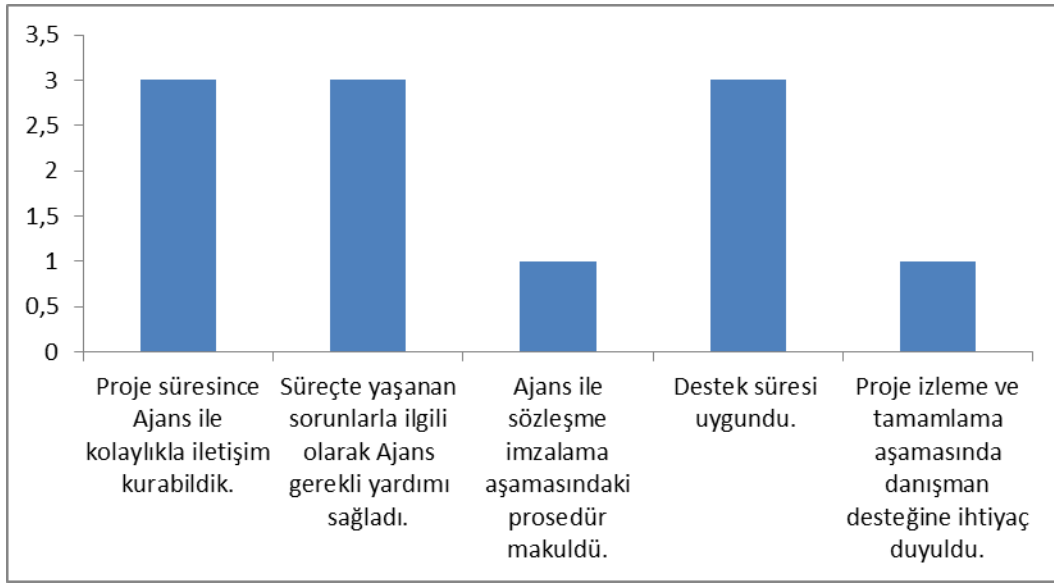


Şekil 24 2011 İKP02 ORAN Desteği Olmasaydı Yatırımınızı Nasıl Gerçekleştirdiniz?

Destek sürecinin uygunluğuna ilişkin görüşleriniz nelerdir?

2011 Jeotermal Madencilik Mali destek programı ile 2011 Yeni Ürün ve Yenilikçilik Mali Destek Programı ve 2010 İktisadi Kalkınma Mali Destek Programlarının destek süreci

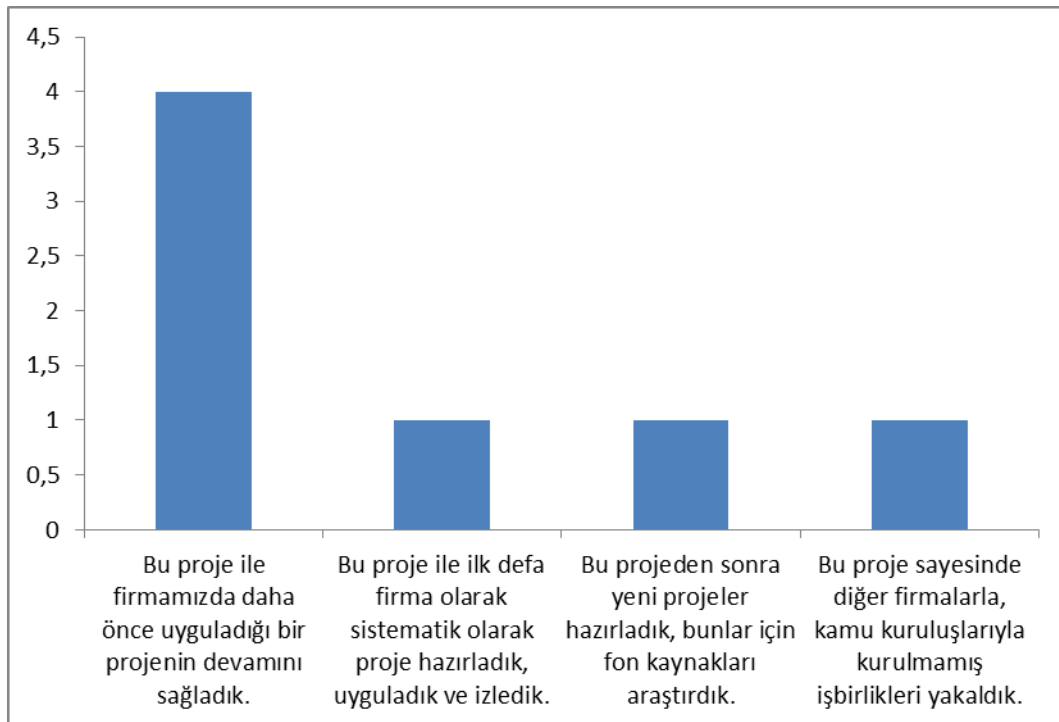
yönünden paralellik göstermektedir. Yararlanıcılar genel itibariyle Ajans işleyiş süreçlerinden memnundurlar.



Şekil 25 2011 İKP02 Destek Sürecinin Uygunluğu

Proje İle İlgili Yorumlar

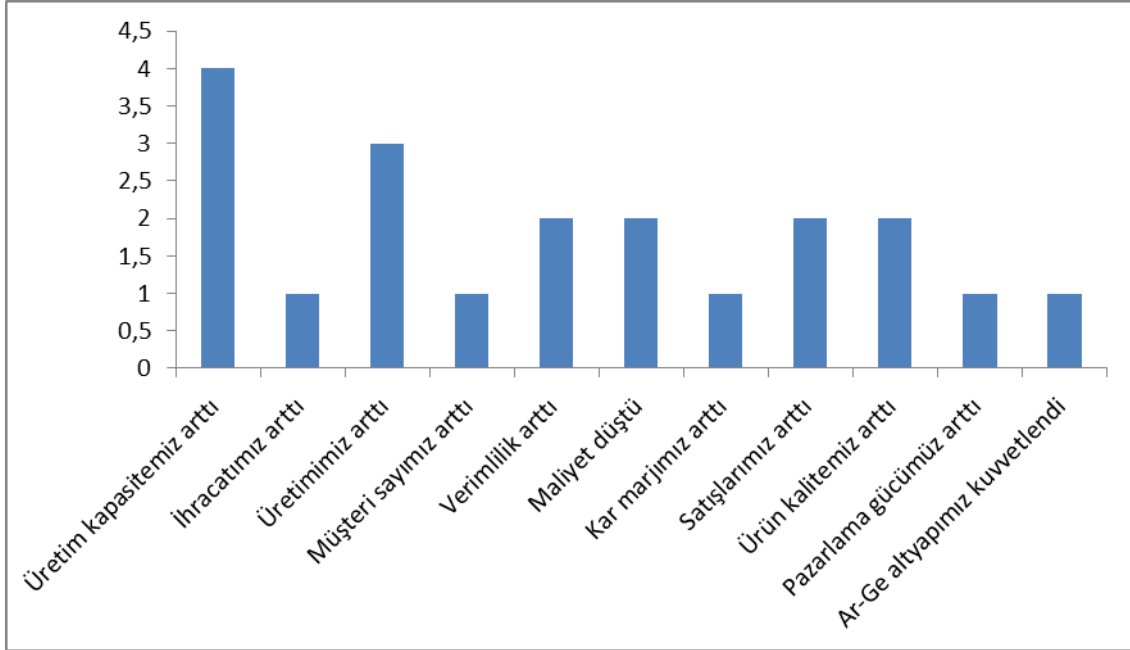
Yararlanıcılar projelerinin daha önce uygulanan başka bir projenin devamını sağladıklarını belirtmişleridir.



Şekil 26 2011 İKP02 Proje İle İlgili Yorumlar

Yürütülen Projelerin Firmalar Üzerine Etkileri

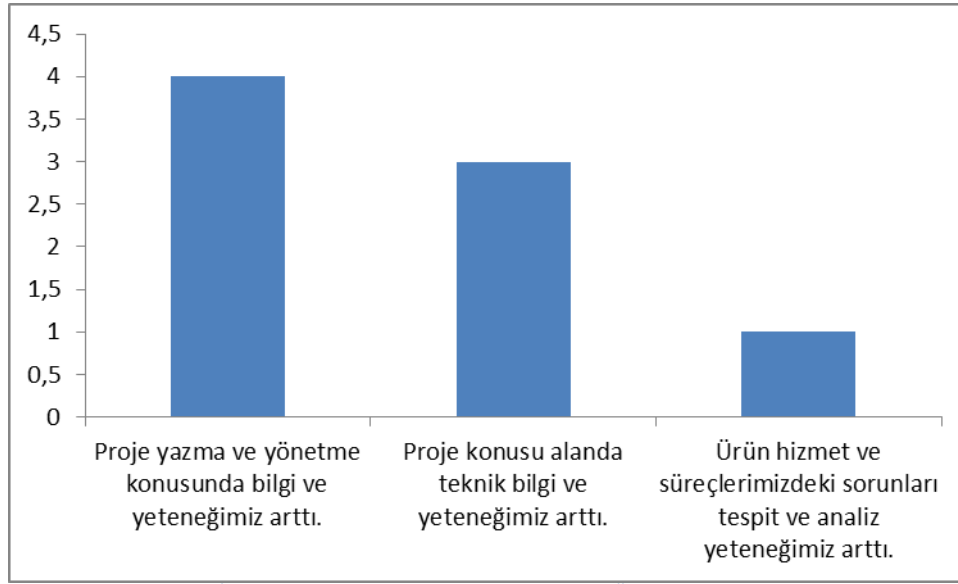
Yürütülen projeler önceki projelerde de olduğu gibi daha çok üretimi ve üretim kapasitesini artırır niteliktedir. Kar marjının artması veya Ar-Ge altyapısının kuvvetlenmesi gibi kazanımları çok fazla oluşmamıştır.



Şekil 27 2011 İKP02 Yürütülen Projelerin Firmalar Üzerine Etkileri

Yürütülen Projelerin Firmalar Üzerine Davranışsal Etkileri

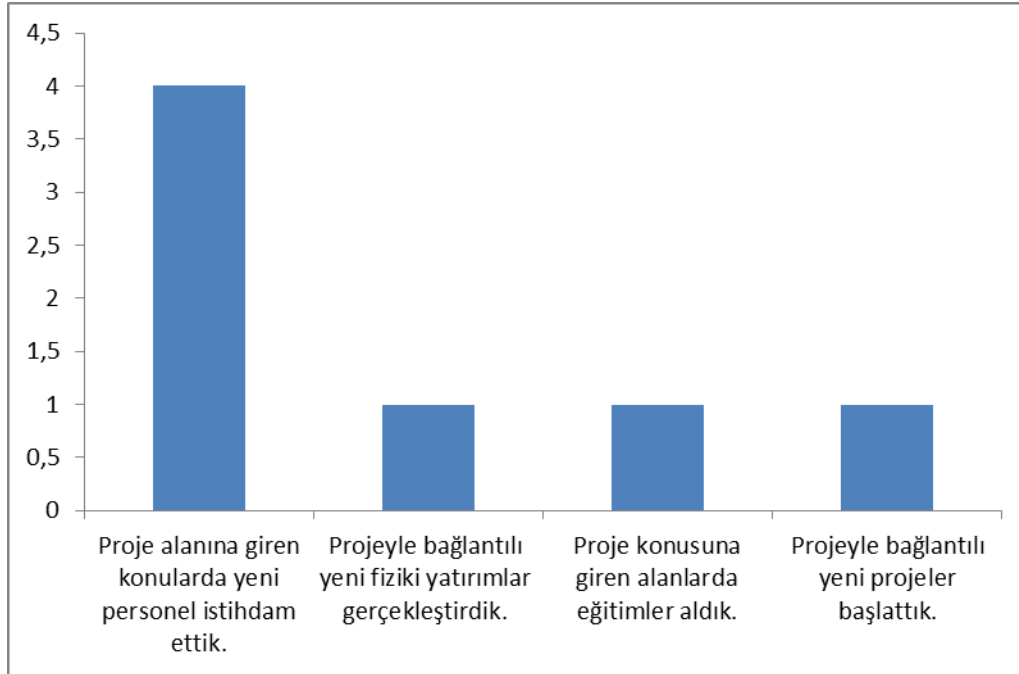
Yürütülen projeler ile firmaların proje yazma ve yönetme konusundaki bilgi ve yetenekleri gelişerek kurumsal kapasiteleri artmıştır. Aynı zamanda proje yazma (projelendirme) ve yürütme anlamında bir kurum kültürü oluşturulmuştur.



Şekil 28 2011 İKP02 Yürütülen Projelerin Firmalar Üzerine Davranışsal Etkileri

Proje Sayesinde Firmaların Attığı İlave Adımlar

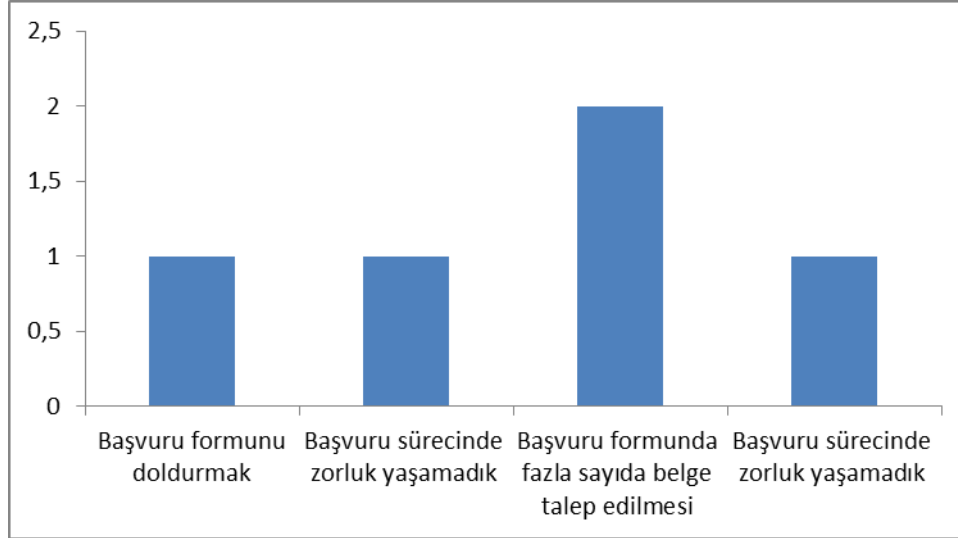
Proje ile ilgili konularda ilave istihdam sağlanmıştır. Bu durum jeotermal ve özellikle madencilik sektörünün emek yoğun sektörler olmasının etkisi de bulunmaktadır.



Şekil 29 2011 İKP02 Proje Sayesinde Firmaların Attığı İlave Adımlar

Proje Başvuru Sürecinde Zorlanılan Unsurlar

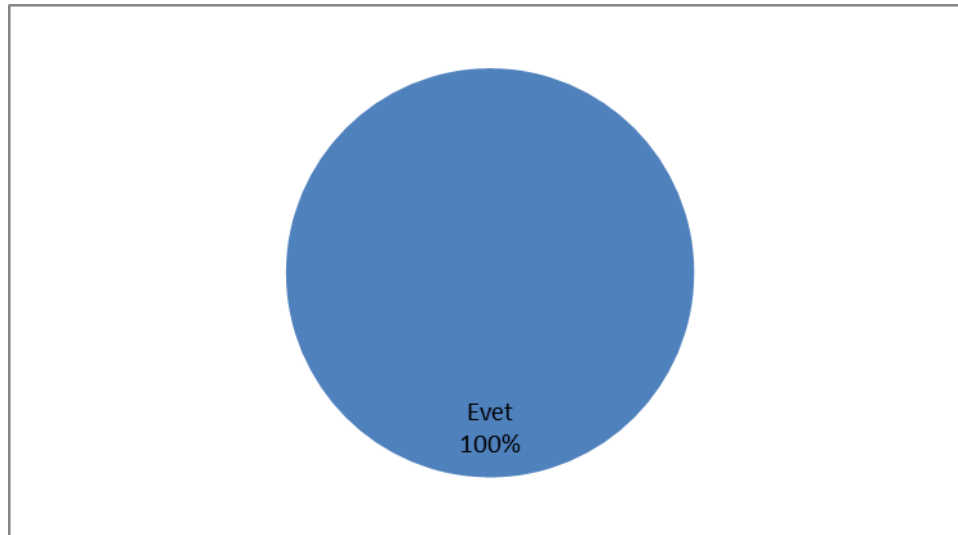
Jeotermal ve Madencilik Mali Destek Programı'nda başvuru formunda diğer programlardakilere benzer şekilde fazla sayıda belge talep edilmesi seçeneği diğer programlardan farklı olarak öne çıkmıştır. Jeotermal ve Madencilik sektöründe çok fazla programa çıkılmaması ve danışman kullanılmaması etkili olmuş olabilir.



Şekil 30 2011 İKP02 Proje Başvuru Sürecinde Zorlanan Unsurlar

ORAN Desteklerine Tekrar Başvurmayı Düşünür Müsünüz?

Başvuru aşamasında fazla belge istenmesinde yakınılmasına rağmen tüm yararlanıcılar Ajans'tan yeniden destek talep etmektedirler.



Şekil 31 2011 İKP02 ORAN Desteklerine Tekrar Başvurmayı Düşünür Müsünüz?

ORAN Destekleri Hakkında Ne Düşünüyorsunuz?

Destek yararlanıcılarının görüşleri aşağıdaki gibidir.

- ORAN ailesinin desteklerinden dolayı çok teşekkür ederiz. Bizim için çok önemli rakamda makine ekipmanı aldık. Makina filomuzu ve yeni ürün çıkarmamızda çok faydası oldu. Dosyamız projemizle ilgilenen arkadaşlardan çok teşekkür ederiz her konuda bizlere yardımcı oldu. ORAN ailesini çok teşekkür ediyoruz.
- Bölgenin kalkınması için önemli. Büyümek isteyen ve kendini yenilemek isteyen firmalar için gayet yararlı buluyorum.
- Projelerin tekrarının faydalı olacağını düşünüyorum.

5.4 Program Kapsamında Geliştirilmiş Başarılı Proje Örnekleri

Daha önce Bölgede Avrupa Birliği destekli mali destek programlarının uygulanmış olması ve Ajansın ikinci dönem mali destek programları olması sebebi ile projelerin uygulanması açısından önemli bir artı olduğu söylenebilir. AB destekli programların uygulanmış olması uygulama farklılıklarının yararlanıcılar tarafından öngörülmediği durumlarda dezavantaj olarak karşımıza çıkmaktadır. Projelerde ihale yöntemiyle satın alma yapılmasının zorunlu olması ve daha önce Kamu İhale Mevzuatı kapsamında yapılan ihalelere katılmış mali destek yararlanıcılarının bulunması proje satın alma faaliyetlerinin daha kolay uygulanmasını sağlamıştır. Ancak bahsedildiği gibi tecrübeli yararlanıcıların işi tam manası ile bildiğini öngörmesi beklenmedik hatalara yol açmış ve yararlanıcılar bu konularda uyarılmıştır. Program kapsamında uygulanan başarılı uygulamalara aşağıdaki projeler örnek verilebilir;



Yararlanıcı Adı: Emre Taş ve Madencilik A.Ş.

Sözleşme Referans No: TR72-11-İKP-02/021

Proje Adı: Yeni Nesil Bazalt Üretimi Projesi

Proje Bütçesi: 796.300,00 TL

Mali Destek Miktarı: 379.994,36 TL

Firma proje ile yeni bir ürün olacak olan bazalt plakaların kesimi için çok telli kesme makinesi, plakaların ebatlanması için köprü kesim makinesi ve daha çevreci üretim için

arıtma tesisi alımı gerçekleştirmiştir. Kapasite artışını sağlamış, yeni ürün olan plaka üretimine başlamış ve ihracata yönelik üretim altyapısı oluşturmuştur.

Gerçekleştirilen alım kapsamında tedarikçi firma ile ortak çalışma kültürü açısından örnek alınacak bir projedir. Yeni denenen bir teknik olan çok telli kesme makinesi için ciddi çalışmalar yapılmıştır.



Şekil 32 Emre Taş

➡ **Yararlanıcı Adı:** Pozitif Hayv. Nakl. İnş. Tur. Tarım Ürün. ve Mad. İmal. San. ve Tic. Ltd. Şti.

Sözleşme Referans No: TR72-11-İKP-02/008

Proje Adı: Pozitif Madencilik Kayseri İli Krom Cevherini Zenginleştiriyor

Proje Bütçesi: 410.318,00 TL

Mali Destek Miktarı: 186.653,66 TL

Savunma sanayi, metalurji sanayi, kimya sanayi, döküm sanayi, otomotiv, gemi, uçak sanayilerinde ve paslanmaz çelik imalinde kullanılan krom madeninin daha etkin ve verimli bir tesis ile ekonomiye kazandırılması hedefiyle projesini gerçekleştiren Pozitif Madencilik ürettiği kromun büyük kısmını ise ihraç etmektedir. Geliştirilen krom zenginleştirme tesisindeki yüksek teknolojinin yardımıyla en kaliteli cevherleri ayırarak hedef pazardaki sektörlerin kullanımına sunmuş ve rekabet gücünü de arttırmıştır.

Projenin uygulama safhasını çok hızlı gerçekleştiren firma diğer proje sahiplerine örnek olmuştur.



Şekil 33 Pozitif Madencilik

6. 2012 GELİŞEN SEKTÖRLERDE REKABETÇİ KOBİLER MALİ DESTEK PROGRAMI ETKİ ANALİZİ DEĞERLENDİRMESİ

6.1 Programın Amacı Ve Öncelikleri

Programın Amacı

TR72 Bölgesi'nde (Kayseri, Sivas ve Yozgat) faaliyet gösteren, kar amacı güden gerçek ve tüzel kişilerin stratejik sektör yatırımlarının desteklenmesi; Ar-Ge, inovasyon, üretim kapasitelerinin geliştirilmesi ve rekabette öncü sektörlerde yüksek katma değerli ürün üretimi yapmalarının sağlanması yoluyla rekabetçiliklerinin artırılması ve bölge içi gelişmişlik farklılıklarının azaltılması

Programın Öncelikleri

Mali destek programının öncelikleri:

- ✎ Bölgede stratejik sektörlerde rekabetçiliğin artırılmasına yönelik yatırımların desteklenmesi
- ✎ Bölgede rekabette öncü sektörlerde yenilikçi uygulamaların ve Ar-Ge yatırımlarının desteklenmesi
- ✎ Sivas ve Yozgat illerinde üretim yapan işletmelerde ürün çeşitlendirmesinin, kapasite artırılmasının ve kalite sertifikasyonunun desteklenmesi

6.2 Uygulama Dönemi Değerlendirmesi

2012 yılı Gelişen Sektörlerde Rekabetçi KOBİ'ler Mali Destek Programı uygulama dönemi toplam destek tutarı 12.863.571,82 TL'lik imzalanan 52 sözleşme ile 26.03.2013 tarihinde başlamıştır. Programın tamamlandığı 25.03.2015 tarihine kadar 5 proje sahibi kendi isteği ile projelerini geri çekmiş ve karşılıklı olarak sözleşme fesih edilmiş, 4 proje ise başarılı olarak tamamlayamamış ve projeleri fesih edilmiştir. Başarılı olan ve projelerini tamamlamış proje yararlanıcısı sayısı 43 olarak gerçekleşmiştir. Gerçekleşen 9.784.060,39 TL'lik destek tutarına karşı yararlanıcıların katkısı toplamda 13.319.743,00 TL gerçekleşmiş olup bölgede mali destek programı kapsamında yapılan yatırımın toplam bütçesi 23.103.803,39 TL olmuştur. Sözleşmeye bağlanıp kullanılmayan tutar feshedilen projelerde kullanılamayan mali

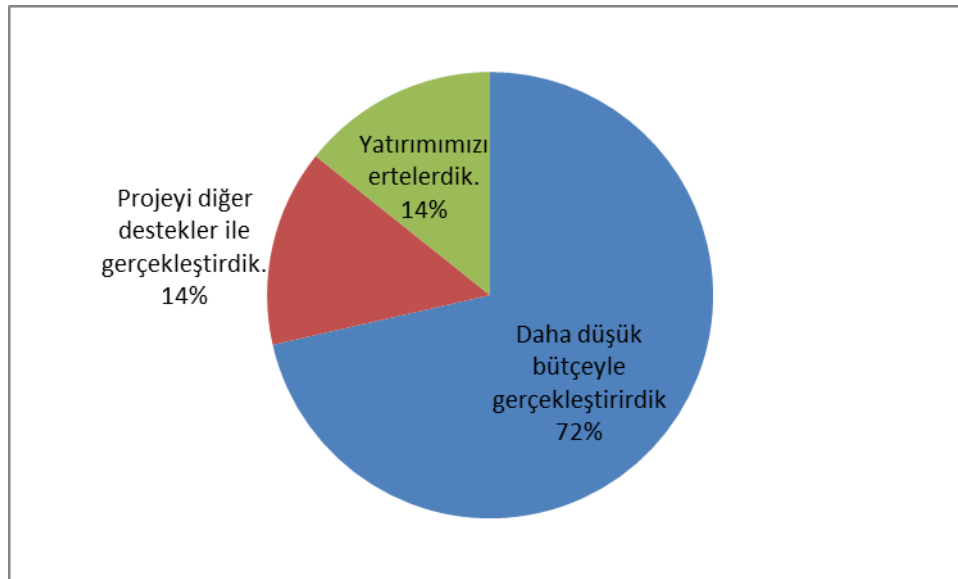
destek ile sözleşme değişiklikleri neticesinde azalan bütçelerin proje gerçekleştirmelerinin bütçelerden düşük olması ve uygulanan cezai müeyyideler nedeniyle ortaya çıkmıştır. Dört projenin başarısız sonuçlanmasına rağmen yararlanıcı katkısının 91,82 % olarak gerçekleşmesinin en önemli sebebi başvuru aşaması ile satın alım faaliyetlerinin gerçekleştiği dönemlerdeki ekipman fiyatlarının artmasıdır. Bu durum yararlanıcılar tarafından da sık dile getirilmiş ve başarılı projelerin belirlenebilmesi için gerekli prosedürün uzun zaman aldığı ve ekonomi aktörlerinin bu konuda sıkıntıya düşebileceklerini belirtmişlerdir. Ajansın hedeflediği toplam yatırım tutarına ulaşılmaya da önemli ölçüde yatırım gerçekleşmiştir.

Projesini fesih eden yararlanıcıların sunmuş olduğu gerekçe incelendiğinde piyasa koşullarının zamanla değişimden kaynaklandığı söylenilebilir.

6.3 Etki Analizi Değerlendirmesi

ORAN desteği olmasaydı yatırımınızı nasıl gerçekleştirirdiniz?

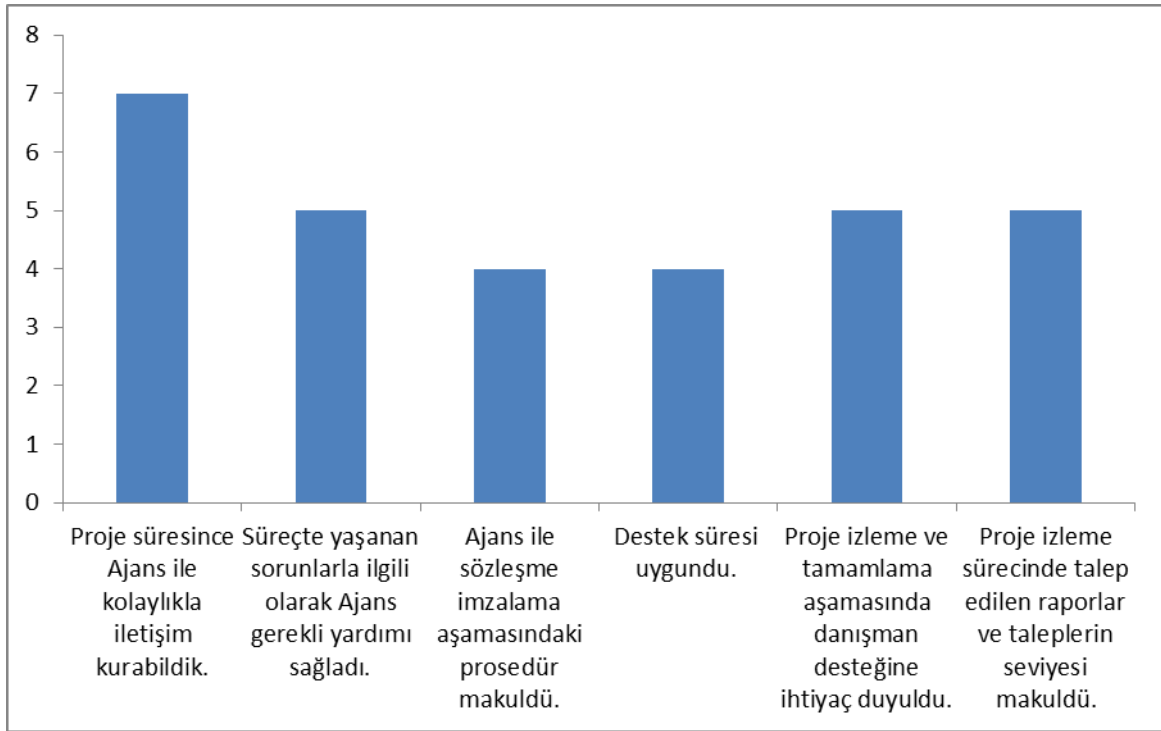
Destek yararlanıcıları Ajans desteği olmasa da büyük ölçüde projelerini gerçekleştirebileceklerini belirtmişlerdir. Bu durum destek yararlanıcılarının finansal açıdan kuvvetli olduklarını göstermektedir.



Şekil 34 2012 KOBİ ORAN Desteği Olmasaydı Yatırımınızı Nasıl Gerçekleştirdiniz?

Destek sürecinin uygunluğuna ilişkin görüşleriniz nelerdir?

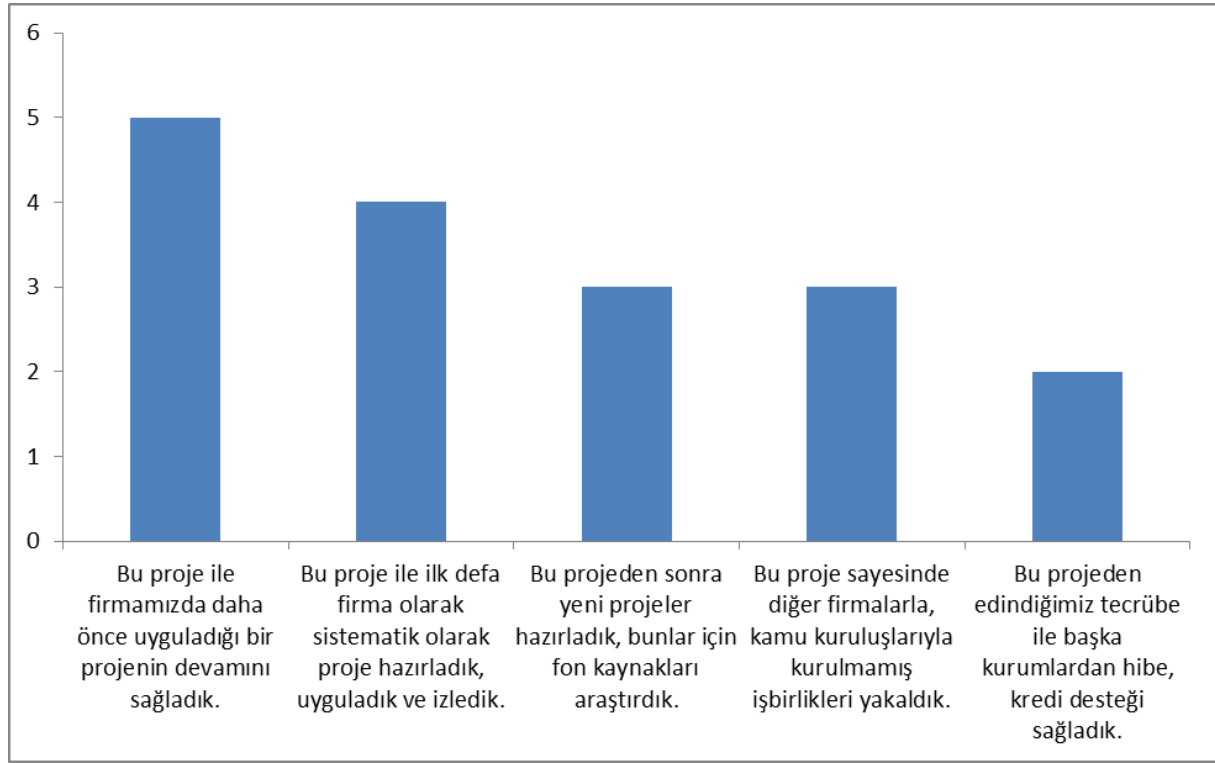
Destek sürecinde danışman desteğine ihtiyaç duyulması destek sürecinin yararlanıcılar açısından kolaylıkla yönetilebilecek bir süreç olmadığını göstermektedir. Genel olarak Ajans destek süreçlerinden memnuniyet belirtilmiştir.



Şekil 35 2012 KOBİ Destek Sürecinin Uygunluğu

Proje İle İlgili Yorumlar

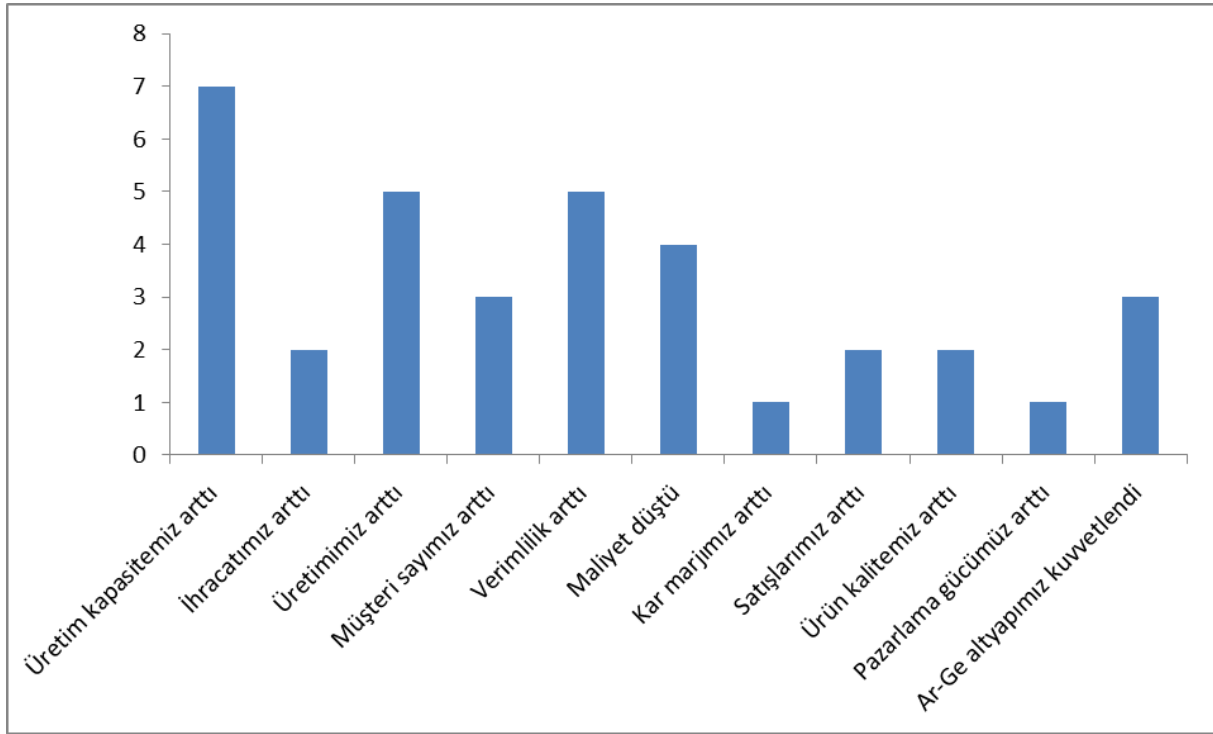
Proje sonucunda yararlanıcıların proje kültürü gelişmiş, sistematik bir şekilde proje yazıp, uygulayıp tamamlayabilmişlerdir. Aynı zamanda yararlanıcılar daha önce gerçekleştirdikleri çalışmaların devamının sağlanmasına katkıda bulunduğu söylenebilir.



Şekil 36 2012 KOBİ Proje İle İlgili Yorumlar

Yürütülen Projelerin Firmalar Üzerine Etkileri

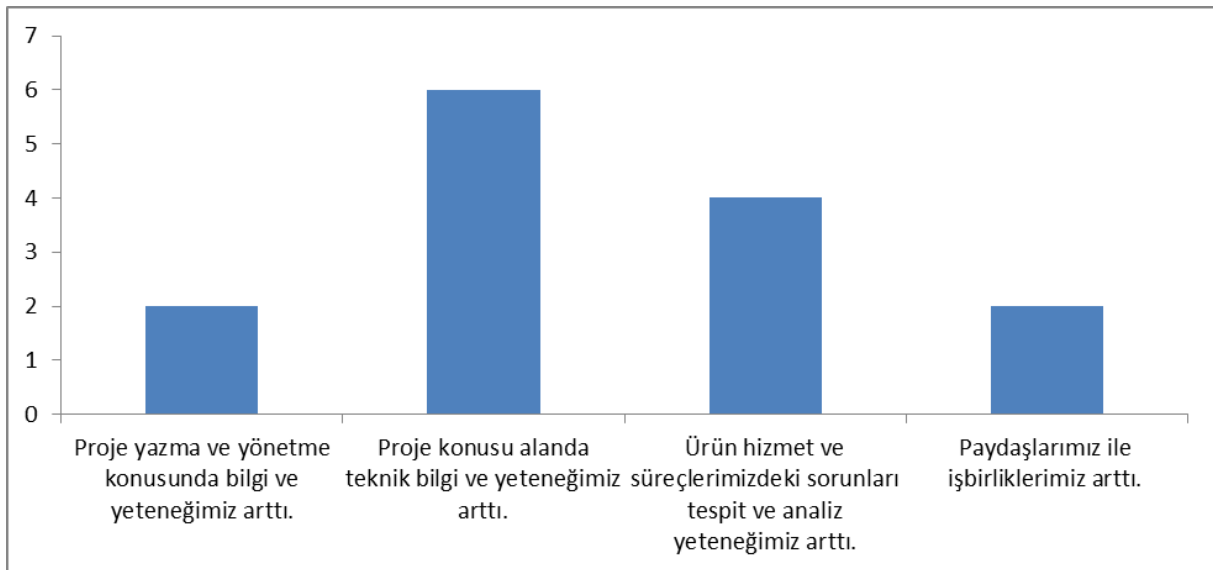
Yürütülen projeler diğer programlarla da benzer şekilde öncelikle üretim kapasitesi, üretim ve verimlilik artışlarına sebep olmaktadır. 2010 ve 2011 programlarından ayrı olarak program önceliklerinde de yer alan Ar-Ge altyapısının kuvvetlenmesi daha bariz şekilde görülmektedir.



Şekil 37 2012 KOBİ Yürütülen Projelerin Firmalar Üzerine Etkileri

Yürütülen Projelerin Firmalar Üzerine Davranışsal Etkileri

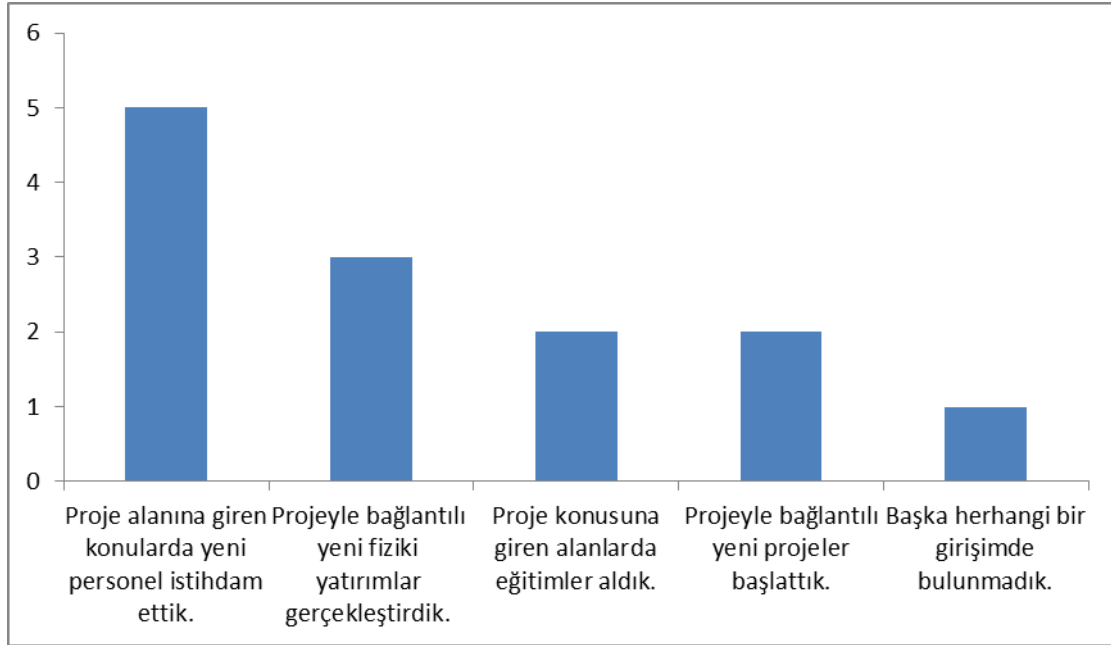
Yürütülen proje ile firmaların proje konusu alanda teknik bilgi ve yetenekleri artmıştır. Ayrıca ürün ve hizmet süreçlerindeki sorunları tespit ve analiz yetenekleri de artmıştır. Proje uygulama bilinci artmış, proje anlamında bir kurum kültürü oluşmuştur.



Şekil 38 2012 KOBİ Yürütülen Projelerin Firmalar Üzerine Davranışsal Etkileri

Proje Sayesinde Firmaların Attığı İlave Adımlar

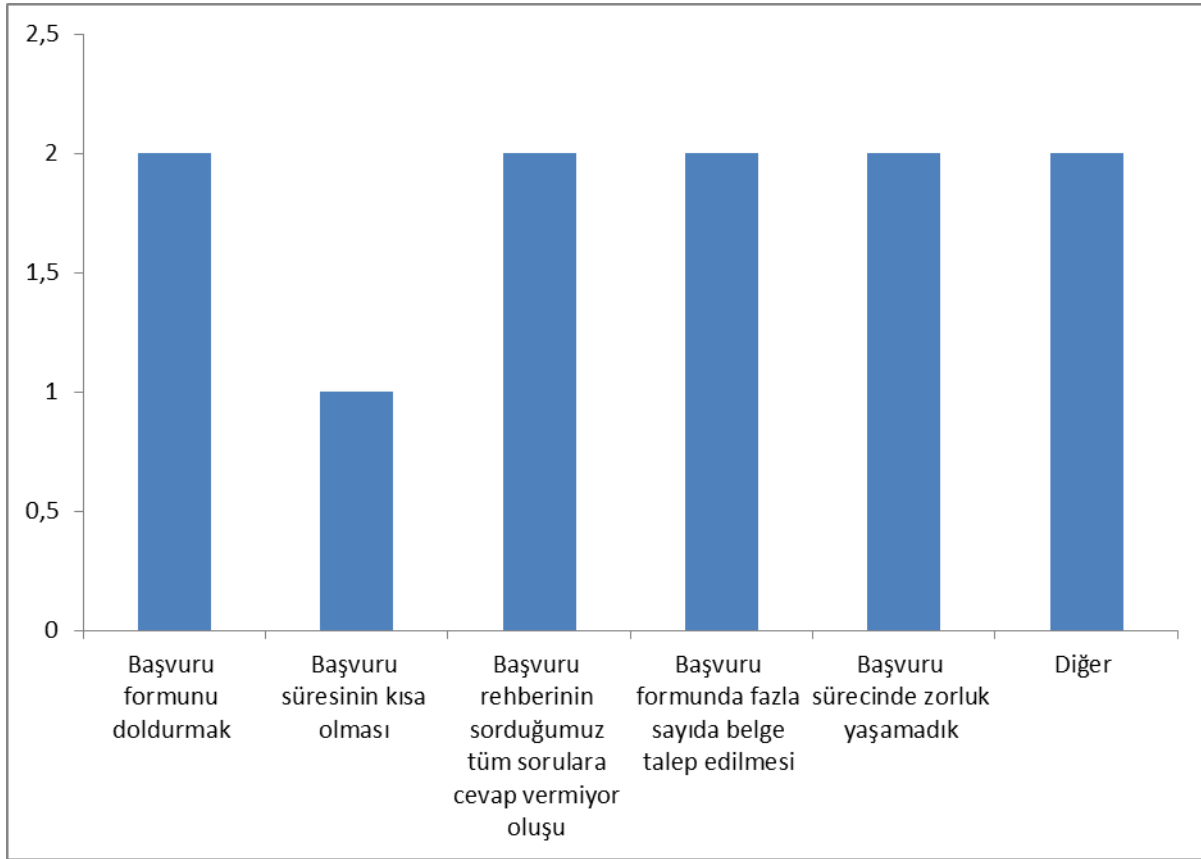
Yararlanıcılar proje sayesinde yeni personel istihdam etmişlerdir. Proje ile yapılan satın alımların sonucu olarak ilave yatırım ihtiyacı ortaya çıkmıştır ve bu durum desteğin etkisini artırmıştır.



Şekil 39 2012 KOBİ Proje Sayesinde Firmaların Attığı İlave Adımlar

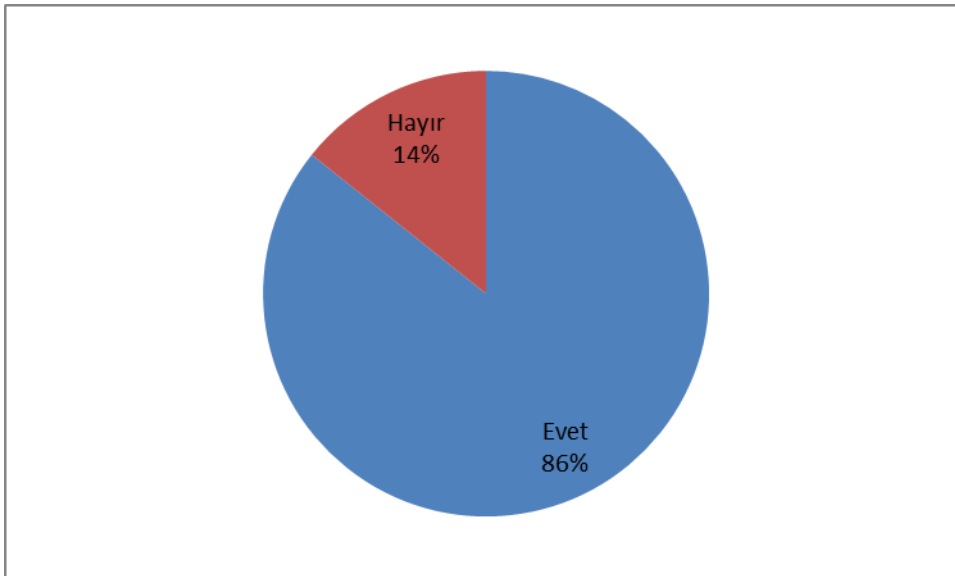
Proje Başvuru Sürecinde Zorlanılan Unsurlar

2012 mali destek programında diğer programlardan ayrı olarak destek süreci ile ilgili daha fazla negatif geri bildirim alınmıştır. Yararlanıcılar online sistem ile tüm işlemlerin daha kolay yapılabilceğini, firmaları bu yollara teşvik etmek gerektiğini belirtmiştir.



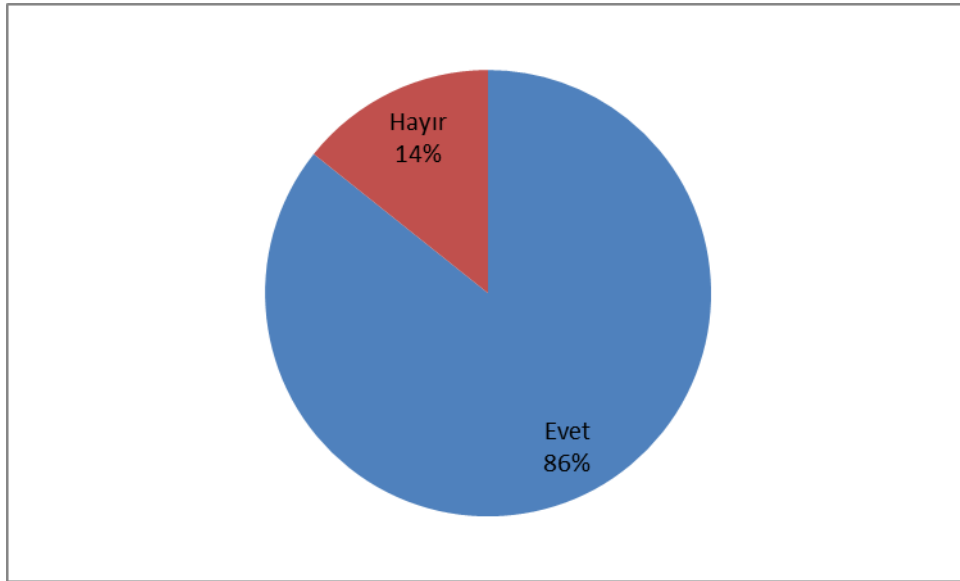
Şekil 40 2012 KOBİ Proje Başvuru Sürecinde Zorlanan Unsurlar

ORAN Desteklerine Tekrar Başvurmayı Düşünür Müsünüz?



Firmalar genel itibariyle Ajans desteklerine tekrar başvurmayı düşünmektedir. Hayır diyen destek yararlanıcısının görüşü: "Projenin bütçesinde revize edilip toplam bütçe tutarının %50 ye yakın bir miktarda fiyat kırılması ve alımı gerçekleştirilen makinenin piyasada adı

sanı duyulmamış firmaların fiyatlarından da aşağıda yazılması ve bazı kalem ürünlerin bütçeden çıkarılıp bize maddi olarak ekstra külfet getirmesi Ajans ile olan ortaklığımızı ve bir daha Ajansla iş birliği yapmamızı sorgulamamıza neden olmuştur.” şeklindedir.



Şekil 41 2012 KOBİ ORAN Desteklerine Tekrar Başvurmayı Düşünür Müsünüz?

ORAN Destekleri Hakkında Ne Düşünüyorsunuz?

Yararlanıcı görüşleri aşağıdaki gibidir.

- “Ajansın destekleri hem ülke ekonomimiz hem de bölge ekonomisinin canlanması yönünde önemli katkılar sağlamakta olduğundan desteklerin devam etmesini temenni ediyoruz.”
- “Başvuru sahibinin iyice birebir görüşülüp dinlenilmesi ve alımı yapılacak makine ve ekipmanların piyasadaki en ucuz firmadan değil alımı yapılmak istenen firmanın makine fiyatı baz alınmalıdır. Sonuçta devlet bu desteği karşılıksız veriyor olsa da kimse parayı kolay kazanmıyor.”
- “ORAN Kalkınma ajansının desteği sayesinde üretim kapasitesinde artış oldu ve buna bağlı olarak istihdam etmiş olduğumuz personel sayısında artış olmuştur. Ürün çeşitliliğimiz artmıştır.”

- “Teşekkür ediyor, projelerinizde devamlılık diliyoruz.”
- “Çok yararlı ve devamlarının gelmesi gerekmektedir. Firmalara daha çok ulaşarak yararları anlatılmalı, kişilerin artık resmi işleri nasıl yapması gerektiği öğretilmelidir. Katma değeri yüksek ürünleri üretenlere daha çok destek sağlanmalı ki ülkemiz büyüyebilsin.”
- “Ürün geliştirme ve katma değeri yüksek ürünlerin imalatının yapılması hususunda gerekli destekleri vermesini ülke ekonomisine katkıda bulunulmasını olumlu karşılıyorum.”
- “İlgi ve yardımlarınız için minnettarız.”

6.4 Program Kapsamında Geliştirilmiş Başarılı Proje Örnekleri

 **Yararlanıcı Adı:** Bursalı Çelik Eşya Mobilya ve Ev Gereçleri İmalat Pazarlama San. ve Tic. Ltd. Şti.

Sözleşme Referans No: TR72/12/KOBİ/0019

Proje Adı: Tam Otomatik Krom/Nikel Kaplama Teknolojisinin Geliştirilmesi

Proje Bütçesi: 900.500,00 TL

Mali Destek Miktarı: 334.758,36 TL

Halihazırda işletmede manuel olarak ve ağırlıklı şekilde insan gücü ile yapılan krom-nikel kaplama tesisinde proje ile tam otomasyona geçilmiştir. Otomasyon ile birlikte hem üretim hızı ve kalitesi artmış hem de üretim maliyetlerinde azalmalar olmuştur. Ayrıca otomasyon ile birlikte çalışan personelin iş sağlığı problemlerinin önüne geçilmesi sağlanmıştır.

 **Yararlanıcı Adı:** Kaftan Yazılım Bilgisayar AR-GE Bilişim Gıda Mühendislik Tic. İth. İhr. Ltd. Şt

Sözleşme Referans No: TR72/12/KOBİ/0033

Proje Adı: Düşük Enerji Kullanımı, Çevreye Saygı ve Sürdürülebilir Ürünlerde Led Çözümler

Proje Bütçesi: 580.900,00 TL

Mali Destek Miktarı: 290.450,00 TL

Proje kapsamında yenilenen makine hattı ile üretim otomasyon altyapısı gelişmiş, dizgi işleminde optik kontrol ile %100 kontrol sağlanmış ve fire oranı düşürülmüştür. Ürünlerin seri üretimi ve maliyet düşüklüğü ile işletme gelirleri %40 artmıştır. Yeni makina ve ekipmanları sağlayan tedarikçilerden alınan eğitimlerle personel kalifiye hale gelmiştir. Ürünlerin işletme bünyesinde üretilmesinden, maliyetlerin azalmasından ve ürün kalitesinin artırılmasından dolayı işletmenin pazardaki rekabet gücü artmıştır. Yapılan üretim ile yurt dışından getirilen ledli ürünlerde dışa bağımlılık minimize edilmiştir. Kurulan yeni makina ve ekipman ile üretimde verimlilik artmış olup işletmenin AR-GE altyapısı da gelişerek pazarda markalaşma yönünde adımlar atılmıştır.

7. 2010, 2011 VE 2012 KOBİ PROGRAMLARI GENEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ

Satışlardaki, istihdamdaki, ihracat rakamlarındaki ve kapasitedeki değişimin istatistiksel manada analiz edebilmek için program bazlı değerlendirme yerine KOBİ programlarının genel değerlendirilmesi yapılmıştır. KOBİ bazlı değerlendirmede 27 firmanın verileri kullanılmıştır. Program ilk uyguladığı yıl ile 3 yıl sonraki satış verileri kıyaslanmıştır. İstatistiksel değerlendirmede Minitab programı kullanılmıştır. Net Satışlardaki değişimi görebilmek için hipotez testi yapılmıştır.

Genel olarak yapılan Hipotez Testlerinin sonuçlarında destek programından önce ve proje uygulanmasından sonraki farkların olumlu olduğu görülmüştür. Bu anlamda Mali Destek Programlarının amaçları doğrultusunda olumlu etki yarattığı görülmekle beraber sonraki programlarda belirlenen sıkıntıların düzeltilmesi ile etkilerin daha büyük olması muhtemel olacaktır.

Satışlardaki Değişim

Net Satışlardaki değişimi görebilmek için hipotez testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda istatistiksel manada, %95 güven aralığında, net satış rakamlarında artış sağlanmıştır. P değeri 0,05'in altında olduğu için H_a hipotezini kabul edebiliriz. Yapılan analiz sonucunda %95 güven aralığında net satışlar arasında farklılık vardır ve destekleme yılına göre net satışlar 3 yıl sonra artmıştır.

H_0 : Program ilk uyguladığı yıl ile 3 yıl sonraki satış verileri arasında bir farklılık yoktur.

H_a : Program ilk uyguladığı yıl ile 3 yıl sonraki satış verileri arasında bir farklılık vardır.

Two-Sample T-Test and CI: NetSatislarDestekYili; NetSatislar3YilSonra

Two-sample T for NetSatislarDestekYili vs NetSatislar3YilSonra

	N	Mean	StDev	SE Mean
NetSatis	27	5879903	7400754	1424276
NetSatis	27	11435600	12023891	2313999

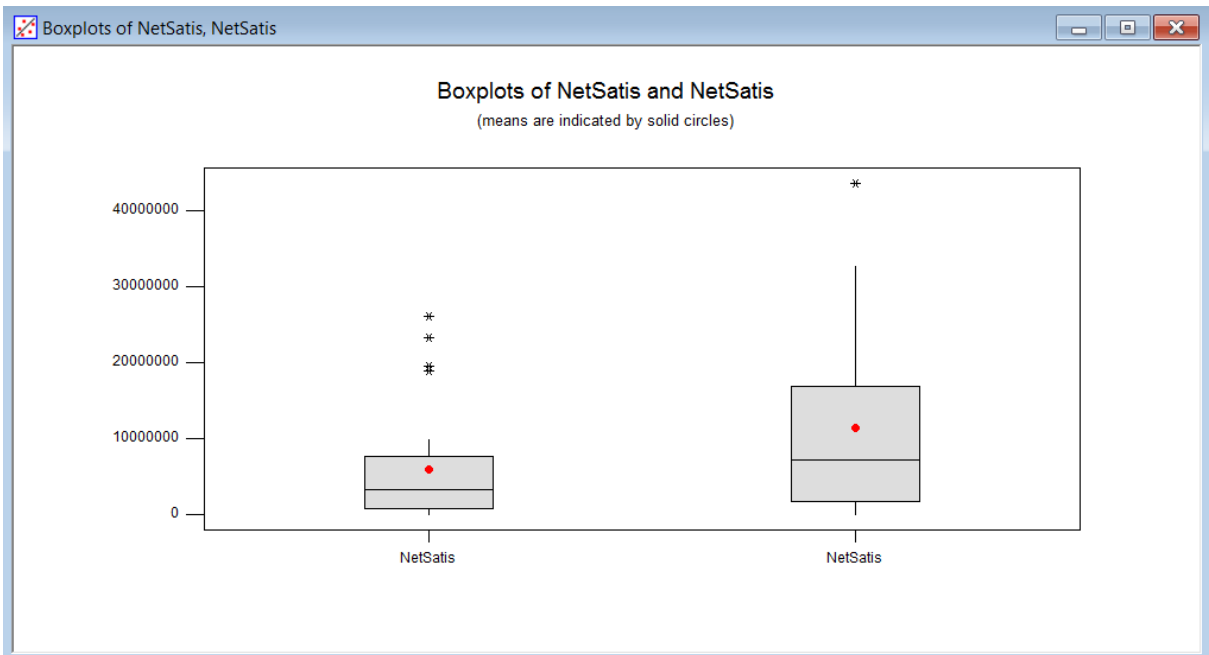
Difference = μ NetSatislarDestekYili - μ NetSatislar3YilSonra

Estimate for difference: -5555697

95% CI for difference: (-11035444; -75950)

T-Test of difference = 0 (vs not =): T-Value = -2,04 P-Value = 0,047 DF = 43

Şekil 42 Satışlardaki Değişimin İstatistiksel Gösterimi



Şekil 43 Satışlardaki Değişimin Boxplot Olarak Gösterimi

İstihdamdaki Değişim

Programların temel amaçlarından biride bölgede istihdam oranlarının artırılmasıdır. Anket verileri incelendiğinde genel itibariyle istihdam miktarından artış olmakla birlikte istidamdaki değişim istatistiksel manada ispatlanamamıştır. Bunun temel nedenlerinden biri de alınan makine ve ekipmanlar ile birlikte fabrikalardaki kapasite artışı ve optimizasyon süreçlerinin bir sonucu olarak verimliliğinin artırılmış olmasıdır. Ayrıca bölge firmalarının sahip olduğu yüksek personel devir hızı göz önüne alındığında, 3 yıllık bir zaman diliminde istihdam oranlarındaki net değişimin tespit edilebilmesi oldukça zorlaşmaktadır. Ayrıca proje ile sağlanan istihdam, satın alımı yapılan yeni makine teçhizat ile birlikte sağlanan bir artış olduğundan daha sonra ortaya çıkan istihdam azalışının projeden kaynaklı istihdamın azalışını yoksa projede sağlanan istihdamın aynı kalmasına rağmen farklı birimlerdeki istihdam azalışını sorgulanması gerekmektedir.

Ho: Program ilk uyguladığı yıl ile 3 yıl sonraki istihdam verileri arasında bir farklılık yoktur.

Ha: Program ilk uyguladığı yıl ile 3 yıl sonraki istihdam verileri arasında bir farklılık vardır.

Two-Sample T-Test and CI: CalisanSayisiDestekyili; CalisanSayisi3Yilsonra

Two-sample T for CalisanSayisiDestekyili vs CalisanSayisi3Yilsonra

	N	Mean	StDev	SE Mean
CalisanS	27	39,5	53,2	10
CalisanS	27	63,9	72,0	14

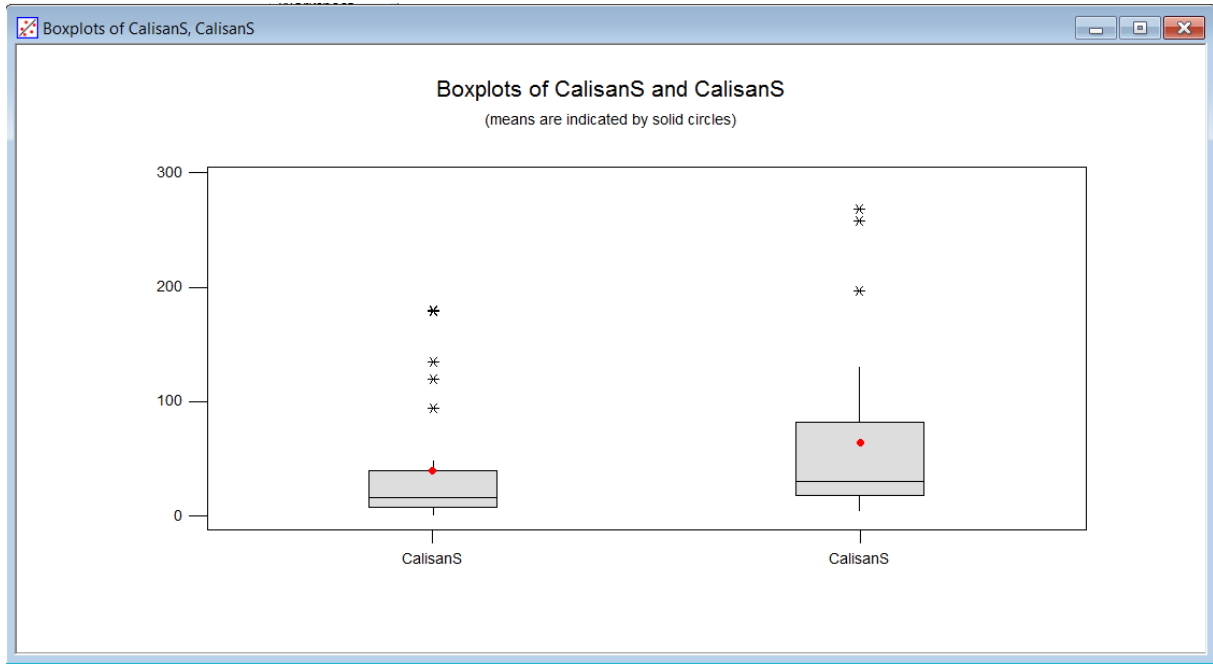
Difference = mu CalisanSayisiDestekyili - mu CalisanSayisi3Yilsonra

Estimate for difference: -24,3

95% CI for difference: (-59,0; 10,3)

T-Test of difference = 0 (vs not =): T-Value = -1,41 P-Value = 0,164 DF = 47

Şekil 44 İstihdamdaki Değişimin İstatistiksel Olarak Gösterimi



Şekil 45 İstihdamdaki Değişimin Boxplot Olarak Gösterimi

İhracattaki Değişim

Anket değerlendirmesine katılan firmalardan bir kısmı ihracat yapmamaktadır dolayısıyla düzenli ihracat verisi oluşmamaktadır. Bu nedenle istatistiksel bir değerlendirmeye konu olabilecek kadar yeterli veri oluşmamıştır.

Kapasitedeki Değişim

KOBİ'lere yönelik yürütülen mali destek programlarında genel itibariyle yeni makine alımı yapılmaktadır. Projelerin uygulama sürecinde de alınan bu makine ve ekipmanların kontrolü yapılmaktadır. Bu bağlamda, anket sonuçlarında da görüleceği üzere verilen destekler kapasite artırımı açısından oldukça etkilidir. Anket tasarım aşamasında destek verilen yılın kapasitesi 100 birim kabul edilmiş ve kapasitede ki değişimin bu değere oransal olarak ifadesi istenmiştir. İstatistiksel anlamda net olarak destek verilen kurumlarda kapasite artışı gerçekleşmiştir. H_0 hipotezi kabul edilebilir.

H_0 : Program ilk uyguladığı yıl ile 3 yıl sonraki kapasite verileri arasında bir farklılık yoktur.

H_a : Program ilk uyguladığı yıl ile 3 yıl sonraki kapasite verileri arasında bir farklılık vardır.

Two-Sample T-Test and CI: KapasiteDestekyili; Kapasite3YilSonra

Two-sample T for KapasiteDestekyili vs Kapasite3YilSonra

	N	Mean	StDev	SE Mean
Kapasite	27	100,037	0,192	0,037
Kapasite	27	144,3	40,6	7,8

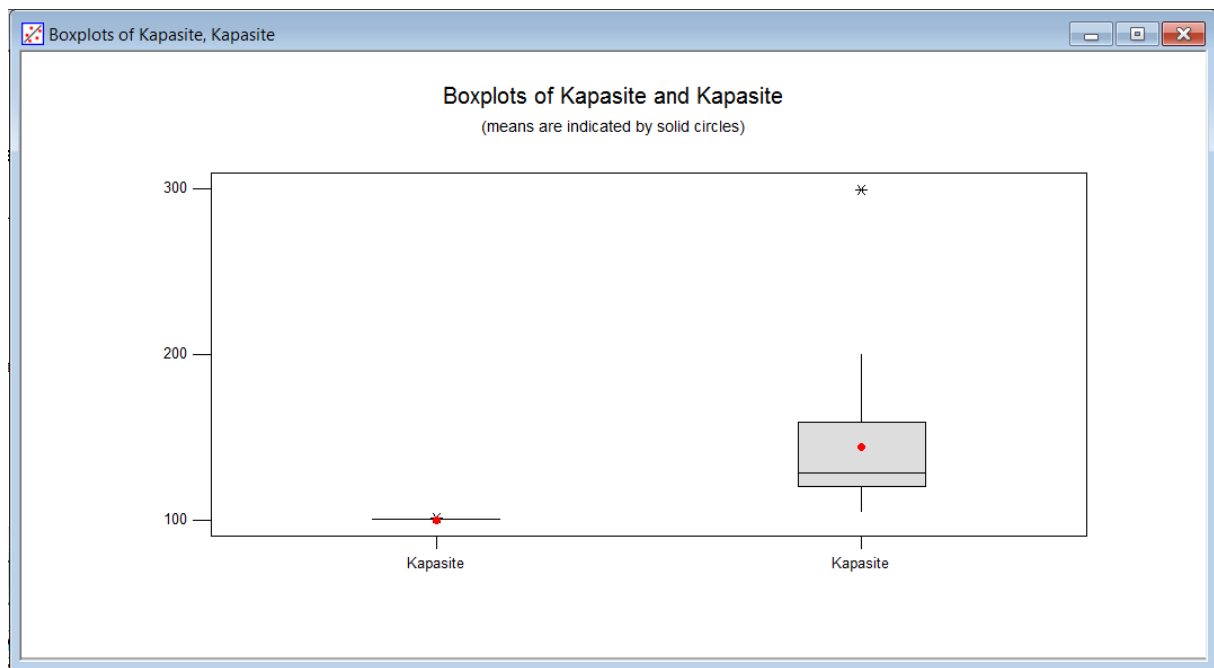
Difference = mu KapasiteDestekyili - mu Kapasite3YilSonra

Estimate for difference: -44,26

95% CI for difference: (-60,30; -28,21)

T-Test of difference = 0 (vs not =): T-Value = -5,67 P-Value = 0,000 DF = 26

Şekil 46 Kapasitedeki Değişimin İstatistiksel Olarak Gösterimi



Şekil 47 Kapasitedeki Değişimin Boxplot Olarak Gösterimi

Ar-Ge Yenilikçilik

Mali destek yararlanıcısı firmaların üniversite mezunu çalışan sayısı destek alınan yıla oranla belli ölçüde artmıştır. Ancak istatistiksel anlamda belirgin bir artış görülmemiştir.

Two-Sample T-Test and CI: DestekYili; Destek3Sonra

Two-sample T for DestekYili vs Destek3Sonra

	N	Mean	StDev	SE Mean
DestekYi	20	4,90	4,14	0,93
Destek3S	20	7,55	6,05	1,4

Difference = mu DestekYili - mu Destek3Sonra

Estimate for difference: -2,65

95% CI for difference: (-5,98; 0,68)

T-Test of difference = 0 (vs not =): T-Value = -1,62 P-Value = 0,115 DF = 33

Şekil 48 Üniversite Mezun Sayısındaki Değişimin İstatistiksel Olarak Gösterimi

Ar-Ge faaliyetleri kapsamında istihdam edilen çalışan sayısında küçük bir miktarda artmıştır. Ancak bu artış istatistiksel anlamda bir değere tekabül etmemektedir.

Two-Sample T-Test and CI: Ar-GeçalışanSayisi; 3Yilsonra

Two-sample T for Ar-GeçalışanSayisi vs 3Yilsonra

	N	Mean	StDev	SE Mean
Ar-Geçal	15	1,87	2,80	0,72
3Yilsonr	15	2,93	2,71	0,70

Difference = mu Ar-GeçalışanSayisi - mu 3Yilsonra

Estimate for difference: -1,07

95% CI for difference: (-3,13; 1,00)

T-Test of difference = 0 (vs not =): T-Value = -1,06 P-Value = 0,299 DF = 27

Şekil 49 Ar-Ge Çalışan Sayısındaki Değişimin İstatistiksel Olarak Gösterimi

Ar-Ge harcamaları istatistiksel anlamda %95 güven aralığında artmıştır. P değeri $0,028 < 0,05$ olduğu için H_0 hipotezi kabul edilir. İlgili yıllarda Ar-Ge harcamaları artmıştır.

Two-Sample T-Test and CI: ArGeHarcama; 3yilson

Two-sample T for ArGeHarcama vs 3yilson

	N	Mean	StDev	SE Mean
ArGeHarc	11	36723	41782	12598
3yilson	11	151727	145010	43722

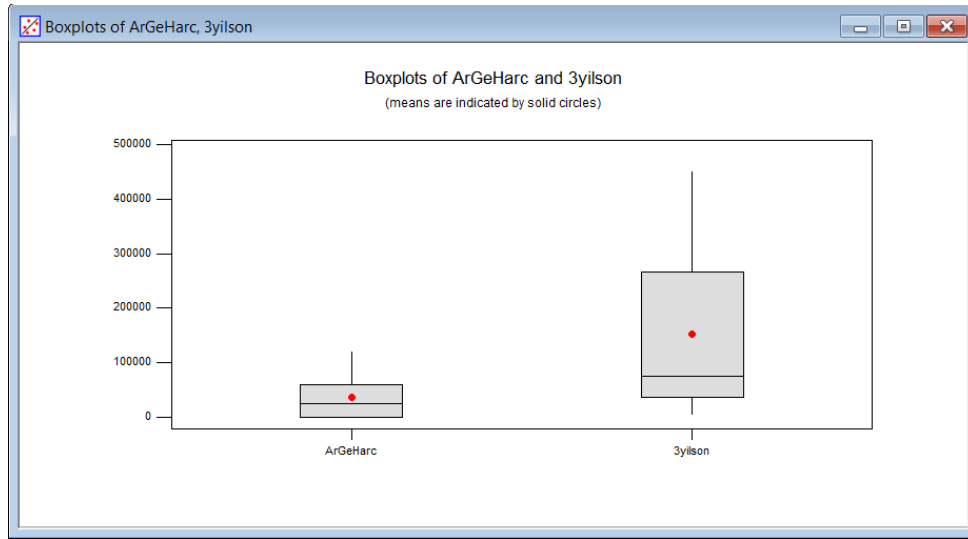
Difference = mu ArGeHarcama - mu 3yilson

Estimate for difference: -115005

95% CI for difference: (-215151; -14858)

T-Test of difference = 0 (vs not =): T-Value = -2,53 P-Value = 0,028 DF = 11

Şekil 50 Ar-Ge Harcamalarındaki Değişimin İstatistiksel Olarak Gösterimi



Şekil 51 Ar-Ge Harcamalarındaki Değişimin Boxplot Olarak Gösterimi

Alınan kalite belgesi sayısı istatistiksel manada artış göstermiştir. P değeri $0,011 < 0,05$ dir. Bu nedenle H_a hipotezi kabul edilir.

Two-Sample T-Test and CI: KaliteBelSay; Kalite3YilSonra

Two-sample T for KaliteBelSay vs Kalite3YilSonra

	N	Mean	StDev	SE Mean
KaliteBe	18	1,61	1,61	0,38
Kalite3Y	18	3,17	1,82	0,43

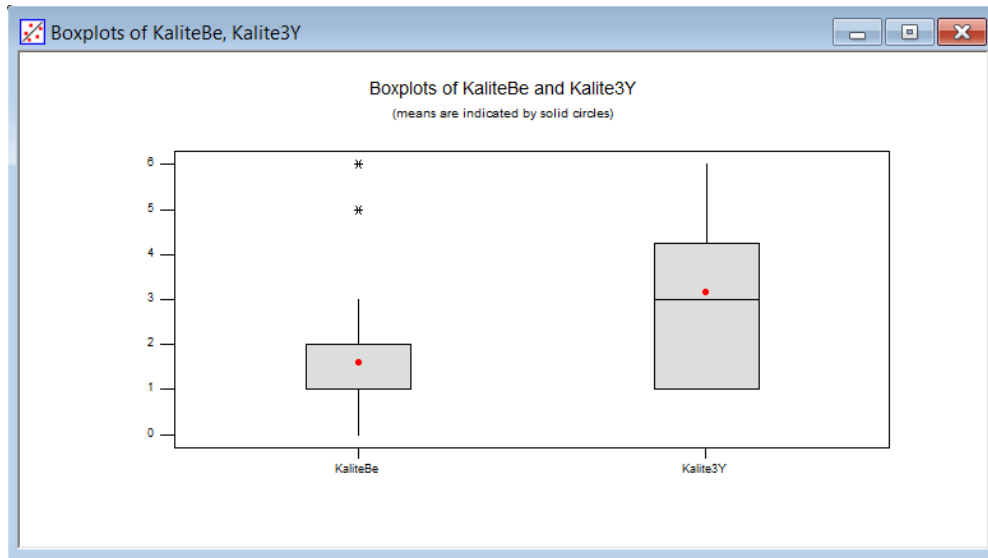
Difference = μ KaliteBelSay - μ Kalite3YilSonra

Estimate for difference: -1,556

95% CI for difference: (-2,723; -0,388)

T-Test of difference = 0 (vs not =): T-Value = -2,71 P-Value = 0,011 DF = 33

Şekil 52 Alınan Kalite Belgesi Sayısının İstatistiksel Olarak Gösterimi



Şekil 53 Alınan Kalite Belgesi Sayısının Boxplot Olarak Gösterimi

Program önceliklerinde yer alan firmaların Ar-Ge yenilikçilik kültürünün geliştirilmesi önceliğiyle alakalı olarak destek alan firmalarda Ar-Ge harcamalarında ve kalite belgesi sayısında bir artış gözlenmiştir. Program önceliği belli ölçüde gerçekleşmiştir.

Programlar Kapsamında Sağlanan İlk'ler

Program önceliklerinde yer alan bölgede Ar-Ge yenilikçilik kültürünün geliştirilmesine yönelik olarak öne çıkan projeler aşağıdaki gibidir. 2011 ve 2012 yılları mali destek programlarında 2010 yılına göre Ar-Ge ve yenilikçilik içeren projeler daha fazla gerçekleşmiştir.

Tablo 5 Programlar Kapsamında Gerçekleşen İlkler

Firma	Proje	Proje Konusu
Benli Medikal Bilgisayar Gıda Tekstil İnşaat Taahhüt Otomotiv Turizm San. ve Tic. Ltd.	TR72-10-İKP-01/218	4 ana grupta toplanan çeşitli implantların bölgeye daha uygun fiyatlarla sunulması sağlanmış, ithal olarak kullanılan bu ürünlerin bölgede üretimi gerçekleşmiştir
Formal Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.	TR72-11-İKP-01/023	Formal Alüminyum proje ile bölgede ilk defa ısı bariyerli doğrama ve cephe giydirme sistem profillerinin üreticisi haline gelmiştir
Nazım Batuhan – Türkistan TORNA	TR72-11-İKP-01/028	Proje kapsamında ülkemizde üretilmeyip ithal edilen Metrik 8 Kancalı Ahtapot Somun, Metrik 6 Kancalı Ahtapot Somun, Metrik 8 Tablalı Somun, 5/16 Tablalı Somun, 3/8 Tablalı Somun ve Metrik 10 Tablalı Somun üretimi gerçekleştirilmiştir
Eraslan Termosifon	TR72-11-İKP-01/063	Firma proje kapsamında tedarik ettiği makinalar ile TR72 bölgesinde üretimi olmayan güneş ocağı üretimine başlamıştır

Royal İlaç San. ve Tic. Ltd. Şti.	TR72-11-İKP-01/077	Proje genel ahır hijyenine yönelik dezenfektanların, sağım sistemleri ve makinelerini dezenfekte etmekte kullanılan alkali ve asit içerikli ürünlerin ve meme başı hijyen ürünlerinin seri üretimini gerçekleştirebilecek altyapı kurulmuştur
Köseoğlu Yapı Teknik Sami Köse	TR72-11-İKP-01/078	Firma Ar-Ge çalışmaları sonucu faydalı model aldığı "Raylı inşaat Vinci", "Teleskopik Payanda" ve "Amortisörlü Güvenlik Ağı"nın seri üretimine geçmiştir
Oylum Sınai Yatırımlar A.Ş.	TR72-11-İKP-01/085	Firma bölge için yeni bir ürün olan çikolata-kaplama-bar ürünlerinin üretimine başlamış olup Chocollitta ve Midinut markalı iki yeni ürünü piyasaya sürmüştür
i Onlar Kimya İlaç İnş. Turz. San. Tic. Ltd. Şti.	TR72/12/KOBİ/0040	Proje ile bölgede üretimi olmayan suni mermer plak üretimi gerçekleştirilmiştir
Setka Yapı San. Tic. ve Ltd. Şt	TR72/12/KOBİ/0094	Proje ile komple taş kırma-eleme-mikronize tesisi kurulumu yapılmış bölgede ilk defa mermer toz atıklarının geri dönüşümü ile derz dolgu malzemesi üretimi gerçekleştirilmiştir
Gürbal İnş. San. Tic. Ltd. Şt	TR72/12/KOBİ/0096	Firma proje ile, bölgede tüm ısı yalıtım grubu ürünlerini üreten ilk entegre tesis olmuştur
Lale Sunta MDF Ağaç Nakliye Turizm San. Tic. Ltd. Şt	TR72/12/KOBİ/0120	Proje ile faydalı model belgesi alınmış laminoks ahşap panel üretimi ile iç mekan kapılarında seri üretime geçilmiştir
Erbay Bilgi ve İletişim Sistemleri Elektronik San Tic. Ltd. Şt	TR72/12/KOBİ/0148	Proje kapsamında Türk Patent Enstitüsü'ne marka ve endüstriyel tasarım tescili başvurusu yapılarak dağıtım panosu için firmaya özel bir marka oluşturulmuş, test ve ölçü cihazlarının alınması ile Ar-Ge altyapısı güçlendirilmiştir
Turanoğlu İnşaat Taahhüt Mühendislik Tekstil Gıda Madencilik Makina İth. İhr. Tic. Ltd.	TR72/12/KOBİ/0178	Proje ile farklı alanlarda kullanılan elmas katkılı soketlerin ve kesici/delici takımların imalatına başlanmıştır

8. DİĞER PROGRAMLAR İÇİN ÖNERİLER

Uygulama Dönemine İlişkin Değerlendirmeler

KOBİ tanımı içerisindeki mikro, küçük ve orta ölçekli işletmelerin ihtiyaç ve sorunları çok farklı olabilen geniş bir firma profilini kapsadığı için destek programlarında bu ayırımın göz önünde bulundurulması faydalı olacaktır. Örneğin, orta ölçekli işletmelere yönelik hazırlanan bir programda beklenen doküman ve işlemlerle, mikro işletmelere yönelik açılan bir programda beklenenler aynı olmamalıdır. Aksi takdirde, mikro işletmeler rekabet edemeyeceği için dezavantajlı duruma düşeceklerdir.

Projelerin değerlendirme süreçlerinin tamamen yazılı dokümantasyon üzerinden yürütülmesi, proje fikrinin sahipleri ve projeyi yürütecek kişilerle bu süreçte hiçbir sözlü

iletişim ve diyalogun gerçekleşmiyor olması, ilgili projelerin sürecin bürokrasisine ve kritik noktalarına hâkim ve fakat proje konusu işten uzak kişiler tarafından projelendiriliyor olabilmesi; projenin aslında olduğundan farklı bir şekilde sunulması ve değerlendirilmesi sonucunu doğurmaktadır. Bu durum da kaçınılmaz olarak projelerin somut çıktılarının istenilen düzeyde olmaması ve çarpan etkisinin arzu edilen düzeyde gerçeklememesine sebep olmaktadır. Bu saikler göz önünde bulundurulduğunda değerlendirme sürecinin proje sahipleriyle birebir ve sözel iletişimin kurulduğu ve proje konusu işin yerinde görüldüğü bir mekanizmaya dönüştürülerek, bürokrasi yoğunluğunun azaltılması hususu üzerinde durulmalıdır. Verilen desteklerin projeye odaklanmasının yanı sıra proje sahibinin de değerlendirme içerisinde olması önem arz etmektedir.

Sözleşmelerin imzalanması sırasında teknik özelliklerin belirlenmesinde kullanılan birçok proforma fatura yeterince detaylı olmadığı için ihale dosyası ön kontrol aşaması fazla zaman almaktadır, bu nedenle başvuru aşamasında sunulan proforma faturaların teknik özellikleri içerecek şekilde ve aynı format içerisinde sunulması sağlanmalıdır. Ya da destekler kapsamında yapılan satın alımlara ajans müdahale etmeden firmaların istediği şekilde satın alımı gerçekleştirmesi sağlanmalıdır.

Yararlanıcıların uygulama sürecindeki ana faaliyetleri anlaması için ara dönem uygulama eğitimleri (satın alma, ara ve nihai rapor hazırlama, muhasebeleştirme vb.) gerçekleştirilmelidir. Aynı zamanda uygulamayı kolaylaştırma ve standartlaştırmaya yönelik görsel materyal hazırlanmalıdır.

Yararlanıcıların evrak saklama ve arşivleme ile ilgili düzen konusunda yeterli bilince sahip olmadıkları düşünülmektedir. Bu nedenle yararlanıcılara bu konuda gerekli bilgilendirme ve zorunlu tutma baskısı yapılmalıdır.

Ajans tarafından yapılan ön ödemelere bloke konulmakta olup bu şekilde mali desteğin kontrolü bir şekilde kullandırılması sağlanmaktadır. Mevzuat değişikliği ile ön ödeme oranının %80'lere kadar çıkarılması ve ara raporun kaldırılması uygulama dönemindeki iş yükünü önemli oranda azaltacaktır. Ajans olarak tespit edilen hak edişe göre blokaj kaldırılmasının daha efektif proje takibini sağlayacağını düşünmekteyiz.

Mali destek programlarının etki analizinin yapılabilmesi için, programın başında gerekli çalışmalar yapılması gereklidir. Program ilan edilmeden önce tam olarak neyin hedeflendiğine dair değerlendirme yapılması, uygulama aşamasında verilerin gözden geçirilmesi, ölçülmesi ve nihai olarak da programın uzun vadeli etkilerinin belirlenebilmesi için gerekli sistematığın oluşturulması gerekmektedir. Sahada gerçekten ulaşılacak verilerin hedef olarak belirlenmesi kritik öneme sahiptir.

İzleme uzmanının uygulamadaki yetki ve sorumlulukları net değildir. Mevzuatta bu konuda net düzenleme yapılmalıdır. İzleme uzmanının sorumluluğu teknik kontrol, bilgi ve belge toplama, ilgili raporların hazırlanarak gerekli sunuların yapılması olmalıdır. Özellikle mali belgelerin incelenmesinde, Kalkınma Ajansları Destek Yönetimi Kılavuzunda belirtildiği üzere muhasebe ve ödeme ile sorumlu biriminin desteklenen projelerin mali yönetimini kontrol etmek görevini etkin şekilde yerine getireceği sistemin kurulması sağlanmalıdır. Ayrıca proje uygulama sürecinde karşılaşılan birçok farklı soru ve sorun ile ilgili Ajanslar kendilerince cevaplar bulmaya çalışmaktadırlar. Bu durum uygulama farklılaşmasına sebebiyet vermekte ve süreçleri yavaşlatmaktadır. Dolayısıyla boşlukların olmadığı, proje uygulamasında yapılacakların ve yapılmayacakların net ifade edildiği yeni bir mevzuata ihtiyaç duyulmaktadır.

9. ETKİ ANALİZİ SONUÇLARI

Ajans Desteklerinin Konumlandırılması

Programlar kapsamında yararlanıcılara 100.000 TL ile 500.000 TL arasında hibe desteği verilmektedir. Yararlanıcılar için eş finansman oranı yaklaşık %50 oranındadır. Alınan destekler yeni makine alımlarında kullanılmaktadır. KOSGEB, TÜBİTAK gibi desteklerin yapısı düşünüldüğünde Ajans destek sistemi belli bir boşluğu doldurmaktadır. Aynı zamanda daha anlaşılır ve hızlı bir süreç yönetimi mevcuttur.

KOSGEB Uygulamalı Girişimcilik Desteği genel itibarıyla herkes tarafından alınabilse de hibe miktarı 50.000 TL ile sınırlı kalmaktadır. İşbirliği ve Güç Birliği Programında ise firmaları bir araya getirmek güçleşmektedir. Endüstriyel İnovasyon ve Ar-Ge desteklerinde ve TÜBİTAK projelerinde ise somut Ar-Ge projeleri aranmaktadır.

Bölgede üretimi olmayan ürünleri üretmek isteyen firmalar projelerinde Ar-Ge içeriği de bulunmuyorsa en uygun destek mekanizması olarak Ajans desteklerini bulmaktadır. İhracat miktarını artıracak ve cari açığı azaltacak yeni uygulamalar için Ajans desteği her sene açılan ve yerelde takip edilebilen bir programdır.

Anket sonuçlarında da görüleceği üzere bölgemizde ilk defa bir projeyi Ajans ile yürüten firma sayısı fazladır ve bu firmalar tekrar Ajans ile proje yürütmek istemektedirler.

Proje Yürütme Kapasitesi Kazanan Firmalar

Küçük ölçekli firmalardan anket için veri dönüşü daha fazla olmuştur. Bu durum destekler aracılığıyla küçük ölçekli firmalarda daha büyük kazanımların oluşmasındandır.

Anket değerlendirmesinde Ajans destek yürütme süreci ile ilgili genel olarak olumlu bir izlenim bulunmaktadır. Bu durum ilk defa proje yürüten çoğu firmanın Ajans uzmanlarının desteğiyle projeyi sonlandırmayı başarmaları ve diğer desteklerden farklı olarak proje yürütme sürecinde yararlanıcılara bürokratik işlemlerinde bir anlamda danışmanlık ve mentörlük sağlanmasından olduğu söylenebilir.

Ek: Örnek Anket Formu

Orta Anadolu Kalkınma Ajansı 2010 İktisadi Kalkınma MDP

2010 İktisadi Kalkınma MDP Etki Analizi

Bu anket, Orta Anadolu Kalkınma Ajansı'nın 2010 yılında mali destek verdiği kar amacı güden kurumlara yönelik yapmayı planladığı etki analizi çalışması kapsamında hazırlanmıştır. Verilen tüm bilgi ve cevaplar tamamen gizli kalacak, hiçbir şekilde amacı dışında kullanılmayacak ve araştırma tamamlandığında verilen bilginin, tarafınızdan verildiği başka biri tarafından anlaşılmayacaktır. Vereceğiniz cevapların doğruluğu ülkemiz kaynaklarının daha verimli ve etkin kullanılması ve Ajans mali destek programlarının yönlendirilmesinde faydalı olacaktır.

Programın Amaçları ve Öncelikleri;

İktisadi Kalkınma Mali Destek Programının genel amacı "TR72 Bölgesi'nde (Kayseri, Sivas ve Yozgat) istihdamın, rekabet edebilirliğin, üretimden elde edilen katma değerin artırılması ve bölgede yenilikçi yatırımların desteklenmesi yoluyla bölge kalkınmasına katkı sağlanması"dır.

Bu mali destek programının öncelikleri ise;

Öncelik 1. Bölge potansiyelleri doğrultusunda stratejik öneme sahip sektörlerde sürdürülebilir, katma değeri yüksek ve yenilikçi ürün üretiminin desteklenmesi

Öncelik 2. Bölgedeki mevcut işletmelerin kapasitelerinin geliştirilmesi

Öncelik 3. Tarımsal ürünlerin katma değerinin artı

1. Firmanızın yasal unvanını yazınız?

2. Firmanızın yıllar itibari ile Net Satışlarını yazınız. (Lütfen ilgili yıllara ait Gelir Tablolarında yer alan Net Satışlar rakamı giriniz.)

2010

2011

2012

2013

2014

3. Firmanızın yıllar itibari ile **aylık** ortalama ücretli çalışan sayısını yazınız. (Aylık ortalama ücretli çalışan sayısını belirlerken bu sayıyı mevsimsel etkilerden

arındırmak için ilgili yıldaki Şubat-Mayıs-Ağustos-Kasım aylarına ait SGK Hizmet Listelerinde belirtilen çalışan sayıları toplanarak 4'e bölünmelidir.)

2010	
2011	
2012	
2013	
2014	

4. Firmanızın yıllar itibari ile yaptığı ihracat tutarını Türk Lirası cinsinden yazınız.
(Lütfen ilgili yıllara ait Gelir Tablolarında yer alan Yurtdışı Satışlar rakamını giriniz.)

2010	
2011	
2012	
2013	
2014	

5. Firmanızın yıllar itibari ile üretim kapasitesindeki değişimi yüzde olarak yazınız.
(2010 yılı üretim kapasitesini 100 kabul ediniz.
Kapasite %10 arttığında 110 yazabiliriz.
Kapasite %10 azaldığında 90 yazabiliriz.)

2010	100
2011	
2012	
2013	
2014	

6. Firmanızla ilgili olarak aşağıdaki bilgileri doldurunuz.

6. Firmanızla ilgili olarak aşağıdaki bilgileri doldurunuz.	2010 sonu itibariyle	2014 sonu itibariyle
Tam zamanlı çalışanlar içinde üniversite mezunu olanların oranı (%)		
Tam zamanlı Ar-Ge çalışanı sayısı		
Ar-Ge harcaması (TL)		

6. Firmanızla ilgili olarak aşağıdaki bilgileri doldurunuz.	2010 sonu itibariyle	2014 sonu itibariyle
Kapasite kullanım oranı (%)		
Devam eden Ar-Ge projesi sayısı		
Patent başvuru sayısı		
Faydalı model başvuru sayısı		
Endüstriyel tasarım başvuru sayısı		
Marka başvuru sayısı		
Kalite belgesi sayısı		
Ar-Ge/inovasyon konusunda işbirliği yapılan üniversite sayısı		
Ar-Ge/inovasyon konusunda işbirliği yapılan firma sayısı		

7. 2008-2009-2010-2011-2012-2013 yıllarında ORAN projenizden hariç olarak kendi öz kaynaklarınızla kapasite arttırımına yönelik makine-ekipman alımı yaptınız mı?

☐ Evet ☐ Hayır

8. ORAN'dan aldığınız desteğin yanında başka bir kurumdan da 2008-2009-2010-2011-2012-2013 yılları içerisinde destek aldınız mı?

☐ Evet ☐ Hayır

9. ORAN desteği olmasaydı yatırımınızı nasıl gerçekleştirirdiniz?

- ☐ Yatırımımızı gerçekleştirilemezdik.
- ☐ Daha düşük bütçeyle gerçekleştirirdik.
- ☐ Projeyi diğer destekler ile gerçekleştirirdik.
- ☐ Yatırımımızı planlamış olduğumuz gibi ORAN desteği olmadan da gerçekleştirirdik.
- ☐ Yatırımımızı ertelerdik.

10. Destek sürecinin uygunluğuna ilişkin görüşleriniz nelerdir? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)

- ☐ Proje süresince Ajans ile kolaylıkla iletişim kurabildik.
- ☐ Süreçte yaşanan sorunlarla ilgili olarak Ajans gerekli yardımı sağladı.
- ☐ Ajans ile sözleşme imzalama aşamasındaki prosedür makuldü.
- ☐ Destek süresi uygundu.
- ☐ Proje izleme ve tamamlama aşamasında danışman desteğine ihtiyaç duyuldu.
- ☐ Proje izleme sürecinde talep edilen raporlar ve taleplerin seviyesi makuldü.

11. Yürüttüğünüz projeye ilişkin aşağıdaki yorumlardan size uygun olanları seçiniz. (Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)

- ☐ Bu proje ile firmamızda daha önce uygulanan bir projenin devamını sağladık.
- ☐ Bu proje ile ilk defa firma olarak sistematik bir şekilde proje hazırladık, uyguladık ve izledik.
- ☐ Bu projeden sonra yeni projeler hazırladık, bunlar için fon kaynakları araştırdık.
- ☐ Bu proje sayesinde diğer firmalarla, kamu kurum kuruluşlarıyla daha önce kurulmamış işbirlikleri kurduk.
- ☐ Bu projeden edindiğimiz tecrübe ile başka kurumlardan hibe/kredi desteği aldık.

12. Yürüttüğünüz projenizin firmanıza olan etkilerini ifade eden aşağıdaki **en önemli 5 seçeneği** işaretleyiniz. (1 ila 5 seçenek işaretlenebilir.)

- ☐ Üretim kapasitemiz arttı
- ☐ İhracata başlandı
- ☐ İhracatımız arttı
- ☐ Üretimimiz arttı

- ☐ Müşteri sayımız arttı
- ☐ Verimlilik arttı
- ☐ Maliyet düştü
- ☐ Kar marjımız arttı
- ☐ Satışlarımız arttı
- ☐ Ürün kalitemiz arttı
- ☐ Pazarlama gücümüz arttı
- ☐ Ar-Ge altyapımız kuvvetlendi
- ☐ Etkisi olmadı

13. Yürüttüğünüz projenizin firmanıza olan davranışsal değişikliklerini ifade eden aşağıdaki **en önemli 2 seçeneği** işaretleyiniz.

- ☐ Proje yazma ve yönetme konusunda bilgi ve yeteneğimiz arttı.
- ☐ Proje konusu alanda teknik bilgi ve yeteneğimiz arttı.
- ☐ Ürün hizmet ve süreçlerimizdeki sorunları tespit ve analiz yeteneğimiz arttı.
- ☐ Müşterilerimiz/tedarikçilerimiz/diğer paydaşlarımızla iletişimimiz ve işbirliklerimiz güçlendi.
- ☐ Kurum içi iletişimimiz ve işbirliklerimiz güçlendi.
- ☐ Bu proje firmamızda yeni ve farklı bir uygulama, yaklaşım ya da davranışsal değişime yol açmadı.

14. Projenizin sayesinde attığınız ilave adımlar nelerdir? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)

- ☐ Proje alanına giren konularda yeni personel istihdam ettik
- ☐ Projeyle bağlantılı yeni fiziki yatırımlar gerçekleştirdik

- ☐ Proje konusuna giren alanlarda eğitimler/danışmanlıklar aldık
- ☐ Projeyle bağlantılı yeni projeler başlattık
- ☐ Başka herhangi bir girişimde bulunmadık

15. Proje başvurunuzu yaparken aşağıdakilerden hangisi sizi en fazla zorlamıştır? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)

- ☐ Başvuru formunu doldurmak (Faaliyet, bütçe ayrıntıları vb.)
- ☐ Başvuru süresinin kısa olması
- ☐ Başvuru rehberinin sorduğumuz tüm sorulara cevap vermiyor oluşu
- ☐ Başvuru formunda fazla sayıda belge talep edilmesi
- ☐ Ajansa ulaşamıyor olmak
- ☐ Başvuru sürecinde zorluk yaşamadık
- ☐ Diğer

16. ORAN desteklerine tekrar başvurmayı düşünüyor musunuz?

- ☐ Evet
- ☐ Hayır

17. ORAN destekleri hakkında ne düşünüyorsunuz? Önerileriniz var mı?

ANKETİ GÖNDER